

การสื่อข่าวเพื่อรายงานไม่ใช่มุ่งหวังที่จะเสนอข่าวด้วยความรวดเร็วเท่านั้น แต่ต้องคำนึงถึงความถูกต้องของข่าวด้วย เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือของข่าว สำหรับการรายงานประเด็นข่าวที่ต้องการนำเสนอในการผลิตข่าวภัยพิบัติสึนามินั้น คุณอำไพ โพธิ์ชัยรัตน์ ผู้จัดการแผนกประสานงานออกอากาศและบรรณาธิการข่าวประจำวัน กล่าวว่า

ต้องคำนึงถึงความแม่นยำ ถูกต้อง เหตุการณ์ภัยพิบัติทุกครั้งไม่ว่าจะเป็นสึนามิหรือเป็นอะไรก็แล้วแต่ วัตถุประสงค์ข้อแรก ก็คือ การช่วยผู้ที่ประสบอุบัติเหตุ สองก็คือ การนำเสนอความจริงออกมา ไม่ว่าจะเป็นภาพข่าว ข้อมูลข่าวสารที่ไอทีวีไม่มีภาพไอทีวีก็จำเป็นต้องนำเสนอ... ในขณะที่ไอทีวีเป็นผู้นำเสนอข่าว ไอทีวีก็เป็นช่องทางที่รับผ่านสิ่งของที่บริจาค เพราะฉะนั้นพอไอทีวีเปิดออกมาไอทีวีต้องการนำเสนอความถูกต้อง รวดเร็ว ไอทีวีต้องการนำเสนอให้เห็นว่าตรงนี้มีปัญหาอยากเข้าไปช่วยเหลือ อยากแบ่งเบาภาระของผู้ที่ประสบอุบัติเหตุให้ผ่านมาทางไอทีวีได้¹²⁰

ทั้งนี้ การแสวงหาข่าวและการเขียนข่าวในแต่ละวัน ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในพื้นที่คือ สตรีเกอร์ แต่ก็ควรพึงระวังและมีการตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องด้วยก่อนนำมาเสนอข่าว ซึ่งคุณมนตรี อุดมพงษ์ ผู้สื่อข่าวภูมิภาค สถานีโทรทัศน์ไอทีวี กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้สื่อข่าวในส่วนภูมิภาคเหล่านี้ว่า

สตรีเกอร์ มีบทบาทในการทำข่าวสึนามิค่อนข้างมาก โดยเฉพาะเหตุการณ์สึนามิ ไอทีวีต้องไม่ปฏิเสธว่านักข่าวส่วนใหญ่มาจากกรุงเทพฯ ส่วนกลาง การรู้จักพื้นที่ การรู้จักบุคคลในพื้นที่ ซึ่งเป็นแหล่งข่าวที่ดีของไอทีวี หรือการรู้จักข้อมูลพื้นฐานในพื้นที่ จะรู้คนในพื้นที่ไม่ได้ เพราะฉะนั้นคนเหล่านี้มีความสำคัญ นักข่าวที่ลงไปจะต้องให้ความสำคัญกับเขา แต่ไอทีวีก็ต้องระมัดระวังตัวด้วยว่าไอทีวีจะต้องยืนอยู่บนพื้นฐานของการพิจารณาข้อมูลอีกทีหนึ่ง เพราะสตรีเกอร์ ก็คือ คนในพื้นที่ บางครั้งบางเหตุการณ์อาจจะมั่วคิด อาจจะมีผลประโยชน์ เพราะฉะนั้นข้อมูลที่ไอทีวีได้มา ไอทีวีต้องเอามาพิจารณาอีกทีหนึ่ง... การเข้าถึงแหล่งข้อมูลเหล่านี้

¹²⁰ สัมภาษณ์ อำไพ โพธิ์ชัยรัตน์, ผู้จัดการแผนกประสานงานออกอากาศและบรรณาธิการข่าวประจำวัน, 30 มกราคม 2549.

สตริงเกอร์จะเป็นคนประสานให้ไอทีวี แต่หลังจากนั้นไอทีวีจะต้องเป็นคนครอบคลุม ดูแล ในตัวของเนื้อหาของไอทีวี...”¹²¹

2.2 การส่งข่าว สำหรับมีวิธีการส่งข่าวกลับเข้ามายังสถานีในภาวะปกติทั่วไปและในภาวะวิกฤตินั้นไม่มีความแตกต่างกันมากนักเพียงแค่เพิ่มเครื่องมือและอุปกรณ์ในการรับส่งให้มีมากขึ้นเท่านั้นเอง มีช่องทางหลักที่ใช้ดังนี้

- การส่งด้วยตนเอง เป็นการนำข่าวที่ได้กลับมาเขียนด้วยตัวผู้สื่อข่าวเองในสถานีฯ แต่ถ้าเป็นกรณีเร่งด่วนก็ใช้วิธีส่งด้วย Messenger และคอมพิวเตอร์ Notebook ออนไลน์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ผู้สื่อข่าวที่ประจำอยู่ที่โต๊ะข่าวในสถานีฯ เขียนข่าว ตัดต่อภาพ และนำออกอากาศต่อไป

คุณอำไพ โพธิ์ชัยรัตน์ ผู้จัดการแผนกประสานงานออกอากาศและบรรณาธิการข่าวประจำวัน กล่าวว่า

...ช่องทางหลักๆ ที่ไอทีวีให้อยู่ทุกวันนี้ คือ เอาเข้ามาเองข่าวไหนที่ไอทีวีไม่รับด่วนไปเข้าเย็นกลับในจังหวัดใกล้ๆ หรือทำข่าวในเขตกรุงเทพฯ แต่ไอทีวีใช้วิธีว่าไม่ต้องเอากลับมาเอง คือ เอากลับมาเองก็เป็นส่วนหนึ่งอยู่แล้ว วิธีการที่ใช้เป็นปกติอยู่ทุกวันนี้มีอยู่สองช่องทาง คือ ใช้ Messenger ที่ไอทีวีมีอยู่ประมาณ 7-8 คน สมมติว่านัดช่างภาพ 11 โมงครึ่ง นั่งแท็กซี่ไปรอสิบโมงต้องได้รับเทป สิบโมงครึ่งต้องถึงออฟฟิศ เนื้อข่าวจะส่งทางโทรศัพท์ คือ มันจะคุยกันง่าย เพราะข่าวทีวีเขียนไม่เยอะ อันดับแรก คือ ส่งทางโทรศัพท์ อันที่สอง คือ ...Notebook เขาพิมพ์แล้วก็จะส่งออนไลน์มาที่ออฟฟิศ... แล้วก็แปลงเข้า ESPN แล้วก็ไปตรวจข่าวพิมพ์ออกมาได้เลย...”¹²²

- การส่งสัญญาณภาพเสียงหรือการ Feed ผ่านดาวเทียมจากรถ SNG หรือรถ OB ที่อยู่ใกล้ที่สุด คุณอำไพ โพธิ์ชัยรัตน์ ผู้จัดการแผนกประสานงานออกอากาศและบรรณาธิการข่าวประจำวัน กล่าวว่า “...นอกจากนี้ยังมีการ Feed จากรถส่งสัญญาณที่ใกล้ที่สุด

¹²¹ สัมภาษณ์ มนตรี อุดมพงษ์, ผู้สื่อข่าวภูมิภาค สถานีโทรทัศน์ไอทีวี, 1 กุมภาพันธ์ 2549.

¹²² สัมภาษณ์ อำไพ โพธิ์ชัยรัตน์, ผู้จัดการแผนกประสานงานออกอากาศและบรรณาธิการข่าวประจำวัน, 30 มกราคม 2549.

วิธีการหนึ่งที่ใช้กับการทำงานในต่างจังหวัด ก็คือ ส่งผ่านอินเทอร์เน็ต การส่งภาพใช้การ Feed ผ่านดาวเทียม แต่เนื้อหาข่าวใช้ส่งทางอินเทอร์เน็ต¹²³

- การส่งภาพข่าวผ่านศูนย์ข่าว เป็นวิธีที่สตริงเกอร์ และผู้สื่อข่าวภูมิภาคนิยมใช้กันด้วยสัญญาณ Fiber optic ส่วนเนื้อหาส่งผ่านทางโทรศัพท์ หรือแฟกซ์ และอินเทอร์เน็ต คุณอำเภอ โพธิ์ชัยรัตน์ ผู้จัดการแผนกประสานงานออกอากาศและบรรณาธิการข่าวประจำวัน กล่าวว่า "...นักข่าวที่อยู่ในต่างจังหวัดและสตริงเกอร์ ซึ่งไม่ใช่ศูนย์ข่าว การส่งข่าวไปให้ที่ศูนย์ เขาอาจจะส่งด้วยวิธีใดก็ได้ โทรศัพท์ส่งหรือแฟกซ์ส่งก็ได้ แต่ภาพเขาไม่ต้องส่งไปที่ศูนย์ ภาพเขาส่งทางอินเทอร์เน็ตขึ้นส่วนกลางได้เลย"¹²⁴

- วิธีการส่งสัญญาณภาพเสียง (Feed) จากรถ SNG หรือรถ OB กับการส่งภาพข่าวผ่านศูนย์ข่าว ทั้ง 2 วิธีนั้น จะใช้หลักการส่งผ่านสัญญาณดาวเทียมหรือ Fiber optic การเขียนข่าวที่ส่งเข้ามานั้น จะมีคนที่รับข่าว ซึ่งแบ่งออกเป็นสองส่วน คือ

หนึ่ง ถ้ารับข่าวทั่วๆ ไปก็จะมีเวรของโต๊ะ นอกจากบรรณาธิการโต๊ะ ก็จะมีผู้ช่วย บรรณาธิการโต๊ะ ซึ่งทำหน้าที่รับข่าว อย่างโต๊ะภูมิภาคคนเยอะก็จะแบ่งไปเลยว่า คนนี้รับของภาคนี้ คนนั้นรับของภาคนั้น อยู่ในแต่ละช่วงเวลาของเขา ซึ่งเขาก็จะมีคนรอรับอยู่

สอง ถ้าไม่มีคนรับข่าวจริงๆ บรรณาธิการประจำวันหรือโปรดิวเซอร์ข่าว หรือใครก็ได้ แต่ถ้าบางทีข้อมูลยังไม่ครบ แค่อต้องการบอกให้รู้ก็ให้รอก่อน ถ้าต้องการด่วนมากต้องการแจ้งว่าจะอะไรเกิดขึ้น ก็เข้ารายงานสดทางโทรศัพท์ได้เลยโดยตรง

2.3 การรายงานข่าวสด ในภาวะวิกฤตการณ์ภัยพิบัติสึนามิ เนื่องจากข่าวมีเป็นจำนวนมาก บางข่าวเกิดขึ้นแบบปัจจุบันทันด่วน ต้องรายงานให้ผู้ชมทราบโดยเร็ว เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ และสนองต่อการรับรู้ข่าวสารของประชาชนคนดู ให้เร็วที่สุด และนอกจากหน้าที่หลักในการรายงานข่าวเพื่อให้ประชาชนได้ทราบแล้วสื่อก็ยังต้องมีหน้าที่เตือนภัยควบคู่กันไปด้วยในภาวะที่เกิดภัยพิบัติอย่างกรณีสึนามิ ดังนั้นหลักในการรายงานข่าวภัยพิบัติและหน้าที่สำคัญต่าง ๆ นั้น คุณกิตติ สิงหาปัด รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี กล่าวว่า

...หลักของการรายงานข่าวในพื้นที่สองสามวันแรก เป็นไปเพื่อให้นำไปสู่การช่วยเหลือคน เพราะฉะนั้นข่าวทุกข่าว เนื่องจากไอทีวีอยู่ในพื้นที่ทำให้ไอทีวีได้เปรียบ ซึ่งนี่เป็นเหตุผลสำคัญว่า ทำไมไอทีวีถึงเน้นส่งนักข่าวไปในพื้นที่ และ

¹²³ เรื่องเดียวกัน.

¹²⁴ เรื่องเดียวกัน.

ทำไมไอทีวีถึงเน้นการรายงานสด ทำไมไอทีวีถึงเน้นการเป็นประจักษ์พยานคนแรกของการรายงาน คือ ถ้านั่งจัดรายการที่สถานีฯ คุณก็ไม่มีทางรู้ไม่มีทางเห็นอะไร แล้วก็นักข่าวสัมภาษณ์คนที่อยู่ในเหตุการณ์ มันก็ไม่ได้เป็นสายต่านักข่าว แต่ว่าการที่ผมอยู่ในพื้นที่ วิธีการรายงานช่วงนั้น คือ แต่ละวันแต่ละชั่วโมงไอทีวีพยายามเปิดพื้นที่ใหม่ๆ จะเป็นพื้นที่ซึ่งคนไม่เคยเห็น... คือ เน้นความสด ขาดเหตุการณ์ ภาพสดๆ เพราะว่าคุณอยู่ในพื้นที่ อย่างที่บอกว่าเหตุการณ์มันใหญ่ ความเสียหายมันเยอะ คุณหันกล้องไปมุนนี้คุณก็ได้หนึ่งข่าว... หน้าที่ไอทีวีก็คือว่าหนึ่ง ไอทีวีเป็นสื่อกลางในการรายงานความสูญเสียให้เห็นว่าเป็นอย่างนี้ แล้วคนที่เขาดูทางบ้าน เขาก็จะรู้ว่าเกิดเหตุการณ์นี้ขึ้น และถ้าอยากจะช่วยเหลือจะช่วยยังงัยในยามภัยพิบัติ สะท้อนความทุกข์ยาก จริงๆ บทบาทสื่อในยามภัยพิบัติคือสื่อต้องเป็นคนที่รายงานความเสียหาย ความทุกข์ยากของคนที่อยู่ในพื้นที่ความเสียหายนั้นๆ ทั้งหมด ให้คนที่อยู่นอกพื้นที่ความเสียหาย ซึ่งเป็นคนที่ไม่ได้รับผลกระทบใดๆ ในช่วงเวลานั้น ให้ได้รู้ได้เห็น ถ้าเขาจะช่วยอะไรก็สามารถช่วยได้ หรือว่าถ้ามันจะต้องป้องกันอะไร ก็จะได้ป้องกัน ซึ่งยังเป็นในยามภัยพิบัติ... เพราะฉะนั้นตามความเห็นเรา ไอทีวีอาจจะไม่ต้องเตือนคนว่า อย่ามาทะเล แต่ถ้ามามี After Shock ไอทีวีก็ต้องทำหน้าที่เตือนภัย นี่คือบทบาทของสื่อ ต้องนิยามตัวเองให้ชัด แล้วตีโจทย์ของตัวเองให้แตก ไอทีวีจะได้ไม่พะวักพะวง ... ในด้านหนึ่ง ไอทีวีทำไอทีวีก็ต้องทำเรื่องชีวิตคนด้วย ความสูญเสียซึ่งมันจะเป็นธรรมชาติ เป็นรูปแบบ (Format) ของการรายงานข่าวแบบนี้ทุกๆ ไป เช่น มีครอบครัวของใครที่เสียชีวิตที่เป็นคนที่รู้จักในสังคม เป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ก็ดี เป็นนักธุรกิจ หรือครอบครัวที่เสียชีวิตทั้งบ้านอะไรแบบนี้ ไอทีวีก็จะทำเรื่องราวเสนอให้เห็นว่า ความสูญเสียคราวนี้มันหนักหน่วง ก็เป็นอีกด้านหนึ่งเหมือนกับว่าชาวมันต้องมีหลายรสชาติ¹²⁵

3. การตรวจข่าวและการติดต่อภาพ

เมื่อเสร็จสิ้นการแสวงหาข่าว เขียนข่าว และส่งข่าวกลับมายังสถานีฯ แล้วนั้นก็ก็นำบทข่าวมาส่งให้กับเจ้าหน้าที่รีไรต์เตอร์ เพื่อตรวจบทข่าวก่อนนำไปติดต่อภาพประกอบข่าวตาม

¹²⁵ สัมภาษณ์ กิตติ สิงหาปัด, รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี,

บทข่าวที่ตรวจเสร็จแล้ว จากนั้นจึงนำไปออกอากาศต่อไป ส่วนงานในหน้าที่และความรับผิดชอบของการตรวจบทข่าว (Re-Writer) นี้ อยู่ในการควบคุมดูแลของ คุณฉัตรรัตน์ ปิยทัศน์ศิริ ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร (สายสนับสนุน) ซึ่งกล่าวถึงการทำงานตรงนี้ว่า

...รีไรเตอร์ของหนังสือพิมพ์กับของไอทีวีไม่เหมือนกัน เพราะว่าโทรทัศน์เป็นอะไรที่ต้องดูมากกว่า แต่หนังสือพิมพ์ดูเฉพาะข้อมูล ความถูกต้อง ภาษา แต่โทรทัศน์ต้องดูภาพด้วย เวลาตรวจบทสิ่งที่เราต้องดู คือ ตรงนี้ ถ้าเข้ามาทำงานจริงๆ จะรู้ว่าเราทำงานคู่กับโปรดิวเซอร์ เวลาเราตรวจบทเราต้องดูประเด็น เราต้องดูภาพ เพราะว่าสไตลิ่งการนำเสนอของไอทีวีค่อนข้างจะมีกฎเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยเฉพาะ ไอทีวีไม่ใช่พนักงานพิสูจน์อักษร¹²⁶

ส่วนหน้าที่หลักๆ ในการทำงานรีไรเตอร์ แบ่งออกเป็น 3 ประการ ดังนี้

3.1 การตรวจเนื้อหาและข้อมูล เป็นงานที่ค่อนข้างละเอียดทำหน้าที่พิสูจน์อักษร เป็นการตรวจความถูกต้องของภาษา คำที่ใช้ในการเล่าเรื่อง รวมทั้งชื่อ-ตำแหน่งของบุคคล และสถานที่ในข่าวให้มีความถูกต้อง คุณอำไพ โพธิ์ชัยรัตน์ ผู้จัดการแผนกประสานงานออกอากาศและบรรณาธิการข่าวประจำวัน กล่าวว่า

...พอเขียนข่าวเสร็จก็ต้องส่งมาที่ทีมรีไรเตอร์ หน้าที่หลักของ Re-writer ก็คือเป็นคนตรวจสอบความถูกต้องของข่าว ทั้งด้านเนื้อหาและข้อมูล ถัดมาก็คือความเชื่อมโยง การใช้คำ ใช้ภาษา ให้มันน่าฟัง เพราะว่าข่าวทีวีเป็นข่าวที่อ่านออกเสียง ต้องใช้คำที่น่าฟัง คือ นอกจากถูกต้องแล้ว ยังต้องน่าฟังด้วยจะมาแบบแข็งๆ ก็ไม่ได้ สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ใช้คำที่จะต้องไม่เป็นการพาดพิงถึงบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายและจะนำมาซึ่งการฟ้องร้อง คือ หน้าที่กลั่นกรองของเรา¹²⁷

คุณฉัตรรัตน์ ปิยทัศน์ศิริ ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร (สายสนับสนุน) กล่าวว่า

...เป็นงานที่ค่อนข้างละเอียด เหมือนกับงานเจียระไนพลอยเพชร ไม่มีแค่ความถูกต้องของภาพ ของภาษา เพราะว่าภาษาหากผิดพลาด ผู้ประกาศก็จะมีปฏิกิริยาเวลาอ่านหน้าจอ ถ้าภาษาอ่านไม่รู้เรื่อง สังเกตดูว่าผู้ประกาศจะมีปฏิกิริยาบุคลิก

¹²⁶ สัมภาษณ์ ฉัตรรัตน์ ปิยทัศน์ศิริ, ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร (สนับสนุน), 1 กุมภาพันธ์ 2549.

¹²⁷ สัมภาษณ์ อำไพ โพธิ์ชัยรัตน์, ผู้จัดการแผนกประสานงานออกอากาศและบรรณาธิการข่าวประจำวัน, 30 มกราคม 2549.

เขาจะเสีย เพราะฉะนั้น หนึ่งในเราจะต้องพยายามทำให้ภาษาดูดีที่สุด และโดยเฉพาะในช่วงโปรยข่าว คือ ผู้ตรวจจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้ประกาศอยู่ในใจ ต้องคิดแทนโปรดิวเซอร์อยู่ในใจ ทำหน้าที่พิสูจน์อักษรทำทุกอย่าง คุณจะต้องเป็นคนที่ยื่นโปรยให้เขาว่าจะให้เขาทำอะไรเวลาที่อยู่หน้าจอ คล้ายๆ กับการเขียนบทละคร สมมติว่าผู้ประกาศกำลังคุยข่าวอยู่น่าจอ เวลาข่าวจบไปแล้ว เขาจะพูดอย่างไร ให้ดูเป็นธรรมชาติ ดูว่าจะสอดคล้องกับข่าวหรือไม่ คือ เราต้องเป็นโปรดิวเซอร์ เป็นบรรณาธิการเป็นพนักงานพิสูจน์อักษรไปในตัว คุณควรจะทำตรงนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ¹²⁸

3.2 การตรวจรูปแบบการเขียนข่าว ไอทีวีมีรูปแบบการเขียนข่าวที่เป็นสไตล์ของตัวเอง มีหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ภาพนำ ให้เสียงนำบ้าง แล้วค่อยเข้าเนื้อหาข่าว ภาพกับเนื้อหาต้องมีความสัมพันธ์กัน บางครั้งก็ใช้วิธีการเล่าข่าวสลับไปมาระหว่างผู้ประกาศข่าว 2 คน โดยกำหนดให้มีเนื้อหาที่เร้าใจ นำการสรุปเรื่องไว้ก่อนหรือทีหลังก็ได้ ไม่มีรูปแบบตายตัวเพื่อไม่ให้ข่าวดูน่าเบื่อ คุณอำไพ โพธิ์ชัยรัตน์ ผู้จัดการแผนกประสานงานออกอากาศและบรรณาธิการข่าวประจำวัน กล่าวว่า

ไอทีวีมีวิธีการเขียนข่าวที่เป็นของตัวเองที่แตกต่างจากที่อื่น มาตรฐานที่กำหนดไว้ในส่วนของสคริปต์ข่าว จะวางเป็นมาตรฐานของไอทีวีอยู่แล้ว ก็คือ คุณฉัตรวิทย์เป็นคนวางฟอร์มของไอทีวี ตั้งแต่ต้นๆ แต่ทุกวันนี้เราพยายามที่จะพลิกแพลง คือพยายามปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์และความเหมาะสม อาจจะเป็นวิธีการเล่าข่าว ไม่ให้ซ้ำซากเพื่อเปลี่ยนอารมณ์ ก็จะมีฉากออกมาจากแนวที่วางไว้แต่เดิม คือ ที่วางไว้แต่เดิม ก็คือ ให้เปิดมาพบประเด็นโดยเร้าใจ สอง เนื้อข่าวต้องต่อเนื่องกับโปรย ก็คือ พูดง่ายๆ โปรย คือ สรุปของเรื่อง แต่บางประเด็นไม่จำเป็นต้องมาสรุป...¹²⁹

คุณฉัตรวิทย์ ปิยทัศน์ศิริ ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร (สนับสนุน) กล่าวว่า

¹²⁸ สัมภาษณ์ ฉัตรวิทย์ ปิยทัศน์ศิริ, ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร (สนับสนุน), 1 กุมภาพันธ์ 2549.

¹²⁹ สัมภาษณ์ อำไพ โพธิ์ชัยรัตน์, ผู้จัดการแผนกประสานงานออกอากาศและบรรณาธิการข่าวประจำวัน, 30 มกราคม 2549.

เราต้องดูความสัมพันธ์ระหว่างภาพกับพล็อตของข่าวว่าเข้ากับหรือไม่ และต้องดูความสัมพันธ์ระหว่างพล็อตกับประเด็น ซึ่งสไตล์ของไอทีวี ก็คือ ต้องเอาภาพที่แรงที่สุดขึ้นต้น ไม่ใช่การเอาภาพที่แรงที่สุดและดีที่สุดไว้ตรงกลาง ซึ่งไอทีวีต้องเปลี่ยน เพราะฉะนั้นไม่ใช่ว่าเขาเขียนมาอย่างไร ไอทีวีก็ดูแค่ภาษา... สไตล์การเขียนข่าวทีวีของไอทีวีก็เหมือนกับที่อื่นๆ ...แต่สิ่งที่เห็นได้ชัดของไอทีวีที่แตกต่างจากที่อื่น คือ ไอทีวีให้ทุกคนเอาเป็นกรอบหลักไว้ ก็คือ เนื้อหาจะต้องเล่นกับภาพ เล่นกับภาพไม่ว่าสถานีไหนก็ต้องเล่นกับภาพด้วยกันทั้งนั้น เพราะว่าข่าวโทรทัศน์เอาภาพเป็นตัวหลักอยู่แล้ว หนึ่ง ต้องเขียนเรื่องจากภาพ สอง ใช้ภาษาที่อยู่กึ่งกลางระหว่างภาษาพูดกับภาษาเขียน ภาษาเขียนมากไปก็ไม่เอา ภาษาพูดมากไปก็ไม่เอา นี่คือ กรอบหลักๆ ใหญ่ๆ และภาษาเขียนที่ใช้จะต้องนึกว่าผู้ฟังผู้ชมต้องเข้าใจภาษาของคุณได้จากการฟังเพียงครั้งเดียว เพราะว่าโทรทัศน์ไม่ใช่หนังสือพิมพ์ เพราะหากคุณไม่เข้าใจก็สามารถย้อนกลับมาอ่านอีกได้... อันนี้ไม่นับว่าต้องเป็นกลาง ต้องมีมิติ ต้องลึก ซึ่งเป็นเรื่องปกติของการทำข่าวอยู่แล้วจริงๆ แล้วที่กำลังจะบอก ก็คือ คุณจะต้องเล่นกับอารมณ์ของคนดูด้วยข้อมูลข้อเท็จจริงที่คุณมีอยู่ ซึ่งสิ่งนี้ทำให้ไอทีวีแตกต่างจากคนอื่นข้อมูลเดียวกัน... ไอทีวีมีวิธีการนำเสนอไม่เหมือนกัน ซึ่งวิธีการนำเสนอที่แตกต่างกันช่วยทำให้ข่าวของไอทีวีน่าสนใจ¹³⁰

3.3 การตรวจภาพประกอบข่าว เมื่อผ่านขั้นตอน การตรวจบทข่าว ทั้งด้านเนื้อหา ข้อมูล และรูปแบบการเขียนข่าวเสร็จแล้ว ก็ส่งบทข่าวไปติดต่อภาพประกอบข่าว เพื่อเสริมให้ข่าวดูน่าสนใจมากยิ่งขึ้น โดยไม่มีการไปตัดแปลงหรือตกแต่งภาพให้ผิดเพี้ยนไป เพราะภาพข่าวต้องเป็นภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง คุณอำไพ โพธิ์ชัยรัตน์ ผู้จัดการแผนกประสานงานออกอากาศและบรรณาธิการข่าวประจำวัน กล่าวว่า

...การใช้ภาพประกอบข่าว เรื่องภาพข่าว คือ ข่าวทั่วๆ ไปไม่ต้องพิถีพิถันกับภาพมากนัก คือ ไม่ต้องตกแต่งภาพใหม่ เนื้อข่าวมีอาชญากรรมดาเขียนบทดีแล้ว... แต่ก็มีบ้างในบางที่เป็นสลับหรือรายงานพิเศษ ซึ่งต้องลงเสียงด้วยจะต้องมาดูความ

¹³⁰ สัมภาษณ์ ฉัตรรัตน์ ปิยทัศน์ศิริ, ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร (สนับสนุน).

ถูกต้องของเนื้อหา มาดูเรื่องการใช้คำก่อนแล้วก็ลงเสียง ลงเสียงเสร็จถึงค่อยมา
ตัดต่อ¹³¹

คุณฉัตรศรีม ปิยทัศน์ศิริ ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร (สนับสนุน) กล่าวว่า

...การเลือกภาพเลือกประเด็นเป็นเรื่องสำคัญที่สุด เพราะว่าเวลาไอทีวีเล่าอะไรให้
ใครสักคนฟัง ไอทีวีจะเล่าแบบเล่าไปเรื่อยๆ แล้วไปขมวดตอนท้ายหรือใช้วิธีการ
เขียนเรื่องสั้น คุณจะต้องร่ายยาวมา แล้วก็ต้องขมวดปมตอนจบ แต่ข่าวไอทีวีคุณ
จะต้องเอาที่ขมวดปมมาไว้ตอนต้น จะมีกฎว่าข่าวทุกข่าวต้องถึงมือรีไรท์เตอร์ต้อง
ตรวจสอบข่าวให้เสร็จก่อนถึงเวลารายการข่าว เพื่อให้ผู้ประกาศได้มีเวลาอ่าน
เพราะฉะนั้นข่าวทุกข่าวจะต้องถึงมือเราอย่างน้อย 40 นาที ส่วนมากข่าวหนึ่งๆ จะ
มีเวลาในการรีไรท์ประมาณ 2-3 นาที¹³²

ขั้นตอนในการส่งบทข่าวเพื่อตรวจสอบก่อนออกอากาศ มีดังนี้

1. เมื่อเขียนข่าวเสร็จให้ใช้วิธีส่งข่าวที่ใช้ระบบในการตรวจบท คือ การส่งในเครื่อง
คอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรม I-Script แต่ว่าจะต้องพิมพ์ให้รีไรท์เตอร์ด้วย 1 ชุด แล้วถึงแม้ไม่พิมพ์
บทมาให้รีไรท์เตอร์ แต่เวลาตรวจก็ต้องพิมพ์ เพราะว่าการตรวจบททั้งหมด ต้องอ่านเพื่อทำความเข้าใจ
เวลาที่ดูในคอมพิวเตอร์แล้วคลิกขึ้นคลิกลงมันไม่สะดวก และบางทีมีการลบข้อความไป ก็
ไม่รู้ว่าคุณลบข้อความเดิมคืออะไร

2. จากขั้นตอนเขียนและพิมพ์บทเสร็จแล้ว จึงนำบทส่งมาให้บรรณาธิการบทข่าว
จากนั้นรีไรท์เตอร์ก็ตรวจบท เมื่อตรวจเสร็จแล้ว ก็ประสานงานกับผู้สื่อข่าวเพื่อแก้ไขเนื้อหาในบท
ข่าวให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ที่สุด

3. เมื่อตรวจและแก้ไขเสร็จแล้ว ก็นำไปส่งที่แผนกติดต่อรายการข่าว เพื่อติดต่อ
ภาพประกอบข่าว

4. ขั้นตอนสุดท้าย เจ้าหน้าที่ประสานงานออกอากาศก็จะนำบทที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว
ไปถ่ายเอกสารเพื่อส่งขึ้นไปยังห้องควบคุมและห้องสตูดิโอเพื่อให้ผู้ประกาศข่าวและผู้กำกับ
รายการและทีมงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ดำเนินงานออกอากาศต่อไป

¹³¹ สัมภาษณ์ อำไพ โพธิ์ชัยรัตน์, ผู้จัดการแผนกประสานงานออกอากาศและ
บรรณาธิการข่าวประจำวัน, 30 มกราคม 2549.

¹³² สัมภาษณ์ ฉัตรศรีม ปิยทัศน์ศิริ, ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร (สนับสนุน),
1 กุมภาพันธ์ 2549.

สำหรับกรณีถ่ายทอดสดหรือการรายงานสดนอกสถานที่ อย่างเช่นเหตุการณ์สึนามิ คุณฉัตรวิทย์ ปิยทัศน์ศิริ ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร (สนับสนุน) กล่าวถึงการทำงานโดยสรุปว่า

...การถ่ายทอดสด การรายงานข่าวข้างนอกจริงๆ แล้วหน้าที่คือ การรีไรต์เตอร์ จะมีหน้าที่ของการเทรนนิ่งแทรกเข้ามาด้วย ซึ่งถ้าไอทีวีสามารถปูพื้นฐานให้เด็กสามารถเขียนข่าวได้ดี สามารถจับประเด็นได้เอง เวลาที่เขาออกไปรายงานสด จะช่วยเขาได้มาก เพราะว่ามีกรการรายงานสดบ่อย ถ้าไม่ใช่งานใหญ่แล้วจะไม่มีบรรณาธิการไปคอยเป็นพี่เลี้ยง คุณต้องเขียนข่าวเอง เพราะฉะนั้นถ้าเขามีพื้นฐานในการเขียนข่าวดี เวลาที่รายงานสดก็จะทำได้ และเขาจะต้องรีไรต์เองด้วย ผู้ประกาศในความรู้สึกต้องเป็นคนที่เก่ง เพราะเขาต้องทำเอง มีเวลาจำกัด แต่เขาสามารถทำได้ ถ้าเขาแม่นในเรื่องวิธีการเขียน วิธีการคิด เวลาเขาอยู่ต่อหน้ากล้องจะไม่มีปัญหา ซึ่งนี่เป็นการปูพื้นฐานให้สามารถมองเห็น... ส่วนเรื่องแหล่งที่มาของข้อมูลก็จะเป็นต้องบอกด้วย นอกเสียจากว่าคุณไปทำมาเอง ไปพบมาเองคุณไม่จำเป็นต้องบอก โดยปกติแล้วไอทีวีมีมาตรฐานในการเขียนข่าวของไอทีวีอยู่ ภาพแบบไหน ข้อความแบบไหนไม่ควรใช้ อาจจะบอกว่าเอาภาพที่แรงที่สุด ดีที่สุด แต่ถ้าภาพนั้นมีผลต่อความมั่นคงของชาติ มีผลกระทบและสร้างความเสียหายให้กับพี่น้องผู้ตายก็จะหลีกเลี่ยง... ซึ่งสิ่งพวกนี้เป็นจรรยาบรรณที่ต้องมีความรับผิดชอบก็ทำหน้าที่เหมือนกับบรรณาธิการข่าวด้วย ไม่สามารถแนะนำเรื่องข่าวได้ตลอด ขณะเดียวกันก็อาจจะเข้าไปโวย คือ ไอทีวีมีส่วนช่วยในการกลั่นกรองคัดกรองเนื้อหา เป็นด้านสุดท้ายก่อนที่จะออก อากาศ เป็นด้านแรกให้ผู้ประกาศและเป็นด้านสุดท้ายของกองบรรณาธิการ ไอทีวีต้องทำหน้าที่ตรวจสอบความเรียบร้อยให้เขา ทั้งชื่อคน ชื่ออะไร เราต้องรู้หมด แล้วในขณะเดียวกันเราก็ทำหน้าที่แทนผู้ประกาศข่าว เพราะเวลาตรวจบท จะต้องอ่านออกเสียงดังๆ เพราะไม่รู้ว่าเวลาอ่านออกอากาศจริงเสียงมันจะสูงหรือเปล่า เพราะบางประโยคบางสำนวนไม่แน่ใจ ก็ต้องอ่านออกเสียงกลับไปกลับมาดูว่าจะมีผลอะไรหรือเปล่านั้นคือ การตรวจบทอย่างมีคุณภาพ¹³³

¹³³ สัมภาษณ์ ฉัตรวิทย์ ปิยทัศน์ศิริ, ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร (สนับสนุน),

สรุปได้ว่าในภาวะวิกฤติที่ต้องทำงานอย่างเร่งรีบแข่งกับเวลาเพื่อนำเสนอข่าวภัยพิบัติให้เร็วที่สุดเช่นนี้ จึงทำให้ไม่มีขั้นตอนในการตรวจบทข่าวที่แน่นอนตามลำดับดังที่กล่าวมาข้างต้น เป็นการข้ามขั้นตอนการตรวจบทข่าวไปอย่างสิ้นเชิง คุณกิตติ สิงหาปัด รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี กล่าวเสริมถึงบทสรุปในกระบวนการตรวจสอบข่าวและการตัดต่อภาพในช่วงที่เกิดเหตุการณ์สึนามิว่า

...ไม่มีลักษณะที่ว่าไปตรวจสอบข้อมูล เพราะอย่าลืมว่าเราแทบไม่มีเวลาตรวจสอบข้อมูลอะไรเลย ในแง่ที่ว่าไม่มี Re-writer ไม่มีบรรณาธิการไม่มีอะไรเลย ชาวไม่ได้พิมพ์เลยนะ... ส่วนใหญ่ไอทีวีไปรายงานในเชิงข้อเท็จจริงที่เป็นปรมวลภูมิ เช่น ไอทีวีเห็นนะครับว่าหมู่บ้านที่ท่านกำลังเห็นอยู่นี้เสียหายอย่างนี้ ก็ไม่ต้องตรวจสอบเพราะภาพฟ้อง แต่ว่าวันหลังๆ ถึงเริ่มมีการตรวจสอบ เช่น กรณีการพิพาทที่ดิน ชาวบ้านบอกว่าเป็นเจ้าของบ้านหลังนี้พอถูกคลื่นก็ถูกคนอื่นยึดไปอะไรอย่างนี้ มันก็เริ่มเข้าสู่กระบวนการที่ทำข่าวยุ่งยากกว่า¹³⁴

สรุปได้ว่า รูปแบบของการรายงานข่าวในภาวะวิกฤติจะเป็นการรายงานข่าวสดในพื้นที่ส่วนใหญ่ไม่มีบทข่าว ไม่มีการตรวจบทข่าวจากรีไรเตอร์ก่อนออกอากาศ ส่วนการรายงานข่าวในสถานีฯ นั้นบางข่าวถ้าตรวจบทข่าวทันทีจะตรวจตามขั้นตอนถ้าไม่มีเวลาก็จะให้นำเสนอออกอากาศไปก่อนเพื่อความรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ แต่รีไรเตอร์จะคอยเฝ้าตรวจสอบจากหน้าจอโทรทัศน์ ขณะที่กำลังออกอากาศในขณะนั้นทันที เมื่อพบความผิดพลาดก็จะแจ้งให้ผู้ประกาศหลักทราบและแก้ไขโดยเร็วที่สุด

4. การคัดเลือกและการจัดลำดับความสำคัญของข่าว

ในขั้นตอนนี้หลักในการตัดสินใจในภาวะปกติ การตัดสินใจจะเป็นไปตามขั้นตอนว่า ข่าวมาจากโต๊ะข่าว บรรณาธิการโต๊ะข่าว บรรณาธิการประจำวัน แต่ละฝ่ายต้องเชื่อมกันโดยมีผู้อำนวยการฝ่าย เชื่อมโยงติดต่อประสานงานกันต้องผ่านผู้อำนวยการฝ่ายข่าว ณ เวลาที่เกิดเหตุอะไรขึ้นก็แล้วแต่ ต้องการความรวดเร็ว คนแรกที่ตัดสินใจได้ทั้งหมด คือ บรรณาธิการข่าว รองลงมาจากนั้น ก็คือ บรรณาธิการประจำวัน โปรดิวเซอร์ข่าว ถัดลงมาก็เป็นบรรณาธิการโต๊ะข่าว คือ ทุกคนมีสิทธิ์ตัดสินใจ ขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบและสถานการณ์ในช่วงนั้นว่าไม่มีใครอยู่ คนที่รับผิดชอบต้องมาดูตรงนี้ ระดับไหนๆ ก็ต่างกันไป สมมุติว่า รีไรเตอร์ไม่อยู่ แต่จำเป็นต้องเอาข่าวนี้

¹³⁴ สัมภาษณ์ กิตติ สิงหาปัด, รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี,

ออก ต้องตรวจให้ทันที่สุด คนที่จะรับผิดชอบ คือ บรรณาธิการที่จะเอาข่าวนั้นออก อาจจะไม่ใช่ บรรณาธิการประจำวันอาจจะเป็นบรรณาธิการโต๊ะอาชญากรรมถือข่าวนั้นมาให้ข้อมูลตรงนี้ความ ถูกผิดทีหลัง ความรับผิดชอบต้องเหนือคนอื่น คือ พอเห็นว่าเป็นการตัดสินใจขั้นสูงสุดแล้วที่จะเอา ข่าวไหนออกอากาศ พอเขาออกไปแล้วหรือกำลังตัดสินใจจะออกอากาศไปแล้ว แต่ยังไม่ ออกอากาศ บรรณาธิการข่าวจะบอกทุกคนที่เกี่ยวข้อง บรรณาธิการโต๊ะก็ต้องบอกบรรณาธิการ ประจำวันว่าต้องเอาข่าวนี้ออกนะ แต่ถ้านอกเหนือไม่เหมือนกับเวลาปกติ ก็ต้องบอก ผู้อำนวยการ ฝ่ายว่าตัดสินใจเอาเรื่องนี้ออกอากาศเพราะอะไร คุณอำเภอ โพธิ์ชัยรัตน์ ผู้จัดการแผนก ประสานงานออกอากาศและบรรณาธิการข่าวประจำวันกล่าวว่า

...อันนี้เป็นหน้าที่ของ บรรณาธิการประจำวัน กับ Program Director การให้เวลา มากหรือน้อยเป็นหน้าที่ของ Program Director ในการที่ต้องการจะเพิ่ม รายละเอียด หรือต้องการจะเพิ่มหรือเน้นอะไรเป็นพิเศษหรือไม่ แต่ถ้าไม่มีอะไร เพิ่มก็จะตามปกติธรรมดาทั่วๆ ไป เป็นหน้าที่ของบรรณาธิการข่าวประจำวัน ที่จะ วางเรื่องที่นำเสนอมากที่สุด แต่ในทุกช่วงเบรกข่าวจะต้องให้มีเรื่องที่นำเสนอ จะดู เฉพาะข้างบนไม่ได้ เพราะข้างหลังหรือค้ำมาจะไม่มีคนดู เพราะฉะนั้นการวาง Rundown ตรงนี้ให้เชื่อมโยงด้วย และสุดท้ายอาจจะจบด้วยข่าวที่ควรจะเป็นข่าว เปิดรายการก็ได้ วิธีนี้ก็ได้อาจจะใช้วิธีการไล่เรียงตาม ลำดับความสำคัญ เรื่องใหญ่ที่สุดของวันนำเสนอก่อน แต่ไอทีวีจะไปทำอะไรเหมือนเดิมทุกวันก็ไม่ได้ ข้ำซาก ก็พยายามจะปรับเพื่อความเหมาะสม ปรับเพื่อดึงดูดคนดู แต่บางครั้งมี คำพูดดีๆ มี Wording กินใจ ที่ฟังแล้วกินใจ ไม่ว่าจะเป็นนายกฯ หรือของผู้นำฝ่าย คำน ก็เอามาออกอากาศประมาณ 3-4 วินาที วิธีการเหล่านี้จะมาช่วยเสริมให้ข่าว นำติดตามมากขึ้น...¹³⁵

กรณีเหตุการณ์สีนามิในแต่ละวันมีข่าวเป็นจำนวนมาก มีวิธีการในการจัดลำดับความ สำคัญของข่าวว่า มีความสำคัญมากสำคัญน้อย โดยไอทีวีคำนึงถึงความต้องการของประชาชน เป็นหลัก โดยในช่วงแรกใช้หลักเกณฑ์ของความเป็น “ที่สุด” มารายงาน ในช่วงที่ 2 ใช้เกณฑ์ ประเด็นที่ว่า “ไม่พอ” และสุดท้ายมุ่งไปที่ประเด็นของ “ความคืบหน้าเหตุการณ์และด้านการให้ ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัย”

¹³⁵ สัมภาษณ์ อำเภอ โพธิ์ชัยรัตน์, ผู้จัดการแผนกประสานงานออกอากาศและ บรรณาธิการข่าวประจำวัน, 30 มกราคม 2549.

กฎเกณฑ์การประชุมโต๊ะข่าวแต่ละวัน ในส่วนของการกำหนดประเด็นและจัดลำดับความสำคัญนั้น คุณนุกูล อนุโต ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร และบรรณาธิการข่าวภูมิภาค กล่าวว่า ...จะรู้ได้เลยว่าประเด็นไหนสำคัญกว่ากันไม่มีเท่ากันหรอก เช่น ประเด็นหนึ่งสำคัญอีกประเด็นอยู่ในกระแสแค่ไหน ตามความต้องการของประชาชน ประเด็นที่สาม ระยะนี้ช่วงนี้ต้องเรื่องทุจริต อะไรแบบนี้ ถ้าโดดๆ มาเป็นข่าวทำบุญหรือเฉลิมพระเกียรติคงไม่ใช่ แต่ถ้าถกเถียงไม่มีข้อยุติ ก็ให้บรรณาธิการประจำวัน กับผู้อำนวยการเป็นคนพิจารณา¹³⁶

วิธีการคัดเลือกข่าวที่จะออกอากาศในแต่ละวัน หลักเกณฑ์การคัดเลือกและจัดลำดับข่าวที่สำคัญ คุณชิบ จิตนิยม บรรณาธิการข่าวต่างประเทศ กล่าวว่า

...กรณีสีนามิ วิธีการคัดเลือก ไอทีวีเอาคนดูเป็นหลักสำคัญ ไอทีวีทำข่าวเพื่อประชาชนอยู่แล้ว สื่อถ้าไม่เอาประชาชนเป็นหลักก็อยู่ไม่ได้ มันก็ต้องไปด้วยกันนะ มันแยกส่วนลำบากอย่างบางช่อง ผู้บริหารไม่ใส่ใจกับจริยธรรมของสื่อมวลชนในเหตุการณ์สีนามิเลย ก็มีคนด่ากัน แต่ค่าแล้วปรับปรุงตัวหรือไม่ บางคนก็ไม่ปรับ อันนี้ก็เป็นเรื่องจริงที่คนรู้กันทั้งบ้านทั้งเมือง ซึ่งคนดูคือผู้รับสารที่สำคัญที่สุด¹³⁷

สำหรับการรายงานข่าวสดในพื้นที่เกิดเหตุการณ์สีนามิ นั้น มีข่าวอยู่เป็นจำนวนมาก วิธีการในการคัดเลือกข่าวในช่วงเวลาการทำงานค่อนข้างจำกัด คุณจิรายุ ห่วงทรัพย์ บรรณาธิการข่าวสกายนิวส์ กล่าวว่า

...สามวันแรกไอทีวีใช้หลักเกณฑ์ความน่าสนใจของคำว่า "ที่สุด" เช่น ตายมากที่สุด เสียหายมากที่สุด เศร้ามากที่สุด ตามหานานที่สุด ไอทีวีจะใช้คำเหล่านี้เป็นทฤษฎีในการทำข่าว ฝรั่งคนหนึ่งเดินตามหาเมียมาสองวันไม่เจอ นานมากเกินไปแล้ว ไอทีวีก็ต้องจับประเด็นนี้ขึ้นมาเสนอ หน่วยกู้ภัยเดินตามหามาสองวันเต็มๆ ยังไม่ได้กินข้าวมากเกินไปแล้ว ไอทีวีก็จะจับเอาประเด็นนี้มาเสนอ ส่วนที่สองคือ วันที่สี่ห้าหกไอทีวีก็จะใช้เป็นประเด็นที่ว่า ร้านไม่พอ รถไม่พอ จะทำอย่างไร รถขนส่งไม่พอจะทำอย่างไร ฟอรัมารีนไม่พอจะทำอย่างไร โรงศพไม่พอจะทำอย่างไร คราวนี้มันจะเริ่มลงไปในเรื่องการหาคำตอบจากแหล่งข่าว... ก็จะอารมณ์

¹³⁶ สัมภาษณ์ นุกูล อนุโต, ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหารและบรรณาธิการข่าวภูมิภาค, 9 กุมภาพันธ์ 2549.

¹³⁷ สัมภาษณ์ ชิบ จิตนิยม, บรรณาธิการข่าวต่างประเทศ, 2 กุมภาพันธ์ 2549.

ประมาณนี้ ส่วนเรื่องระยะเวลาในการออกอากาศความถี่ในการออก อากาศในแต่ละวันนั้น ส่วนกลางจะสอบถามเข้ามาว่ามีอะไรหรือไม่ เพราะว่าเขาก็ไม่สามารถกำหนดให้เราไปทำโน่นทำนี่ได้ เพราะว่าเขาไม่ได้อยู่ในพื้นที่... ทางหนึ่ง ก็คือ เราต้องส่งข้อมูลก่อนทำการบริหารงานข่าวในภาวะวิกฤติจะกลับกันตรงที่ว่า ในภาวะปกติบรรณาธิการข่าวได้ข่าวเป็นคนสั่งการ แต่ว่าในภาวะไม่ปกติ ในพื้นที่เป็นคนส่งข้อมูลกลับมาเพื่อตรวจดูข้อมูลก่อน... การบริหารงานข่าวตรงนั้นจะกลับกัน เพื่อที่จะสอดข้อมูลเข้าไปเขาก็ตัดสินใจมาว่า เอาเลยให้เวลา 4-5 นาที มากี่รายงานไป ก็เป็นวิธีการในการทำงานที่ผสมผสานกันไป เท่ากับว่าในทางพื้นที่เป็นคนกำหนดประเด็น แต่ในส่วนกลางจะกำหนดเวลาให้ แต่อย่างว่า จะมี source อื่นๆ อีกเหมือนกัน ไม่ได้ตอบโจทย์ที่ว่า ทางพื้นที่จะเป็นคนกำหนดประเด็นข่าวไปให้ แต่ส่วนใหญ่ทางกรุงเทพฯ เขาไม่รู้หรือว่า ทางพื้นที่มีอะไรบ้าง เราก็จะจัดลำดับให้เขา บอกว่าเรามีอยู่ 3 ข่าวนะ เรื่องอะไรบ้างก็บอกไป เขาไม่สามารถบอกได้ว่าข่าวนี้เอา ข่าวนี้ไม่เอา ข่าวนี้เอาไม่ได้เพราะเป็นภาวะวิกฤติจริงๆ ขึ้นอยู่กับเราที่ต้องประเมินว่าข่าวนี้น่าสนใจ ข่าวนี้ไม่น่าสนใจ ข่าวนี้น่าจะนำเสนอมากกว่า ขึ้นอยู่กับทางเรามากกว่า¹³⁸

ในกระบวนการเดียวกันนี้ เมื่อไอทีวีได้ข้อมูลจากแหล่งข่าวมาเขียนข่าวผู้คัดเลือกและการกำหนดประเด็นนั้น คุณมนตรี อุดมพงษ์ ผู้สื่อข่าวภูมิภาค กล่าวว่า

...ผมเป็นคนทำเองในช่วงนั้น เพราะฉะนั้นต้องแยกก่อนว่าในเบื้องต้นข่าวสื่อนามิสำหรับผมอยากจะให้แยกเป็นสองส่วน ส่วนต้นๆ ประมาณสัปดาห์แรกของเหตุการณ์นั้น คือ การพยายามรายงานว่าเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นตรงนั้น เป็นการรายงานตามเหตุการณ์ ณ เวลานั้น หลังจากสัปดาห์ที่สามที่สื่อออกไป จนกระทั่งถึงเดือนที่สอง เป็นเรื่องของ การติดตามความคืบหน้าด้านการช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยก็จะเริ่มเข้าสู่สถานการณ์ข่าวปกติแล้ว คือ การตามประเด็น เพราะฉะนั้นในช่วงแรกๆ ข่าวทุกข่าวที่แหล่งข่าวเข้าไปมีความสำคัญ... นี่คือการคัดเลือกประเด็น ที่นี้ก็จะแตกต่างจากข่าวอื่นๆ อยู่ตรงที่ว่า ข่าวอื่นๆ ที่เป็นเหตุการณ์ปกติโดยทั่วไป จะมีคอมพิวเตอร์บันทึกของออฟฟิศติดตัวตลอด เพราะฉะนั้นก็จะมานั่งเขียนประเด็นกัน นั่งเล่ากัน เพราะฉะนั้นเวลาอ่านข่าวก็จะอ่านตามสคริปต์ทุก

¹³⁸ สัมภาษณ์ จิรายุ ห่วงทรัพย์, บรรณาธิการข่าวสกายนิวส์, 8 กุมภาพันธ์ 2549.

ครั้ง แต่นั่นเป็นงานใหญ่ๆ ขึ้นแรกๆ ของผม ที่อ่านข่าวโดยไม่ต้องใช้สคริปต์ อ่านข่าวในลักษณะของการเล่าข่าว อ่านข่าวโดยไม่ต้องมานั่งดูสคริปต์ข่าวว่า เหตุเกิดเมื่อเวลานั้นเวลานี้ ใครทำอะไรอยู่ ผมไม่มีสคริปต์ เพราะฉะนั้นเวลานักข่าวที่เป็นทีมข่าวของผมกลับมา ผมก็จะนั่ง แล้วเขาก็จะมาเล่าให้ผมฟังว่า เขาไปเจออะไรมาบ้าง ผมก็จะไม่มีเวลามานั่งเขียนเพราะไม่ทัน ข่าวต้องเข้าทุกห้านาที ไม่มีเวลามานั่งเขียน ไม่มีเวลามาพิมพ์ ส่วนข้อสอง เป็นลักษณะที่ค่อนข้างจะพิเศษอย่างหนึ่งจากเดิมที่ไอทีวีทำข่าวผลิตข่าว คือ ไอทีวีเขียนบท พอไอทีวีเขียนบทเสร็จแล้ว ไอทีวีต้องเอาบทข่าวไปให้ตัดต่อ เพื่อที่จะให้ช่างตัดต่อเลือกภาพที่ช่างภาพถ่ายมาให้ตรงกับบทที่ไอทีวีเขียน ลักษณะนี้ผมถือว่าเป็นการตัดภาพตามบท คือ ตัดภาพข่าวตามบทที่ผู้สื่อข่าวเขียนไปให้ แต่ในลักษณะของสีนามิในช่วงแรกๆ ที่ผมเจอ ผมถือว่าภาพเป็นสิ่งสำคัญ ทุกคนไม่เคยเห็นสีนามิ เพราะฉะนั้นภาพมีเท่าไรให้เอามา เพราะฉะนั้นผมก็จะไปตามช่างภาพและถามทีมข่าวที่ไปว่าภาพมีอะไรบ้าง ภาพไหนเด็ดๆ ภาพไหนที่ควรจะนำเสนอ เขาก็จะเล่ามา หลังจากนั้นผมก็จะไปนั่งคุยกับตัดต่อว่า ให้เอาภาพนี้ขึ้นมาก่อนเลย เอาภาพตรงนี้มา 40 วินาที เอาภาพนี้หนึ่งนาที อีกภาพหนึ่งก็หนึ่งนาที รวมแล้ว 5 นาที เสร็จแล้วผมก็จะมานั่งคุยกับช่างภาพว่า ภาพนี้คืออะไร เพราะผมไม่รู้ แต่เขาจะรู้ เพราะว่าเขาเป็นคนไปทำข่าว ภาพนี้คืออะไร ภาพนี้คือโรงแรมนี้ ผมก็จดแค่ชื่อโรงแรมไว้ แล้วเหตุการณ์นี้มีความสำคัญอย่างไร พอได้ภาพตามนั้น ผมก็จะได้ภาพเป็นตัวเล่าเรื่องแล้ว ทีนี้จะแตกต่างตรงที่ว่า ตัวนี้ผมต้องบรรยายข่าวตามภาพ โดยอาศัยภาพนำ จากเดิมที่ข่าวปกติตัวข่าวต้องนำภาพ แต่คราวนี้ภาพต้องมาเป็นตัวนำ ผมก็ต้องบรรยายภาพตามนั้น เพราะฉะนั้นข่าวที่ออกไปปั๊บ ผมก็จะเล่าให้ผู้ฟังฟังตลอดว่า ช่วงแรกๆ ก็จะบอกว่า "ภาพที่คุณผู้ชมได้เห็นอยู่ในขณะนี้ เป็นภาพซึ่งผมก็จะได้เห็นพร้อมกัน ผมกับท่านผู้ชมได้เห็นพร้อมกัน ผมไม่เคยมีโอกาสดูเห็นภาพนี้มาก่อน เพราะฉะนั้นภาพที่เห็นอยู่ในขณะนี้ ไอทีวีนำเสนอให้ท่านได้เห็นพร้อมๆ กัน" เพียงแต่ไอทีวีจะมีข้อมูลว่า ภาพที่เห็นตอนนี้ คือ โรงแรมจีบีเอสบีคาบาน่า ซึ่งอยู่ฝั่งตะวันตกของเกาะพีพี ส่วนนี้ คือ โรงแรมพีพีไฮเต็ล ชั้นล่างตรงนี้

เป็นห้องใต้ดินยังคงมีห้องอาหาร ตอนนี้ยังไม่สามารถเข้าไปรื้อค้นได้" สังเกตได้จากภาพ ผมจึงใช้ภาพเป็นตัวนำ... นี่คือนิเวศวิทยาที่น่าเสนอในตอนนั้น¹³⁹

5. รูปแบบและวิธีการนำเสนอข่าว

สถานีโทรทัศน์ไอทีวีมีรายการประเภทข่าวที่ผลิตขึ้นเอง ดังนี้

5.1 ข่าวเช้าไอทีวี (ช่วงที่1) เวลา 06.30-07.00 น. รูปแบบการนำเสนอ สรุปข่าวสำคัญที่เกิดขึ้นด้วยความกระชับ และสดทันเหตุการณ์ ทั้งยังมีการติดตามความเคลื่อนไหวต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในและต่างประเทศในรูปแบบการเล่าข่าวแบบสบาย ๆ ยามเช้า และข่าวเช้าไอทีวี (ช่วงที่2) เวลา 07.00-08.00 น. นำเสนอข่าวที่สำคัญ โดยมีการวิเคราะห์เจาะลึกในประเด็นที่กำลังเป็นที่สนใจ พร้อมการสัมภาษณ์สดผู้ที่เกี่ยวข้องและยังเสนอสาระความรู้และมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน

5.2 เกาะติดข่าว ทุก 1 ชั่วโมง เริ่ม 10.00 น. รูปแบบการนำเสนอ รายงานข่าวด่วนและเหตุการณ์สำคัญ ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งยังติดตามความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง โดยออกอากาศทุก ชั่วโมง

5.3 ข่าวด่วน ครั้งละไม่เกิน 3 นาที รูปแบบการนำเสนอ เป็นการรายงานข่าวเหตุการณ์สำคัญๆ ที่เกิดขึ้นกะทันหัน ซึ่งมีผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่และต้องรายงานทันทีที่เกิดเหตุการณ์

5.4 ข่าวเที่ยง/ข่าวเที่ยงสุดสัปดาห์ เวลา 12.00-13.00 น. รูปแบบการนำเสนอ รายงานสถานการณ์สดที่เกิดขึ้นจากทุกมุมโลก รวมทั้งประเด็นข่าวที่สำคัญ และในวันสุดสัปดาห์เพิ่มเติมด้วยการรายงานข่าวจากตัวแทนนิสิตนักศึกษาจากสถาบันต่าง ๆ

5.5 ข่าวค่ำ เวลา 18.00 -19.30 น. รูปแบบการนำเสนอ เป็นการรายงานข่าวประจำวันเสนอประเด็นที่สำคัญและรายละเอียดของข่าวการวิเคราะห์เจาะลึกถึงสาเหตุและการแก้ไขปัญหาของสถานการณ์ทั้งในและต่างประเทศทันต่อเหตุการณ์ด้วยทีมข่าวคุณภาพ พร้อมนำเสนอสรุปข่าวพิเศษคอลัมน์พิเศษเพิ่มเติมกับการเจาะลึก ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬาเด่น จากทั่วทุกมุมโลก

5.6 ข่าวราชสำนัก เวลา 20.00 น. เป็นต้นไป รูปแบบการนำเสนอ เป็นการนำเสนอข่าวพระราชกรณียกิจในราชสำนักของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย

¹³⁹ สัมภาษณ์ มนตรี อุดมพงษ์, ผู้สื่อข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี, 1 กุมภาพันธ์ 2549.

5.7 ชาวภาคใต้ เวลา 24.30-01.30 น. รูปแบบการนำเสนอ เป็นการรายงานสรุป ประเด็นข่าวสำคัญประจำวันทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ความเคลื่อนไหวจากทั่วโลกและความคืบหน้าของข่าวด่วน

5.8 ร่วมมือร่วมใจ เวลา 15.00-16.00 น. รูปแบบการนำเสนอ เป็นการนำเสนอ ข่าวการให้ความช่วยเหลือ รับเรื่องราวร้องทุกข์และแก้ปัญหาต่างๆ และรับปรึกษาปัญหา ทางด้านกฎหมายแก่ประชาชนที่เดือดร้อน และศูนย์ประสานงาน รับเรื่องราวร้องทุกข์ การ ร้องเรียนต่างๆ จากประชาชน

5.9 คอบันเทิง รูปแบบการนำเสนอ เป็นการนำเสนอข่าว เจาะลึกวงการบันเทิง ไทยและต่างประเทศเสนอความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับภาพยนตร์และเพลง รวมทั้งสัมภาษณ์ดารานักร้องที่กำลังได้รับความสนใจ

5.10 สมาร์ทไลฟ์ (เทคโนโลยี) รูปแบบการนำเสนอ เสนอความก้าวหน้าของ นวัตกรรมเทคโนโลยี ความก้าว หน้าทางวิทยาศาสตร์และการแพทย์ นำเสนอด้วยความจับใจ ทันสมัยในสไตล์ของข่าวให้ผู้ชมรับรู้แลทันต่อสถานการณ์ พบเรื่องใกล้ตัวที่มีผลกระทบต่อการ ดำเนินชีวิตประจำวัน

5.11 ถอดรหัส รูปแบบการนำเสนอ สารคดีเชิงแนวสืบสวนสอบสวน นำเสนอ เรื่องราวเบื้องหน้าเบื้องหลังของข่าวหรือเหตุการณ์สำคัญ เปิดโปงความไม่ชอบมาพากลในสังคม ตีแผ่อย่างเจาะลึกตรงไปตรงมา สะท้อนเรื่องราวในแง่มุมที่ต่างออกไป

5.12 ย้อนรอย รูปแบบการนำเสนอ สารคดีแนวประวัติศาสตร์ที่เจาะลึกเรื่องราว สำคัญที่เกิดขึ้น ในอดีตและตีแผ่คดีอาชญากรรมในอดีตที่มีเงื่อนงำ ทั้งยังมีเรื่องราวของสังคม เศรษฐกิจการเมืองประเพณีความเชื่อและคตินิยมในอดีตเพื่อค้นหาความจริงก่อนที่จะถูกกลบเลือนไป

5.13 จับกระแสโลก รูปแบบการนำเสนอ รายงานเรื่องราวสำคัญในรอบสัปดาห์ ที่เกิดขึ้นจากทุกมุมโลกและมุมมองของนักวิเคราะห์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ลงพื้นที่จริงเพื่อ เกาะติดทุกสถานการณ์ในโลก

5.14 พิชิตธุรกิจ (เส้นทางนักลงทุน) เวลา 09.45 – 10.00 น. รูปแบบการ นำเสนอ เสนอข่าวสารด้านเศรษฐกิจ การลงทุน ตลาดหุ้นแนะนำหนังสือเพื่อการลงทุนโดย นำเสนอในรูปแบบของข่าว สก๊ิปสัมภาษณ์สด สัมภาษณ์นอกสถานที่ พร้อมทั้งรายงานความ เคลื่อนไหวของตลาดหุ้นทั้งในและต่างประเทศ วิเคราะห์สถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อการลงทุน

รายการทั้งหมดนั้นเป็นรายการที่ไอทีวีผลิตขึ้นเอง นำเสนอในช่วงเวลาปกติทั่วไป แต่เมื่อมีเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามินั้น รายการที่นำเสนออยู่และเน้นไปที่การทำข่าวสึนามิ ก็คือ รายการข่าวเช้าไอทีวี รายการข่าวเที่ยง รายการข่าวค่ำ รายการข่าวดึก รายการเกาะติดข่าว ข่าวด่วน และไอทีวี HOT NEWS มีบางรายการที่เปลี่ยนชื่อไปเพื่อให้เข้ากับเหตุการณ์ คือ รายการร่วมมือร่วมใจ เปลี่ยนเป็นรายการ “ร่วมมือร่วมใจ ช่วยผู้ประสบภัยสึนามิ” เน้นการรับบริจาคเงินและสิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ และเพิ่มรายการพิเศษ คือ รายการ “ไอทีวีเฉพาะกิจ ธรณีพิบัติคลื่นยักษ์ถล่มได้” นำเสนอแทนในช่วงเวลาของรายการบันเทิงอื่นๆ ที่ยกทิ้งไปทั้งรายการของผู้เช้าเวลา และรายการของไอทีวีด้วย

ในช่วงแรกๆ ที่เกิดเหตุการณ์การผลิตข่าวภัยพิบัติสึนามิ นั้นเริ่มจากการรายงานข่าวในช่วงข่าวเบรกธรรมดา ก่อนจากนั้นก็มีการรายงานข่าวด่วน ต่อมาก็สลับกันไปมาในการรายงานข่าวเบรกประจำวันกับข่าวด่วน ช่วงนี้เป็นช่วงที่กองบรรณาธิการในส่วนกลางผู้ที่เข้าเวรประจำในวันนั้น กำลังประเมินสถานการณ์กันว่ามัน คือ เหตุการณ์อะไร ร้ายแรงแค่ไหน เมื่อสรุปเหตุการณ์ได้แล้วก็ตัดสินใจปรับผังรายการเพื่อเข้าสู่การรายงานข่าวสด โดยการยกรายการประจำวัน บางรายการเลื่อนเวลาออกไป จากเวลาที่เคยออกอากาศเป็นประจำ เริ่มเข้าสู่กระบวนการวางแผนการทำงาน จนมาสู่การรายงานข่าวติดตามสถานการณ์ ช่วงนั้นรายการส่วนใหญ่จะเป็นรายการสด ซึ่งจะข้ามกระบวนการและขั้นตอนที่มีอยู่ไป คือ สดจากที่เกิดเหตุแล้วก็ผ่านผู้ประกาศข่าวเลย

คุณสายสวรรค์ ขยันยิ่ง ผู้จัดการแผนกผู้ประกาศข่าว กล่าวว่า

ในช่วงเวลานั้นผู้ประกาศเป็นนักข่าวหน้างานเลย เพราะปกติมันจะต้องมีนักข่าวทำมา เขียนบทส่งมาติดต่อภาพมาเสร็จเลย แต่ ณ เวลาสึนามิ บางที่เราเห็นพร้อมๆ กับคนดูนั่นแหละ ตอนนีไอทีวีมีภาพล่าสุดจากเกาะพระทอง ไปดูพร้อมๆ กันเลยคะ เราก็สามารถเล่าเรื่องที่เห็นในภาพ ซึ่งพร้อมๆ กับคนดู... สำหรับข้อมูลที่ยังมีเข้ามาจากหลายๆ ด้าน ต้องมีบรรณาธิการประจำวันเป็นคนตัดสินใจ เพราะว่าผู้ประกาศประสานด้วยตัวเองไม่ได้ คือ คนที่ทำงานเบื้องหลังมาก็จะทราบ OB ไม่ได้เข้ามาโดยที่ไม่ผ่านโอเปอเรเตอร์ อย่างเช่น ไอทีวีจะเรียกว่าไปดูภาพที่ภูเก็ต แต่ว่าภาพที่เกิดขึ้นยังไม่ขึ้นสัญญาณมาเลย ผู้ประกาศเรียกอย่างนั้นไม่ได้ ยังไงก็แล้วแต่มันต้องมีโอเปอเรเตอร์ เพื่อที่จะดูว่าสัญญาณตรงนี้ยังไม่พร้อม โทรศัพทหลุด ติดต่อกันนี้ได้แล้ว ต่อสายนี้ได้ คือ คนนี้นะ แต่บางทีไม่มีคนบริฟให้ว่า ต่อคนนี้ได้แล้วต้องถามอย่างนี้ แต่จะบอกแค่ว่าตอนนี้สายคนนี้ได้มาแล้ว สายคนนี่ยังติดต่อไม่ได้ หรือบางทีต่อสายนี้ได้แล้วกำลังสวิตช์คะ แต่ว่า

สายหลุดไปแล้ว ไอทีวียก็ต้องไหลไปก่อน ลากไปก่อน จนกว่าเขาจะจิ้มได้ใหม่ หรือว่าถ้ายังจิ้มไม่ได้ สัญญาณ OB ขึ้นมา จาก OB ตรงนั้นพร้อมไปเข้า OB ก่อน เพราะฉะนั้นสิ่งที่ไอทีวียต้องทำ คือ นั่ง แล้วก็ต้องคิดล่วงหน้า เพราะว่าสมมุติสั่งแล้วค่อยคิดว่าจะไปไหน ไม่ได้นะ อย่างไอทีวียเองไอทีวียก็ต้องพลัวได้อยู่เสมอ ถ้าเกิดว่า OB ไม่พร้อมไอทีวียจะคุยอะไร สมมุติ OB ไม่พร้อม โทรศัพท์ก็หลุด ทั้งสองอย่างเลย ไอทีวียจะเป็นไปพูดอะไรไม่ออกไม่ได้ ก็จะต้องบอกว่า ตอนนี้ไอทีวียยังติดต่อใครไม่ได้แต่ดิฉันจะลำดับเหตุการณ์ให้ฟังว่าหนึ่งช่วงโง่งมที่ผ่านมาเป็นยังไง ตอนนี้ไอทีวียกำลังรอที่จะสัมภาษณ์คนนี้อยู่ ไอทีวียก็ว่าไปเรื่อยๆ อันนี้ คือ ศิลปะขั้นสูง¹⁴⁰

คุณมนตรี อุดมพงษ์ ผู้สื่อข่าวภูมิภาค กล่าวถึง การรายงาน ณ พื้นที่เกิดเหตุการณ์ ภัยพิบัติสึนามิ ว่า

นอกจากผมรายงานด้วยตัวของผมเองแล้ว ในคืนวันแรกนั้นผมรายงานคนเดียว คำว่าคนเดียว หมายถึง ว่า ผู้สื่อข่าวนำเสนอข่าวให้ผู้ชมผ่านทางไอทีวียแค่คนเดียว แต่ก็รายงานบนพื้นฐานเดียวกับผู้ชมที่บ้านในช่วงนั้น ก็คือ รายงานบนพื้นฐานที่ว่าไอทีวียยังไม่รู้ว่าเกิดอะไรขึ้น จึงทำได้แต่นำเสนอว่าเมื่อมีเหตุการณ์นี้เกิดขึ้น นำเสนอให้เห็นว่ามีเหตุการณ์เกิดขึ้น แต่ว่าในช่วงนั้นไอทีวียก็มีการหาคนที่จะมาอธิบายปรากฏการณ์มากกว่าหรือหาคนที่จะมาพูดได้ว่าเขาเห็นอะไรมาบ้าง ในสิ่งที่ไอทีวียไม่เห็น เพราะ ฉะนั้นผมก็เอาคนที่อยู่ในเหตุการณ์มาแล้ว ก็จะสัมภาษณ์ว่า ไหนลองเล่าให้ฟังหน่อยสิครับว่าเกิดอะไรขึ้นเมื่อเวลาประมาณสิบนาฬิกาสิบห้า นาที... เพราะฉะนั้นนี่คือ แหล่งข่าวที่ไอทีวียได้มาที่จะมายืนยันข้อมูลของไอทีวียที่นำเสนอออกไป บนพื้นฐานที่ ณ ขณะนั้นไอทีวียยังไม่รู้ว่าเกิดอะไรขึ้น¹⁴¹

จากการสัมภาษณ์ในเรื่องของช่องทางการสื่อสารในการนำเสนอข่าวออกอากาศนั้น ผู้วิจัย พบว่า มีช่องทางการสื่อสารอื่นๆ ที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ ก็คือ ผู้ชมมีการสื่อสารผ่านช่องทางใหม่ คือ ข้อความสั้น (SMS) มายังสถานีฯ เพื่อขึ้นหน้าจอโทรทัศน์เป็นการสื่อสารกับผู้ชม

¹⁴⁰ สัมภาษณ์ สายสวรรค์ ขยันยิ่ง, ผู้จัดการแผนกผู้ประกาศข่าว, 31 มกราคม 2549.

¹⁴¹ สัมภาษณ์ มนตรี อุดมพงษ์, ผู้สื่อข่าวภูมิภาค สถานีโทรทัศน์ไอทีวีย, 1 กุมภาพันธ์

ด้วยกัน เพื่อส่งมาให้กำลังใจแล้ว ยังได้ใช้ประโยชน์จากตัวอักษรวิ่งที่ขึ้นหน้าจอได้อีก ซึ่ง คุณกิตติ สิงหาปัด รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าว กล่าวว่า

...ก็เป็นตัวข่าว ส่วนหนึ่งก็เป็นการบอกข่าวไปด้วย อันหนึ่งก็เป็นการบอกข้อมูลข่าวไปด้วย ซึ่งเป็นหน้าที่อีกอย่างหนึ่งของสื่อมวลชนอยู่แล้ว คนจะแจ้งข้อมูลเขาก็แจ้งกันเข้ามา ส่งข้อมูลให้กำลังใจกัน ถ้าคนนั่งดูอยู่เขาจะรู้สึกในแง่จิตใจ ต้องอย่าลืมว่า ผู้ได้รับผลกระทบในสภาพอย่างนั้นแย่งการจะไปหวังการช่วยเหลืออย่างอื่นในภาวะอย่างนั้น ไม่สามารถทดแทนอะไรกันได้ในระยะสั้น แต่อย่างน้อยก็ทำให้คนที่เห็นข้อความ ให้กำลังใจดีๆ ก็อาจจะทำให้สถานการณ์หรือคนที่ได้รับความทุกข์ มันคลายความทุกข์ไปได้ค่อนข้างเยอะเลยทีเดียว ในช่วงเวลาอย่างนั้น SMS ก็จะมีประโยชน์ในแง่¹⁴²

คุณนุกูล อนุโต ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร และบรรณาธิการข่าวภูมิภาค กล่าวว่า

...SMS ช่วยเสริมแต่อาจจะไม่ใช่โดยตรง เพราะอยู่ในพื้นที่ โอกาสที่จะดูทีวีน้อย นอกจากส่วนกลางจะประสานโทรศัพท์ไปว่ามีอะไรๆ ยังไง ให้ไปคุยกับคนนี้เพิ่ม หาข่าวเพิ่มก็จะเป็นลักษณะนี้ ช่วยเสริมในด้านหนึ่งได้รู้ว่าในพื้นที่ขาดแคลนอะไร ได้เห็นอะไร การให้กำลังใจ ความชื่นชมจากชาวบ้าน เป็นเสียงสะท้อนในทุกด้าน ทั้งด้านการทำงานของไอทีวีในเรื่องของภาครัฐหรือเอกชนที่ลงไปช่วยได้เกิดปัญหาอะไรขึ้น เช่น ข้าวของที่แจกไม่ถึงทั่วถึง หรือว่าเกิดการแบ่งพรรคแบ่งพวกในพื้นที่ ไอทีวีก็ได้เรียนรู้ได้เห็น หรือว่าพื้นที่ที่ตกหล่นยังไม่ได้รับการช่วยเหลือ หรือว่ามีปัญหาอะไรเกิดขึ้น ซึ่งจะช่วยเหลืออะไรอีกเยอะ มันเป็นการสื่อสารอีกทางหนึ่ง สำคัญทีเดียว...¹⁴³

คุณอำไพ โพธิ์ชัยรัตน์ ผู้จัดการแผนกประสานงานออกอากาศและบรรณาธิการข่าวประจำวัน ยกตัวอย่าง ประโยชน์ของตัวอักษรวิ่งด้านล่างจอและข้อความสั้น SMS ว่า

...กรณี หมอพรทิพย์ขอมมาว่า ทีมงานต้องการเครื่องดีมบำรุงกำลัง ซึ่งจริงๆ แล้วไม่ได้เกี่ยวอะไรนะ แต่มันเกี่ยวในงาน เขาบอกเขาเหนื่อย เขาล่า ไอทีวีแค่เขียน

¹⁴²สัมภาษณ์ กิตติ สิงหาปัด, รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี, 9 กุมภาพันธ์ 2549.

¹⁴³สัมภาษณ์ นุกูล อนุโต, ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหารและบรรณาธิการข่าวภูมิภาค, 9 กุมภาพันธ์ 2549.

เป็น Wording สั้นๆ ให้ผู้ประกาศอ่านออกหน้าจอ หลังจากนั้นก็มีผู้ไปบริจาค
สิ่งของเป็นจำนวนมาก คือ ไอทีทีวีได้รับการตอบรับที่เร็วมาก คือ ผ่านไปแค่ครึ่ง
ชั่วโมง ทางโน้นก็ได้รับของบริจาคแล้ว... เป็นลักษณะการสื่อสารแบบ (Two-way
Communication) ทุกวันนี้งานในการนำเสนอข่าว ในฐานะที่ไอทีทีวีเป็นสื่อที่เห็น
ทั้งภาพและเสียง สิ่งที่คุณคนอยากจะทำให้ท่านเหมือนกัน ก็คือ Interactive ที่
สามารถตอบโต้กันได้ สามารถสื่อสารกันได้ตลอดเวลา ทุกวันนี้มีเหตุตัวนี้เพิ่ม
ขึ้นมา คือ ข้อความสั้น SMS เพราะทุกคนต้องการที่จะมีส่วนร่วมกับสิ่งที่เกิดขึ้น
กับสิ่งที่เห็น นั่นก็เป็นอีกช่องทางหนึ่ง¹⁴⁴

ในยามภัยพิบัติสื่อนามิของทางการสื่อสารหน้าจอทีวีทั้งตัวอักษรวิ่งและการส่งข้อความ
สั้น SMS สามารถเสริมการสื่อสารหรือเสริมคุณค่าของข่าวได้ คุณจิรายุ ห่วงทรัพย์ บรรณาธิการ
ข่าวสกายนิวส์ กล่าวถึงประโยชน์ว่า

...ช่วยได้เยอะ เพราะว่าการรับข้อมูลอย่างน้อยสองข้อมูลพร้อมๆ กัน ก็ช่วยทำให้
ไอทีทีวีรับข้อมูลได้มากขึ้น ในขณะที่ไอทีทีวีดูข่าวอยู่ มีตัววิ่งข่าวขึ้นมา ไอทีทีวีก็
สามารถรับข่าวที่แทรกขึ้นมาได้ เพราะมนุษย์รับข่าวได้อย่างน้อย 3 ทางในเวลา
เดียวกัน นู๋ฟัง ตา ดู สมองคิด อยู่ที่ว่าใครจะเลือกรับหรือไม่ ถ้าไอทีทีวีไม่สนใจไอทีทีวี
ก็ไม่เปิดรับ ไม่เหมือนกับการถูกบังคับให้รับข่าว ช่วงสื่อนามิ SMS เหล่านี้ช่วยได้¹⁴⁵

อย่างไรก็ตามในความคิดเห็นของคุณสายสวรรค์ ขยันยิ่ง มีมุมมองแตกต่างออกไปใน
เรื่องการส่ง SMS ว่า

...มีทั้งที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์... แต่ประโยชน์มีสองส่วน ประโยชน์
อันแรก ก็คือ แจ้งข้อมูลเข้ามาส่งเป็น SMS เข้ามา เพราะว่าโทรศัพท์สายไอทีทีวี
แทบไม่ว่าง ก็ส่ง SMS เข้ามา เช่น รายงานสถานการณ์ ณ จุดเกิดเหตุต่างๆ เขา
หลักยังไม่มีความคืบหน้า นั่นก็กลายเป็นว่าเป็น Source หนึ่งที่ไอทีทีวีดูอยู่และบาง
ทีก็ได้ข่าวจากตรงนั้น และอันที่สองที่เป็นประโยชน์อีกแบบหนึ่ง ก็คือ ในแง่ของ
การให้กำลังใจ คนก็เขียนส่งมาให้กำลังใจ ให้กำลังใจทีมข่าวไอทีทีวี ให้กำลังใจข่าว
ได้ แล้วไอทีทีวีก็เปิดประเด็นเชิญชวนให้กำลังใจ ไม่ใช่ประโยชน์ทางตรง อาจจะ

¹⁴⁴สัมภาษณ์ อำไพ โพธิ์ชัยรัตน์, ผู้จัดการแผนกประสานงานออกอากาศและ
บรรณาธิการข่าวประจำวัน, 30 มกราคม 2549.

¹⁴⁵สัมภาษณ์ จิรายุ ห่วงทรัพย์, บรรณาธิการข่าวสกายนิวส์, 8 กุมภาพันธ์ 2549.

เป็นประโยชน์ทางอ้อมก็ได้ แต่ก็ดีเสียกว่าให้มาโหวตต่อกัน คือ โหวตให้กำลังใจกัน
ยังดีนะ¹⁴⁶

คุณศศิวรรณ เลิศวิริยะประภา ผู้ประกาศข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี กล่าวว่า

"การสื่อสารผ่านช่องทางด้วย SMS หรือข้อความมีส่วนสำคัญหรือช่วยส่งเสริมให้
คนดูมากขึ้น ให้ไอทีวีได้รู้มากขึ้นว่าใครเสียชีวิตแล้ว ใครยังไม่ได้รับการช่วยเหลือ
ช่วยเหลือญาติก็จาก SMS... คือ ทำให้ความกระตือรือร้นในห้องข่าวกลับคืนมา คือ
เข้ามาเป็นร้อยเป็นพันเลยนะ อันที่สอง คือ ถ้าได้สื่งั้น ไม่รู้ว่าเรียกว่าสื่งั้นหรือ
เปล่านะ แต่ว่าคิดว่ามีประโยชน์ เพราะว่าบางทีหน่วยงานเขาก็ไม่รู้หรือว่า
หมู่บ้านแต่ละแห่งเป็นยังไง เจออะไร โดนหรือไม่โดน ในช่วงไม่กี่ชั่วโมงแรก
ประมาณ 24 ชั่วโมงแรก ก็จะได้รู้ได้เห็นจาก SMS จะช่วยชาวบ้านได้มาก"¹⁴⁷

อีกมุมมองหนึ่งที่แตกต่างของ คุณธิบ จิตนิยม บรรณาธิการข่าวต่างประเทศ กล่าวว่า
การขึ้นตัววิ่ง SMS ช่วงเหตุการณ์สึนามิ ผมว่าภาพบางมุมโดนตัดไป อย่างภาพ
บางภาพจากต่างประเทศ หรือภาพที่ขนาด 50:50 หรืออย่างภาพช่วยเหลือคน
จมน้ำถูกตัดไป... SMS ในช่วงเหตุการณ์สึนามิ อาจจะได้เสริมคุณค่าข่าว แต่
แสดงให้เห็นว่าไอทีวีสร้างสรรคสังคมมากกว่า ข่าวก็ว่ากันไป มีคุณค่าของข่าวอยู่
แล้ว แต่ก็ช่วยเสริมสร้างสังคมอีกอันหนึ่ง ทุกช่องก็ทำ ผมก็ว่าเกินเหตุนะ น่าจะส่ง
ข่าวสารบ้าง ไม่โหวแล้ว สามแถวสี่แถว แทบจะถึงหน้าและปากผู้ประกาศอยู่แล้ว
มันเยอะมาก ก็เป็นแพ้นช่วงหนึ่ง..."¹⁴⁸

ขั้นการออกอากาศและขั้นการประเมินผล

1. การออกอากาศข่าว

ในการออกอากาศนั้นเมื่อผ่านกระบวนการผลิตเรียบร้อยแล้ว ตั้งแต่ การวางแผน
การสื่อข่าว การจัดทำบทข่าว การตรวจบท การติดต่อภาพ การคัดเลือก การจัดลำดับข่าว วิธีการ
นำเสนอข่าวเป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการผลิต จากนั้นจะเป็นการนำมาสู่การออกอากาศ

¹⁴⁶สัมภาษณ์ สายสวรรค์ ขยันยิ่ง, ผู้จัดการแผนกผู้ประกาศข่าว, 31 มกราคม 2549.

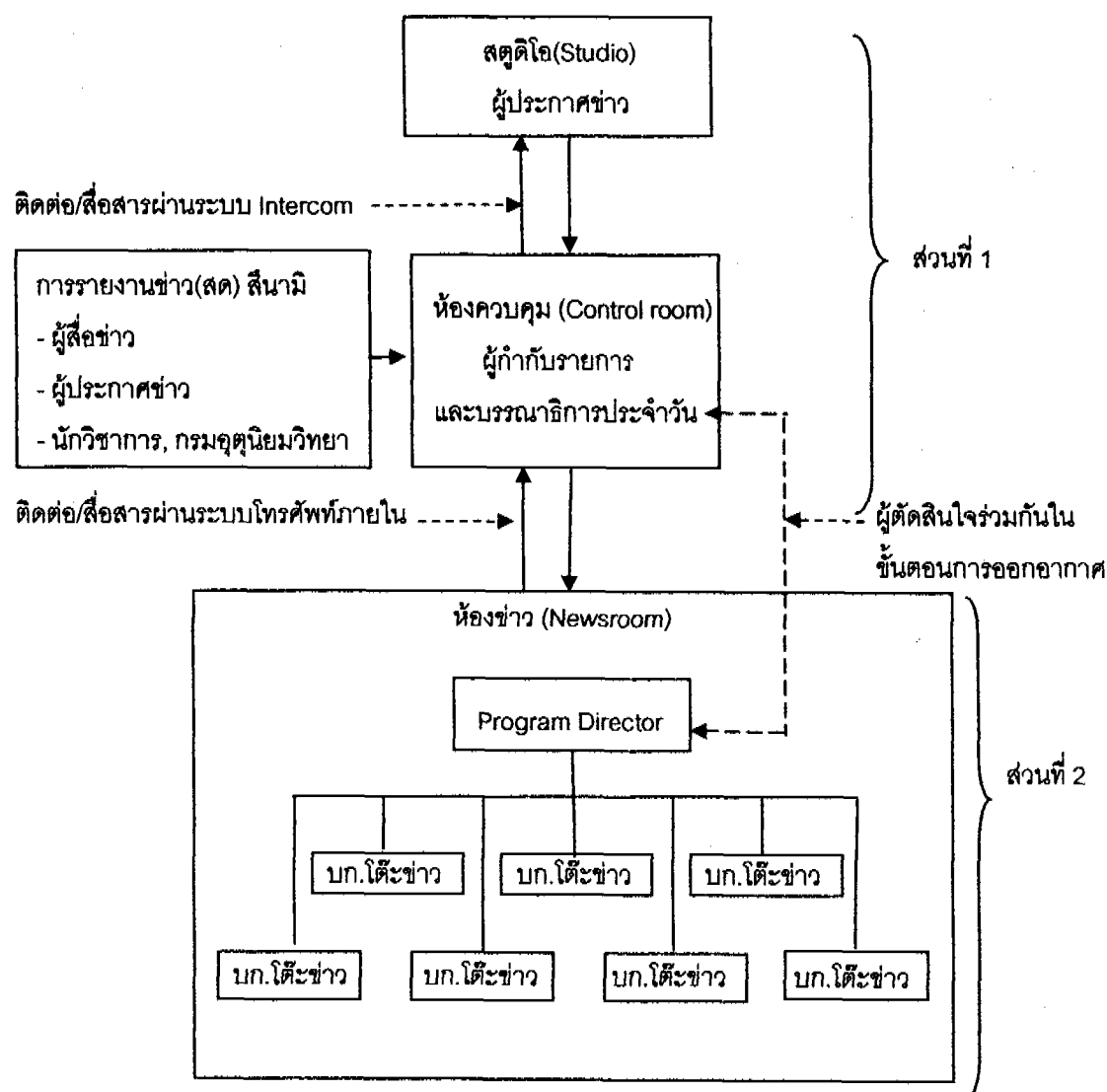
¹⁴⁷สัมภาษณ์ ศศิวรรณ เลิศวิริยะประภา, ผู้ประกาศข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี,
1 กุมภาพันธ์ 2549.

¹⁴⁸สัมภาษณ์ ธิบ จิตนิยม, บรรณาธิการข่าวต่างประเทศ, 2 กุมภาพันธ์ 2549.

เพื่อนำเสนอให้กับผู้ชม การออกอากาศข่าวจะมีบุคคลสำคัญที่ทำหน้าที่นี้ ได้แก่ Program Director, บรรณาธิการข่าวประจำวัน, ผู้กำกับรายการ (ฝ่ายผลิตรายการ) และผู้ประกาศข่าว ซึ่งมีลักษณะการทำงานแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

แผนภาพที่ 4.4

แสดงระบบการทำงานในการออกอากาศข่าว

จากแผนภาพที่ 4.4 เป็นการแสดงระบบการทำงานของฝ่ายข่าวและผู้ที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 เมื่อถึงเวลาในการออกอากาศข่าว ทีมงานฝ่ายผลิตรายการ ได้แก่ ผู้กำกับรายการ ผู้ช่วยผู้กำกับรายการ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานเทปภาพข่าว เจ้าหน้าที่เสียง เจ้าหน้าที่

แสง ช่างภาพ เจ้าหน้าที่กราฟิก และเจ้าหน้าที่ฝ่ายวิศวกรรม (เทคนิค) อีก 2 คน โดยมีผู้กำกับรายการเป็นผู้ควบคุมดูแลการทำงานทั้งหมดในขั้นตอนนี้ ทุกคนจะเข้าประจำที่ในสตูดิโอและห้องควบคุมการผลิตรายการ (Studio Control Room) ก่อนเวลาการออกอากาศอย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 15 นาที เพื่อตรวจบทข่าว และบทย่อลำดับข่าวในแต่ละช่วงของรายการข่าว จากนั้นผู้ประกาศข่าวจะเข้ามายังห้องสตูดิโอและนั่งประจำที่ในฉากที่กำหนดไว้ และตรวจบทข่าวทดลองอ่านอย่างคร่าวๆ เพื่อทำความเข้าใจกับข่าวประจำวันนั้นๆ ส่วนบรรณาธิการประจำวันจะเป็นผู้ที่คอยประสานงานระหว่างผู้กำกับรายการซึ่งเป็นผู้ควบคุมการทำงานในการผลิตรายการข่าว และ Program Director ซึ่งจะประจำอยู่ในห้องข่าว (Newsroom)

ส่วนที่ 2 เมื่อถึงเวลาในการออกอากาศข่าว จะมี Program Director ประจำอยู่ในห้องข่าว (Newsroom) เพื่อประสานงานระหว่าง บรรณาธิการประจำวันกับ กองบรรณาธิการต่างๆ ในฝ่ายข่าว โดยมีเจ้าหน้าที่ประสานงานออกอากาศเป็นผู้ที่นำบทข่าวไปส่งให้ผู้ประกาศ ที่อยู่ในสตูดิโอ และรับผิดชอบในการติดต่อแขกรับเชิญที่จะให้สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์เพื่อออกอากาศสด ในขณะที่ออกอากาศอยู่นั้นทันที

สำหรับกรณีเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามินั้น บางครั้งการรายงานข่าว(สด) จากพื้นที่เกิดเหตุการณ์โดยตรงจากผู้สื่อข่าว ผู้ประกาศข่าว และผู้ที่มีความรู้ นักวิชาการที่รายงานผ่านทางโทรศัพท์ ทำให้มีการข้ามขั้นตอนของการทำงานในห้องข่าว (Newsroom) ไปบ้างในบางครั้ง ซึ่งเป็นการติดต่อโดยตรงเข้าไปที่ บก.ประจำวันเลยเพื่อขอรายงานข่าวในขณะนั้นทันทีที่มีข่าวด่วน และสำคัญของความคืบหน้าล่าสุดในเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิ เพื่อชิงความรวดเร็วในการรายงานข่าว และตอบสนองความต้องการของผู้ชมให้ทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ

รูปแบบและวิธีการนำเสนอข่าว

เมื่อได้เวลาที่จะต้องออกอากาศผู้ประกาศข่าวก็เริ่มรายงานข่าวตามตารางการทำงาน เรียกว่า Rundown ซึ่งได้เรียงลำดับข่าวเอาไว้ในแต่ละช่วงว่ามีข่าวอะไรบ้าง ซึ่งจะมีบทข่าวแบบสมบูรณ์แยกต่างหาก โดยกำหนดลำดับข่าวเอาไว้ล่วงหน้า ในการประชุมโต๊ะข่าวที่มีขึ้นในแต่ละวัน ส่วนรูปแบบและวิธีการนำเสนอข่าวสำหรับช่วงที่ออกอากาศ ในแต่ละวันมีวิธีการ ดังนี้

1. การรายงานสด ณ พื้นที่เกิดเหตุ เป็นการออกอากาศสดในขณะนั้นทันที ในวันแรกๆ ที่เกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิ จะใช้วิธีแบบนี้เป็นส่วนใหญ่ โดยการรายงานข่าวของผู้สื่อข่าวหรือผู้ประกาศข่าวที่หาข่าวอยู่ในพื้นที่เกิดเหตุการณ์สึนามิ ไม่มีการบันทึกเทปล่วงหน้าใน

การออกอากาศ โดยผู้สื่อข่าวที่อยู่ในพื้นที่เป็นผู้รายงานข่าวเข้ามายังสถานีฯ โดยมีผู้ประกาศข่าวหลักในสถานีฯ เป็นผู้เชื่อมโยงเหตุการณ์ข่าว คุณกิตติ สิงหาปัด รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าว กล่าวว่า

...การออกอากาศข่าวเป็นการรายงานสด โดยเฉพาะเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิแล้วนั้น คนเขายากจะดูความเคลื่อนไหวจากในพื้นที่เป็นหลัก เขาไม่อยากจะเห็นคนมานั่งพูดอะไร เพราะคนที่อยู่กรุงเทพฯ ไม่รู้อะไร เหตุการณ์เกิดอยู่ใน 6 จังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามัน เพราะฉะนั้นไอทีวีจึงเน้นข่าวจากในพื้นที่เป็นด้านหลัก¹⁴⁹

จากนั้นจึงผ่านเข้ามายังห้องควบคุมการผลิตรายการ โดยมีผู้ประกาศหลักทางสถานีฯ เป็นผู้เชื่อมโยงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละแห่งที่มีรถถ่ายทอดประจำอยู่ให้ดำเนินไปอย่างราบรื่น

2. การรายงานข่าวสดในสถานีฯ การรายงานข่าวโดยใช้ผู้ประกาศรายงานในสตูดิโอ นั้นเป็นการอ่านข่าวตามเนื้อข่าวที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้าเป็นส่วนใหญ่ เช่น ข่าวเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับสึนามิ การเตือนภัย การป้องกันภัย การช่วยเหลือประกาศตามหาญาติ เป็นต้น ส่วนการสัมภาษณ์ผู้ที่มีความรู้ผ่านทางโทรศัพท์อาจจะมิได้ประเด็นคำถามให้เท่านั้น เพราะฉะนั้นต้องอาศัยความสามารถและการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าของผู้ประกาศเป็นสำคัญ แต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ก็ตามระหว่างที่มีการออกอากาศข่าวนั้นไม่ว่าจะเป็นการสลับข่าว ยกข่าวทิ้ง เพราะเวลาไม่พอ หรือมีการสัมภาษณ์บุคคลผ่านทางโทรศัพท์ เป็นต้น บุคคลที่มีอำนาจการตัดสินใจร่วมกันในการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ขณะที่กำลังออกอากาศอยู่นั้น คือ บรรณาธิการประจำวัน กับ Program Director ซึ่งเป็นบุคคลที่คอยเชื่อมการทำงานระหว่างคนสองกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 คือ บรรณาธิการประจำวัน ผู้กำกับรายการ ผู้ประกาศ กลุ่มที่ 2 คือ Program Director และ กองบรรณาธิการต่างๆ ในฝ่ายข่าว ในกรณีเช่นนี้ คุณอนันต์ กล่าวว่า

...ในขณะที่ออกอากาศ สมมติว่า เวลาจำกัด เวลาเกิน ต้องตัดข่าวทั้งคนตัดสินใจก็มี Program Director ของแต่ละช่วง ข่าวเช้า ข่าวเที่ยง ข่าวค่ำ ข่าวเด็ก ฮอตนิวส์ เป็นหน้าที่ของ Program Director ร่วมกับ บรรณาธิการประจำวัน ข่าวเช้า ข่าวเที่ยง บรรณาธิการประจำวันจะต้องขึ้นไปอยู่บนห้องออกอากาศหรือสตูดิโอ Program Director ก็จะอยู่ข้างล่างอยู่กับโต๊ะข่าว เขาจะประสานงานกัน ข่าวนี้เกิน ข่าวนี้ตัดออก ก็ตัดสินใจได้เลย เวลาเกินมีเรื่องด่วน ข่าวที่ทำอยู่แล้วเขาออกไปเอาข่าวใหม่เข้ามา บรรณาธิการประจำวัน กับ Program Director ก็ต้อง

¹⁴⁹ สัมภาษณ์ กิตติ สิงหาปัด, รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี,

ตัดสินใจ การทำงานของบรรณาธิการประจำวัน กับ Program Director ทำหน้าที่ไม่ต่างกัน เขาจะคุม content คือ คนสั่งติดต่อกับห้องคอนโทรล คือ บรรณาธิการประจำวัน เขาจะอยู่กับผู้กำกับรายการ ฝ่ายผลิตรายการ, ฝ่ายเทคนิค เขาสั่งการเองก็ได้หรือไม่ Program Director จะเปลี่ยนรายการก็โทรไปหาเขา เปลี่ยนอย่างนี้ดีกว่านะ ถ้า Program Director ไม่โทรขึ้นไป บรรณาธิการประจำวันตัดสินใจได้เลย คือ อำนาจเขาในการตัดข่าวอันนี้เฉพาะ Rundown¹⁵⁰

2.1 คุณสมบัติที่ดีของผู้ประกาศข่าว จากลำดับขั้นตอนต่างๆ ในการออกอากาศ จะเห็นได้ว่าบุคคลที่สำคัญ คือ ผู้ประกาศข่าวที่ต้องปรากฏตัวผ่านหน้าจอโทรทัศน์ออกสู่สายตาผู้ชม ดังนั้นคุณสมบัติที่ดีของผู้ประกาศข่าวหรือผู้ดำเนินรายการจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนี้

- อ่านดี อักษรวิธีถูกต้อง พูดจาชัดถ้อยชัดคำ ฉะฉาน พูดจารู้เรื่อง
- สมองดี ความจำดี
- บุคลิกน่าเชื่อถือ
- สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี ไม่เป็นคนขี้ตกใจหรือว่าวิตกกังวล

ทำงานในสถานการณ์ฉุกเฉินได้ดี

ซึ่งในความคิดเห็นของ คุณสายสวรรค์ ขยันยิ่ง ผู้จัดการแผนกผู้ประกาศข่าว กล่าวว่า คุณสมบัติที่ดีของผู้ประกาศข่าวโดยทั่วไป คือ สมองดี ความจำดี พูดจารู้เรื่อง บุคลิกภาพน่าเชื่อถือ ทำไม่ต้องสมองดี เพราะถ้าเกิดเหตุการณ์อย่างที่ยกไปต้องคิด คือ ต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เป็นคนขี้ตกใจหรือว่าวิตกกังวลก็ไม่ได้... เพราะฉะนั้นผู้ประกาศข่าวจะมีสองคุณลักษณะที่เห็นเด่นชัด คือ อ่านดี อ่านชัด อักษรวิธีถูกต้อง กับอีกแบบหนึ่งคือ สามารถดำเนินรายการได้... พูดയാว่ามาตรฐานไหน แต่ว่าทางที่ดีที่สุด คือ คนที่ทำได้ครบวงจร อ่านคนที่เขียนมาให้ก็ได้ ไม่มีคนเขียนมาให้ก็ตัวเองก็ได้ แล้วก็ถึงขั้น Hold คนได้ ดำเนินรายการสดได้ สัมภาษณ์แขกได้ ถ้าทำแบบนี้ได้ ก็คือว่า รอบตัว สามารถใช้ได้ทุกงาน นอกจากนี้ยังรวมถึงการไปทำข่าวนอกสถานที่เองด้วย เป็นเรื่องที่โอทีวีต้องให้ทำ ของอื่นอาจจะไม่ แต่โอทีวีต้องให้ทำ ที่นี้จะมีผู้ประกาศอยู่สองแบบ คือ รับมาแบบเป็นผู้สื่อข่าวแล้วก็มีความรู้ มีศักยภาพ มี Performance หน้าจอที่สามารถนำมา

¹⁵⁰ สัมภาษณ์ อนันต์ อัครวนนท์, ผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี,

ดึงดูดคนได้ เล่าอะไรแล้วคนก็เชื่อ พุดจาซัดด้อยซัดคำ ฉะฉาน ตรงนี้ตำแหน่งติดบัตรเขายังเป็นผู้สื่อข่าวก็จริง แต่ว่าเขาก็สามารถเป็นผู้ประกาศและก็เป็นผู้ดำเนินรายการได้... ความแตกต่างระหว่างการทำงานประกาศข่าวทั่วไป กับการประกาศข่าวในช่วงที่เกิดเหตุการณ์สึนามิมีแตกต่างกันบ้าง แตกต่างอย่างแรก คือ ทุกคนไม่รู้ว่าเกิดอะไรขึ้นบ้าง เพราะฉะนั้นแตกต่างแรกเลย ก็คือ ประสบการณ์ทุกคนอยู่ในภาวะไม่มีประสบการณ์เท่ากันหมดเลย... เพราะฉะนั้นพอมีเหตุการณ์สึนามิเริ่มจากศูนย์ใหม่หมดเลย ทุกคนทุกหน้าที่ผู้ประกาศเองก็เหมือนกัน ก็ต้องใช้คนที่มีความรู้ในเชิงของการควบคุมสถานการณ์ได้ แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ ทำงานในสถานการณ์ที่ไม่สามารถคาดคิดได้ว่าจะเกิดอะไรขึ้น ให้ผ่านพ้นไปได้ เพราะว่าถ้าใช้เรื่องความรู้ มีความรู้เชิงวิชาการที่เรายังไม่รู้ ไอทีวียังไม่รู้จักสึนามิเลยในวันแรกที่เกิด ทุกคนไม่รู้เท่ากันหมด... ช่วงนั้นรายการที่อยู่ได้ส่วนใหญ่จะเป็นรายการสด ซึ่งจะข้ามกระบวนการและขั้นตอนที่มีอยู่ไป หมายความว่า สดจากที่เกิดเหตุแล้วก็ผ่านผู้ประกาศข่าวเลย คือ ผู้ประกาศเป็นนักข่าวหน้างานเลย เพราะปกติมันจะต้องมีนักข่าวทำมา เขียนบทส่งมา ตัดต่อภาพมาเสร็จเลย แต่ ณ เวลานั้น ไอทีวีเห็นพร้อมกับคนดูนั่นแหละ¹⁵¹

คุณศศิวรรณ เลิศวิริยะประภา ผู้ประกาศข่าว กล่าวเสริมว่า

...บุคลิกที่ดีของตัวผู้ประกาศหรือผู้สื่อข่าวควรจะต้องมีความน่าเชื่อถือ ต้องรู้มากกว่าคนผู้ชม ถึงแม้ว่าไอทีวีฟังจะได้สคริปต์ ก็เป็นเรื่องของ Performance แล้วก็เป็นเรื่องของการเก็บเกี่ยวประสบการณ์ในวงการไป คือ ผู้ประกาศธรรมดา แล้วก็มีการบ้าน รับผิดชอบเรื่องงานข่าวของไอทีวี... ช่วงเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิ บุคลิกที่ต้องปรากฏหน้าจอไอทีวีไม่ได้ปรับ คือ เป็นไปเองตามสถานการณ์...¹⁵²

2.2 ข้อควรระมัดระวังในการเสนอข่าวภัยพิบัติ การดำเนินรายการข่าว การรายงานข่าวภัยพิบัติสึนามินั้น บุคลิกภาพของผู้สื่อข่าวถือว่าสำคัญ ผู้ประกาศหรือผู้ดำเนินรายการควรระมัดระวังในการนำเสนอข่าว ดังนี้

- หนึ่ง คิดไตร่ตรองว่าจะอะไรควรพูดไม่ควรพูดไม่รีบร้อนจนเกินไป คือ มีสมาธิ

¹⁵¹ สัมภาษณ์ สายสวรรค์ ขยันยิ่ง, ผู้จัดการแผนกผู้ประกาศข่าว, 31 มกราคม 2549.

¹⁵² สัมภาษณ์ ศศิวรรณ เลิศวิริยะประภา, ผู้ประกาศข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี,

- รู้กาลเทศะ แต่งกายอย่างเหมาะสม ในช่วงสัณนิบาตก็ให้ใส่เสื้อดำตลอด
- การใช้ภาษาให้ระวัง การกระทบกระเทือนจิตใจผู้ประสพภัยหรือผู้ชม
- ต้องระมัดระวังคำถาม กับคนที่เป็ญญาติผู้เสียชีวิต
- มีความสำรวมทั้งความรู้สึก คำพูด และการกระทำ
- ข้อมูลหรือเรื่องหมิ่นเหม่หรือไม่มั่นใจให้พักไว้ก่อนนำเสนอเรื่องอื่นก่อน
- เมื่อเกิดความขัดแย้ง ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งสองฝ่าย ต่างได้ออกมาพูดเพื่อให้มันสมคูลในการออกอากาศโดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ยังชี้ผิดที่ถูกไม่ได้ยังพิสูจน์อะไรไม่ได้
- การนำเสนอเนื้อหาที่มีความผิดพลาดออกมาจะมีวิธีการแก้ไขปัญหา คือ ผู้ประกาศก็ขอภัยแล้วก็แก้ไขในช่วงที่ออกอากาศ โดยเร็วที่สุด

คุณสายสววรรค์ ชัยนัยิ่ง ผู้จัดการแผนกผู้ประกาศข่าว กล่าวถึงข้อควรระมัดระวังว่า ...ภาษามีทั้งวัจนภาษา คือ ภาษาพูด กับอวัจนภาษา คือ เสื้อผ้า หน้า ผม รอยยิ้ม ไม่ใช่ว่ารายงานว่าพบศพเพิ่มอีกหนึ่งพันคน เราจะยิ้มไม่ได้ นี่คือ อวัจนภาษาที่สื่อมันเป็นการรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ชาวนั้นเศร้าก็ไม่ถึงกับต้องร้องไห้ร้องไห้ แต่ก็ต้องเรียบเฉย ไม่ต้องใส่อารมณ์หรือยิ้ม... สิ่งเหล่านี้ต้องพึงระวัง ยิ่งช่วงสัณนิบาต ยิ่งคนสะเทือนใจมาก เพราะฉะนั้น แทบจะไม่มีรอยยิ้มบนหน้าจอด้วยซ้ำ...¹⁵³

คุณกิตติ สิงหาปัด รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าวสถานีโทรทัศน์ไอทีวี กล่าวว่า "...ส่วนหนึ่งสื่อออกไปจากสีหน้าแววตา ท่าทางของผู้ประกาศด้วย แต่ว่าไอทีวีไม่ต้องไปทำอะไรซึ่งเสแสร้งเกินไป... และต้องระมัดระวังคำถามคนที่เป็ญญาติผู้เสียชีวิต ต้องอยู่ในลักษณะเศร้า..."¹⁵⁴

คุณจิรายุ ห่วงทรัพย์ บรรณาธิการข่าวสกายนิวส์ กล่าวถึง การนำเสนอประสพการณ์ของผู้ประกาศข่าวที่สั่งสมมาปรับใช้ในการทำงานช่วงที่เกิดภัยพิบัติสัณนิบาต ว่า

...เรานึกถึงความเป็นมืออาชีพ และประสพการณ์ที่ผู้ประกาศข่าวแต่ละคนทำมากกว่า ไอทีวีส่งผู้ประกาศลงไปส่วนใหญ่อีกจะเป็นผู้ประกาศที่ผ่านงานมาค่อนข้างมาก มีประสพการณ์มาแล้วไม่ใช่ผู้ประกาศเด็กใหม่ ไอทีวีก็ส่งลงไปในพื้นที่เพื่อ

¹⁵³ สัมภาษณ์ สายสววรรค์ ชัยนัยิ่ง, ผู้จัดการแผนกผู้ประกาศข่าว, 31 มกราคม 2549.

¹⁵⁴ สัมภาษณ์ กิตติ สิงหาปัด, รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าวสถานีโทรทัศน์ไอทีวี,

แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ มีการรวบรวมได้ มีการสั่งการได้ จะเป็นบุคลิกแบบนั้นมากกว่า ...”¹⁵⁵

คุณศศิวรรณ เลิศวิริยะประภา ผู้ประกาศข่าว กล่าวเสริมว่า “...ก็ควรสำรวจมากขึ้นสำรวจทั้งความรู้สึกคำพูด และการกระทำ ...”¹⁵⁶

เหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิ มีผู้สื่อข่าวภาคสนามที่จะต้องอยู่ในพื้นที่ตลอดการทำงานข่าวในภาวะวิกฤติ เป็นบุคคลที่ต้องเผชิญกับสภาวะต่างๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นก็ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเป็นผู้สื่อข่าวที่ดี คุณมนตรี อุดมพงษ์ ผู้สื่อข่าวภูมิภาค แสดงความคิดเห็นในเรื่องนี้ว่า

...หนึ่ง อย่าตื่นตระหนก สอง อย่าเย่อหยิ่งในความรู้ของตัวเองที่มีอยู่ สอง อย่างนี้ถือว่าเป็นบุคลิกเบื้องต้นพื้นฐาน ซึ่งจะทำให้เป็นผู้สื่อข่าวที่ดีหรือการทำงานที่ดี สิ่งทีนอกเหนือหรือมากกว่านั้น ผมเชื่อว่าน่าจะสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมได้ คำว่าอย่าตื่นตระหนก คือ อย่าตื่นตกใจจนเกินเหตุ แล้วพยายามเรียนรู้สิ่งที่เกิดขึ้น นี่คือ สิ่งทีนักข่าวต้องทำให้ได้ สถิติสัมปชัญญะ คือ สิ่งสำคัญของสื่อมวลชนหรือแม้กระทั่งตัวนักข่าว โดยเฉพาะนักข่าวทีวีที่ยืนอยู่หน้าจอรู้ว่ามีคนจับจ้องอยู่ทั่วประเทศ ถ้าเมื่อใดก็ตามที่สติของคุณหลุดไป สิ่งที่คุณพูดออกไปไม่สามารถกักกลับมาได้... เพราะฉะนั้นการที่จะเป็นนักข่าวที่ดี ผมเชื่อว่าการที่คุณพยายามที่จะเรียนรู้เพิ่มเติม พยายามที่จะเรียนรู้เข้าใจคนอื่น ถือเป็นพื้นฐานของการเป็นนักข่าวที่ดีได้ ... คนเป็นนักข่าวต้องพยายามที่จะเรียนรู้ คำพูดบางคำ เราไปฟังแล้วมันอาจจะส่งผลกระทบต่อเราในระยะยาว หรือเราไปพูดแล้วส่งผลระยะยาว เพราะฉะนั้นผมว่าการจะเป็นนักข่าวที่ดี ข้อมูลพื้นฐาน คุณต้องเปิดใจให้กว้างเพื่อจะเรียนรู้ในสิ่งที่คุณไม่รู้...”¹⁵⁷

นอกจากนี้ ยังต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องและให้ความสำคัญกับตัวเลขจำนวนของผู้เสียชีวิตในขณะการรายงานข่าว คุณกิตติ สิงหาปัด รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์

¹⁵⁵ สัมภาษณ์ จิรายุ ห่วงทรัพย์, บรรณาธิการข่าวสกายนิวส์, 8 กุมภาพันธ์ 2549.

¹⁵⁶ สัมภาษณ์ ศศิวรรณ เลิศวิริยะประภา, ผู้ประกาศข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี, 1 กุมภาพันธ์ 2549.

¹⁵⁷ สัมภาษณ์ มนตรี อุดมพงษ์, ผู้สื่อข่าวภูมิภาค สถานีโทรทัศน์ไอทีวี, 1 กุมภาพันธ์ 2549.

ไอทีวี กล่าวว่า ...จำนวนผู้เสียชีวิต คือ มีศูนย์ข้อมูล พอเริ่มมีเจ้าหน้าที่ลงไปในวันที่สองที่สามก็เริ่มมีศูนย์มีศูนย์กลางของการชันสูตรศพ เพราะฉะนั้นศพทุกอันทุกศพก็จะเริ่มมาอยู่ในที่รวมจะมีตัวเลขในแต่ละวันไอทีวีก็จะเช็คจากที่นี่ทีเดียว เขาก็จะแนะนำว่ามันยังไม่ถูก 100%...¹⁵⁸

ในภาวะวิกฤติ การตรวจสอบคุณภาพข่าวหรือการตรวจสอบความถูกต้องของข่าวที่ไอทีวีได้รับมาจากหลายๆ แหล่งข่าว ไอทีวีมีวิธีการต่างๆ ซึ่ง คุณนุกุล อนุโต ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหารและบรรณาธิการข่าวภูมิภาค กล่าวว่า

หนึ่ง ในเบื้องต้นไอทีวีต้องเช็คข้อมูลอยู่แล้ว อันที่สอง อันที่หมั่นหมั่นหรือไม่มั่นใจให้พักไว้ก่อน เอาเรื่องอื่นก่อน เพราะมีเรื่องที่พร้อมจะทำมากมายมหาศาล เรื่องที่เป็นความซับซ้อนหรือขัดแย้งมันมีน้อยด้วย แต่ก็มีอยู่บ้าง เช่น เขามาร้องเรื่องศพถูกเปลี่ยน ศพถูกสลับ ใช้เวลานานกว่าจะออก บางเรื่องเป็นวันสองวันก็มีตรวจสอบว่าใช่หรือไม่ใช่ แก้ปัญหาเฉพาะหน้า ก็คือ ให้ทั้งสองฝ่ายต่างคนต่างพูดเพื่อให้มัน Balance ออกอากาศได้ แต่ว่าในสถานการณ์นั้นยังชี้ผิดชี้ถูกไม่ได้ ยังพิสูจน์อะไรไม่ได้ แต่ให้ Balance ออกไปก่อน บางเรื่องที่แปลกๆ หรือไม่มั่นใจก็ไม่ออกอากาศ จนกว่าจะตรวจสอบ บางที่ไอทีวีก็ตรวจสอบเอง เช่น เด็กหาย บางเรื่องที่หมั่นหมั่นหรือสุ่มเสี่ยง แต่ว่าเวลาที่ไอทีวีออกอากาศแล้วกลายเป็นเรื่องใหญ่ก็เยอะ ไม่ค่อยมีข้อกังวล เพราะอันที่หนึ่งมันเป็นเรื่องของความสูญเสีย เหตุการณ์อุบัติเหตุเฉพาะหน้า ไอทีวีก็รายงานเรื่องที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้าเป็นหลัก ทำให้ความซับซ้อน ความมีเงื่อนงำ ความขัดแย้งมันเป็นประเด็นที่เกิดขึ้นน้อย แล้วก็ไม่มีลักษณะเหมือนข่าวการเมืองหรือข่าวที่มีใครมาโจมตี ซึ่งไอทีวีต้องกลั่นกรองหรือว่าคัดเลือกข่าวที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์กับชาวบ้าน แทบจะไม่ได้เสียเวลากับเรื่องนี้เท่าไร¹⁵⁹

2.3 ข้อควรระวังในการคัดเลือกภาพมาประกอบข่าว ในเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิสร้างความกระทบกระเทือนจิตใจแก่ผู้ประสบภัยและผู้ชมนั้น เพราะฉะนั้นภาพที่ควรระวังในการนำมาประกอบข่าว มีลักษณะดังนี้

¹⁵⁸ สัมภาษณ์ กิตติ สิงหาปัด, รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี, 9 กุมภาพันธ์ 2549.

¹⁵⁹ สัมภาษณ์ นุกุล อนุโต, ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหารและบรรณาธิการข่าวภูมิภาค, 9 กุมภาพันธ์ 2549.

- ภาพประกอบข่าว ซึ่งดูแล้วทำให้คนทุกขโศก ก็พึงระวังอย่าเอามาฉายซ้ำบ่อย ถ้าจะใช้ก็ต้องใช้ในกรณีจำเป็น

- ภาพต้องไม่ไปกระทบความรู้สึกโศกเศร้า ไม่ไปซ้ำเติมความทุกข์ระทมของผู้ประสบภัยหรือของผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

- ระวังเรื่องของภาพที่อุจาดตา ควรมีโมเสกบัง

- การดูแลคุณภาพของภาพประกอบข่าวและเนื้อหาข่าว ควรควบคุมให้อยู่ภายใต้ กรอบจรรยาบรรณหรือจริยธรรมอันดีของสื่อมวลชน

เพราะความที่สื่อโทรทัศน์สามารถนำเสนอได้ทั้งภาพและเสียง จึงมีข้อควรระมัดระวังในการนำเสนอข่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่งเหตุการณ์ภัยพิบัติ คุณกิตติ สิงหาปัด รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี กล่าวว่า

ในช่วงภัยพิบัติก็จะมีแค่ระวังเรื่องศพ คือ โดยหลักแล้วถ้าเข้าใจหลักใหญ่ว่าคุณรายงานข่าวเพื่ออะไรแล้ว สิ่งที่คุณระวังก็จะเกิดน้อยลงเองโดยอัตโนมัติ แต่สิ่งที่ควรระวังในแง่ภาพ ก็คือ ภาพอะไรที่อุจาด จะต้องไม่ให้เห็นหรือเห็นในระยะไกลๆ หรือจะไม่ Close up อะไรทั้งสิ้น ก็ต้องพึงระวังข้อมูลอะไรทั้งหลาย ซึ่งอาจจะนำไปสู่การแตกตื่นอะไรพวกนี้ ไม่ใช่ว่าอยู่ๆ มีคนไปลือกันว่า ซึ่งมีการลือกันบ่อยในพื้นที่ว่ามีคลื่นเข้ามาอีก ผู้คนก็วิ่งหนีตายกันปาราบอันนี้ก็ต้องระวังข้อมูลพวกนี้ ถ้าเป็นข่าวลือคุณก็ต้องไม่รายงานข่าวลือ ถ้าเกิดรายงานก็ต้องเช็คก่อนว่าจริงไหม ต้องโทรมาปรึกษาหน่วยงานราชการที่สามารถอ้างอิงได้เท่านั้น ส่วนใหญ่การรายงานข่าวในช่วงภัยพิบัติ ข้อควรระวังมักจะอยู่ที่เกี่ยว ข้องกับเรื่องสภาพจิตใจของคน เช่น ทำอย่างไรจะไม่เป็นการตอกย้ำให้คนที่สูญเสียเหล่านั้น มีสภาพที่ทุกข์ระทมเกินไป... แล้วก็อันหนึ่งก็คือว่า ภาพไหนที่คุณระวัง ภาพไหนซึ่งมันดูแล้วมันทำให้คนทุกขโศก ก็พึงระวังอย่าเอามาฉายซ้ำบ่อย ถ้าจะใช้ก็ต้องใช้ในกรณีจำเป็น...¹⁶⁰

¹⁶⁰ สัมภาษณ์ กิตติ สิงหาปัด, รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี,

คุณจิรายุ ห่วงทรัพย์ บรรณาธิการข่าวสกายนิวส์ กล่าวว่า "...ข้อควรระมัดระวังในการทำงานตอนนั้น ก็คือ เรื่องของภาพอุบัติเหตุ แต่ว่าจริงๆ แล้ว สองวันแรก สามวันแรก ไอทีวีไม่มีไม่เสทหรือก เนื่องจากกระบวนการผลิตในพื้นที่มันไม่มีขั้นตอนที่พร้อมขนาดนั้น..."¹⁶¹

สำหรับข้อควรระมัดระวัง เกี่ยวกับข่าวที่กระทบกระเทือนจิตใจ คุณนุกุล อนุโต ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหารและบรรณาธิการข่าวภูมิภาค กล่าวว่า

วันแรกๆ ไอทีวีออกอากาศภาพที่อาจจะใช้คำว่า อุจาดบ้าง ภาพที่เห็นความสูญเสีย ภาพศพเรียงเป็นหลายร้อยศพ ภาพศพลอยน้ำเป็นแพ ซึ่งแรกๆ ไอทีวีอาจจะยอมรับว่าไม่เหมาะสม แต่พอผ่านไปไอทีวีก็มาทบทวนว่าขาดความเหมาะสมไปบ้าง เช่น หนึ่ง บ้าง, สอง ถ่ายภาพไกลๆ ให้สื่อแต่ต้องไม่เห็นอุจาดหรือไม่ให้เกิดความสะเทือนใจมากเกินไป ซึ่งจริงๆ แล้วเนื้อหาข่าวไม่ค่อยมีอะไร แต่ว่า ไอทีวีต้องระมัดระวังเรื่องภาพ โดยเฉพาะเรื่องศพอาจจะสื่ออะไรอย่างอื่น เช่น คนตายอาจจะสื่อด้วยมือก็พอแล้ว ส่วนภาพศพก็เป็นภาพถ่ายไกลๆ ใช้เรื่องภาพเข้ามาช่วย ก็เป็นเรื่องความระมัดระวังเท่านั้นเอง..."¹⁶²

การตรวจสอบคุณภาพและความถูกต้องของข่าวในภาวะวิกฤติ กรณีเหตุการณ์สึนามิ เช่นนี้ คุณจิรายุ ห่วงทรัพย์ บรรณาธิการข่าวสกายนิวส์ กล่าวว่า

การตรวจสอบคุณภาพข่าว ตอนที่ไอทีวีทำ แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ช่วงแรก คือ ช่วงที่ออกอากาศสด เราไม่มีเวลาตรวจสอบคุณภาพข่าวได้มากนัก... แต่ว่าเราต้องการความรวดเร็ว สีนามิทำให้ไอทีวีต้องออกอากาศแทบจะทุก 10 นาทีก็ว่าได้ ทุกชั่วโมงก็ว่าได้ ซึ่งการผลิตจะใช้เวลามากไม่ได้ ช่วงที่สอง คือ หลังจากเกิดเหตุวันที่สามที่สี่ เริ่มมีคนเข้ามาในพื้นที่มากขึ้น นักข่าวลงมามากขึ้น มีข่าว Source มากขึ้น พร้อมทั้งจะให้ออกอากาศมากขึ้น ไอทีวีก็เริ่มปรับวิธีการผลิต เช่น มีมุมนกมองที่สวยงามมากขึ้น มีการตัดต่อที่ดีขึ้น... ซึ่งช่วงที่สองถือเป็นช่วงที่เริ่มมีความประณีตมากขึ้น... กรณีนำเสนอเนื้อหาที่มีความผิดพลาดออกมาจะมีวิธีการแก้ไขปัญหา คือ ก็ขอภัยแล้วก็แก้ไขให้...แต่ว่าก็น้อยนะ ในภาวะวิกฤติไม่มีข้อมูลอะไรที่ผิด

¹⁶¹ สัมภาษณ์ จิรายุ ห่วงทรัพย์, บรรณาธิการข่าวสกายนิวส์, 8 กุมภาพันธ์ 2549.

¹⁶² สัมภาษณ์ นุกุล อนุโต, ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหารและบรรณาธิการข่าวภูมิภาค, 9 กุมภาพันธ์ 2549.

มาก ไม่ใช่ข้อมูลที่ผิดจนกระทั่งมีผลกระทบอย่างรุนแรงในสังคม เราก็แก้ไขให้ว่าต่อไปนี้เป็นสิ่งที่ถูกต้อง...¹⁶³

คุณมนตรี อุดมพงษ์ ผู้สื่อข่าวภูมิภาค สรุปลงข้อควรระมัดระวังในการนำเสนอภาพและเนื้อหาของข่าว ว่า

...ในตัวข่าวสีนามิ ภายหลังมาไอทีวีมีนโยบายจากผู้บริหารที่ค่อนข้างชัดเจนอยู่แล้วว่า ภาพที่เป็นภาพที่อุจาดตาก็ต้องหลีกเลี่ยง ภาพศพ ภาพการเสียชีวิตของคนก็ควรจะหลีกเลี่ยง นี่ถือเป็นระเบียบเป็นนโยบายที่ค่อนข้างจะชัดเจน... นอกเหนือจากนั้นก็ถือเป็นนโยบายระเบียบของบริษัทอยู่แล้ว ในการที่จะดูแลคุณภาพของภาพหรือดูแลเนื้อหาของข่าว เพื่อไม่ให้หลุดออกไปจากกรอบหรือจริยธรรมของสื่อมวลชน...¹⁶⁴

2. การประเมินผลการทำงาน

หลังจากขั้นตอนการออกอากาศไปแล้ว จะต้องมีการประเมินผลของการทำงานเพื่อนำไปพัฒนาระบบการทำงานในกระบวนการผลิตข่าวภัยพิบัติ ซึ่งมีปัจจัยและองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลทำให้การผลิตข่าวภัยพิบัติสีนามิไอทีวีประสบความสำเร็จ ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านลักษณะสำคัญของเหตุการณ์ภัยพิบัติสีนามิ เป็นปัจจัยที่มีความเด่นที่สุดหลายประการในตัวเหตุการณ์เอง ทั้งนี้ คุณนฤมล อนุโต ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหารและบรรณาธิการข่าวภูมิภาค กล่าวว่

... ปัจจัยก็คือ ตัวเหตุการณ์ภัยพิบัติที่สร้างความเสียหายที่ใหญ่หลวงมาก ซึ่งในเมืองไทยไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ชาวไทยไม่เคยรู้จักมาก่อน เป็นจุดที่ดึงดูดความสนใจ คือ ผู้เสียชีวิตและผู้สูญหายรวมแล้วประมาณหนึ่งหมื่นคน ทรัพย์สินเสียหายมากมายมหาศาล ภาพสะท้อนไปเป็นที่ตื่นตะลึงและเป็นจุดแรกที่เป็นปัจจัยใหญ่ที่สุด ปัจจัยอันดับที่สองต่อมา ก็คือ การมีส่วนร่วมของชาวไทยทั่วประเทศ ในการช่วยเหลือในการบริจาค ในการมีน้ำใจคนไทยไม่ทิ้งกันหรือร่วมอกำลังใจ มอน

¹⁶³ สัมภาษณ์ จิรายุ ห่วงทรัพย์, บรรณาธิการข่าวสกายนิวส์, 8 กุมภาพันธ์ 2549.

¹⁶⁴ สัมภาษณ์ มนตรี อุดมพงษ์, ผู้สื่อข่าวภูมิภาค สถานีโทรทัศน์ไอทีวี, 1 กุมภาพันธ์

ความห่วงใยให้ต่างๆ ปัจจัยอันดับสาม คือ ความเดือนร้อนในพื้นที่เดือดร้อนมาก
รุนแรง ซ็อค¹⁶⁵

2.2 ปัจจัยด้านคุณค่าของข่าว เนื่องจากเหตุการณ์ภัยพิบัติสึนามิ มีความสำคัญ
เป็นปัจจัยที่ทำให้คนสนใจ ต้องการทราบข่าวสารความเคลื่อนไหวตลอดเวลา ซึ่งประกอบไปด้วย
คุณค่าของข่าว คือ ความทันต่อเหตุการณ์ รวดเร็ว และต่อเนื่อง คุณฉัตรคม ปิยทัศน์ศิริ ผู้ช่วย
บรรณาธิการบริหาร (สนับสนุน) กล่าวว่า

...คุณสมบัติของข่าวมีอยู่ 10 ข้อ การรายงานภัยพิบัติเป็นองค์ประกอบของข่าว
อย่างหนึ่งและที่สำคัญไอทีวีรายงานได้ตลอดเวลา เราเหมือนนั่งอยู่ในเหตุการณ์
เลย เรารู้ตลอดเวลาว่ามีอะไรเกิดขึ้น เรารู้เกือบจะทุก 5 นาที นี่เป็นปัจจัยอย่าง
หนึ่ง เพราะว่าความถี่ทำให้คนรับรู้ข่าวสารตลอดเวลา เพราะคุณเปิดประตูที่จะให้
ผู้คนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารนี้ได้อย่างเต็มที่ไม่ว่าจะเป็นความถี่ไม่ว่าจะเป็นช่วงเวลา
บางคนอาจจะดูแล้วเจอว่า โชคดีไม่มีข่าวนี้อันแล้ว แต่พอมาดูไอทีวีก็พบว่ายังมีข่าวนี้อยู่
ตรงนั้นก็เป็นส่วนหนึ่งนะ เพราะการที่ไอทีวีเปิดเวที ซึ่งเวทีที่ว่านี้ คือ เวลาและ
ความถี่ในการรายงาน ดูเหมือนว่าไอทีวีจะเร็วกว่าคนอื่น เวลา ความถี่ และก็
ความเร็ว...¹⁶⁶

คุณนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล ประธานกรรมการบริหาร กล่าวเน้นว่า “มีการ
รายงานข่าวเกาะติดสถานการณ์ทุกๆ ช่วงเวลา คือ การรายงานทั้งวัน”¹⁶⁷

คุณกิตติ สิงหาปัด รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าวสถานีโทรทัศน์ไอทีวี กล่าวเสริมเรื่องนี้ว่า

... ความรวดเร็ว ไอทีวีประสบความสำเร็จ เพราะว่า ไอทีวีสามารถส่งรายงาน
สดไปตรงในพื้นที่ 3 จุดในช่วงแรก เพราะฉะนั้นก็อย่างที่ผมบอก หลักการทำงาน
ภัยพิบัติ ก็คือว่า ควรต้องเข้าไปในพื้นที่เป็นคนแรก รายงานเป็นคนแรกและเล็ก
รายงานเป็นคนสุดท้าย หมายถึง ต้องรายงานต่อเนื่อง เขาเลิกดีสอง ไอทีวีเลิกดี

¹⁶⁵ สัมภาษณ์ นุกล อนุโต, ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหารและบรรณาธิการข่าวภูมิภาค,
9 กุมภาพันธ์ 2549.

¹⁶⁶ สัมภาษณ์ ฉัตรคม ปิยทัศน์ศิริ, ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร (สนับสนุน),
1 กุมภาพันธ์ 2549.

¹⁶⁷ สัมภาษณ์ นิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล, ประธานกรรมการบริหาร
บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน), 20 กุมภาพันธ์ 2549.

ทำอะไรแบบนี้ นี่คือ ปัจจัยหลักของการรายงานข่าว คือ ความเร็ว ...ไอทีวีมีความต่อเนื่อง พอไอทีวีเข้าไปในพื้นที่แล้วไอทีวีรายงานอย่างต่อเนื่อง ยกการอื่นออกทั้งหมด ทำเป็นรายการพิเศษต่อเนื่อง รายงานครอบคลุมหลากหลาย¹⁶⁸

นอกจากนี้ ปัจจัยและองค์ประกอบที่ช่วยให้ข่าวสั้นๆของไอทีวีได้รับความสำเร็จนั้น คุณชิบ จิตนิยม กล่าวย้ำประเด็นนี้ว่า "...ความต่อเนื่อง... คือ คนเขาต้องการดูความต่อเนื่อง เพราะฉะนั้นความต่อเนื่องของไอทีวีที่เป็นเจ้าแรกๆ สามารถดึงดูดคนดูได้และด้วยชื่อเสียงความเป็นสถานีข่าว ความฉับไว ความลึกที่ไอทีวีเคยทำมาก่อนสะสมมาก่อนหน้านี้..."¹⁶⁹

2.3 ปัจจัยด้านการทำหน้าที่สื่อมวลชน เป็นการเฝ้าระวังเหตุการณ์ เพื่อรายงานให้คนดูได้ทราบข่าวสาร อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการให้ความสำคัญเป็นสื่อกลางในการช่วยเหลือประชาชน คุณนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล ประธานกรรมการบริหาร กล่าวสรุปว่า

ถ้าในส่วนการทำข่าว ก็คือ ทีมงาน ทั้งความแข็งแกร่ง ประสบการณ์ความรู้ และก็ใจ อุปรกรณ์ และอีกเรื่องหนึ่งคือ เรื่องการตัดสินใจ ที่สามารถทำได้อย่างกระชับฉับไว... การตัดสินใจที่กระชับฉับไว การบริหารจัดการที่ไอทีวีได้พัฒนามาในระดับที่ทันสมัยดีแล้ว อันนี้เป็นปัจจัยอีกอันหนึ่งที่ช่วยและก็มีทีมงาน อุปรกรณ์ เครื่องไม้เครื่องมือ ระบบการจัดการที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ นโยบายของบริษัทที่ถือเป็นภารกิจเป็นหลัก ในบางครั้งมากกว่าผลกำไรขาดทุน มันคงไม่ตลอดไป หวังว่าคงไม่มีเหตุการณ์อย่างนี้ทั้งปี บริษัทไอทีวีคงจนแน่ เพราะว่าเหตุการณ์แบบนี้มันไม่ได้เกิดขึ้นบ่อยทุกครั้ง แต่ไอทีวีก็เห็นว่าอันนี้เป็นภารกิจสำคัญ ซึ่งในช่วงนั้น ไอทีวีไม่ได้ไปคิดมากเกี่ยวกับกำไรขาดทุน คิดเรื่องกำไรขาดทุนคงทำอย่างนั้นไม่ได้มาก...¹⁷⁰

คุณมนตรี อุดมพงษ์, ผู้สื่อข่าวภูมิภาค สถานีโทรทัศน์ไอทีวี กล่าวว่า

...ผมว่าการนำเสนอข่าวที่รอบด้าน ต่อเนื่อง ไม่เห็นแก่ตัว เป็นตัวที่ดึงดูดใจคนได้มากที่สุด ผมอยู่ในพื้นที่เองก็แทบจะทุกพื้นที่ก็จะเป็นสีแดงกันหมด ซึ่งก็หมายถึง

¹⁶⁸ สัมภาษณ์ กิตติ สิงหาปัด, รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี, 9 กุมภาพันธ์ 2549.

¹⁶⁹ สัมภาษณ์ ชิบ จิตนิยม, บรรณาธิการข่าวต่างประเทศ, 2 กุมภาพันธ์ 2549.

¹⁷⁰ สัมภาษณ์ นิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล, ประธานกรรมการบริหาร บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน), 20 กุมภาพันธ์ 2549.

ช่องไอทีวีในตอนนั้น ไอทีวีคนทำเราก็อุ่นใจ..." ซึ่งตรงนี้แสดงให้เห็นว่าคนดูไอทีวี ไอทีวีประสบความสำเร็จ เพราะว่ามี การช่วยเหลือด้วยเงินในระดับหนึ่ง มีการ นำเสนอข่าวอย่างรอบด้าน คำว่ารอบด้าน คือ ทุกมุมที่เกี่ยวข้อง ทุกช่วงเวลาที่เกี่ยวข้อง นี่เป็นปัจจัยหนึ่งรวมทั้งการตัดสินใจยกเลิกผังรายการประจำวันออกไป เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่า เมื่อถึงเหตุการณ์สำคัญมากๆ ระบบธุรกิจโฆษณา ละคร เกมโชว์ ตลก หมดความสำคัญไปเลย¹⁷¹

สุดท้าย คือ เรื่องบริจาดที่เสริมภาพของการรายงาน หมายความว่า หนึ่งใน ข้อมูลใหม่ๆ เข้ามาที่ไอทีวี เขาแจ้งมาที่ไอทีวีด้วย..."¹⁷²

2.4 ปัจจัยด้านการให้ความสำคัญต่อเหตุการณ์สึนามิ ของภาครัฐและหน่วยงาน ต่างๆ เป็นปัจจัยเรื่องการทำงานของทุกภาคส่วนมารวมตัวกัน ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์การ สาธารณกุศล ภาคประชาชน ที่ผนึกกำลังร่วมมือร่วมใจกันอย่างเต็มที่ ซึ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยพื้นฐาน ที่สำคัญที่สุดที่ทำให้ข่าวประสบผลสำเร็จ

2.5 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีการรายงานข่าวจากเฮลิคอปเตอร์ การรายงานข่าวจาก เฮลิคอปเตอร์ประกอบกับภาพข่าวมุมสูงทางอากาศของสกายนิวส์เป็นเทคโนโลยีที่มีความสำคัญๆ คุณจิรายุ ห่วงทรัพย์ บรรณาธิการข่าวสกายนิวส์ และผู้ประกาศข่าว กล่าวว่า

การตึ่งกำลังทุกจุดเพื่อความหลากหลายของการนำเสนอภาพจากเฮลิคอปเตอร์ มีภาพเหตุการณ์ มีภาพกู้ภัย แทนที่จะนำเสนอภาพข่าวแล้วก็บรรยาย อาจจะ ปลอ่ยเสียงเป็นช่วงการกู้ภัยสดๆ ก็จะทำให้คน Switch มาดูที่ไอทีวีมากขึ้น..."¹⁷³

คุณฉัตรศรีคม ปิยทัศน์ศิริ ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร (สนับสนุน) กล่าวว่า "ภาพมุมสูง ในมุมที่แตกต่างก็มีส่วนนะ แต่ไม่รู้ว่ามีส่วนมากน้อยแค่ไหน มองโลกสองแง่ ไม่ได้มองแค่แง่เดียว ก็เลยคิดว่ากรณีไอทีวีมีสกายนิวส์ทำให้ช่วงที่เกิดสึนามิไอทีวีได้เปรียบอยู่แล้ว..."¹⁷⁴

¹⁷¹ สัมภาษณ์ มนตรี อุดมพงษ์, ผู้สื่อข่าวภูมิภาค สถานีโทรทัศน์ไอทีวี, 1 กุมภาพันธ์ 2549.

¹⁷² สัมภาษณ์ กิตติ สิงหาปัด, รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี, 9 กุมภาพันธ์ 2549.

¹⁷³ สัมภาษณ์ จิรายุ ห่วงทรัพย์, บรรณาธิการข่าวสกายนิวส์, 8 กุมภาพันธ์ 2549.

¹⁷⁴ สัมภาษณ์ ฉัตรศรีคม ปิยทัศน์ศิริ, ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร (สนับสนุน), 1 กุมภาพันธ์ 2549.

2.6 ปัจจัยด้านการบริหารงาน เป็นการประเมินสถานการณ์ การตัดสินใจที่ดี และรวดเร็ว รวมทั้งการใช้วิจารณ์ของผู้บริหารระดับสูงที่เห็นความสำคัญ สำหรับเรื่องนี้ในความคิดเห็นของ คุณอำไพ โพธิ์ชัยรัตน์ ผู้จัดการแผนกประสานงานออกอากาศและบรรณาธิการข่าวประจำวัน กล่าวว่า “ความสำเร็จของไอทีวีอยู่ที่การตัดสินใจครั้งแรกของผู้บริหาร สำคัญที่สุด ต้องยอมรับว่าผู้บริหารเป็นคนที่เปิดกว้างให้กับพนักงานนำเสนอข่าวสื่อนามิอยู่ตลอดเวลา ...”¹⁷⁵

คุณจิรายุ ห่วงทรัพย์ บรรณาธิการข่าวสกายนิวส์ และผู้ประกาศข่าว กล่าวว่า

“... การตัดสินใจที่รวดเร็ว การนำเสนอข่าวอย่างรวดเร็ว ทั้งๆ ที่มีเวลาในพื้นที่ไม่มาก ทำข่าวสดๆ สะท้อนอารมณ์ สะท้อนขวัญและสะท้อนใจโดยที่ไม่เกี่ยวกับผู้นำเสนอ ซึ่งอันนั้น คือปัจจัยของตัวผู้นำเสนอ รวมไปถึงการตริ้งกำลังทุกจุดเพื่อความหลากหลายของการนำเสนอ...”¹⁷⁶

2.7 การจัดผังรายการที่เกื้อหนุนหรือสนับสนุนกับการผลิตข่าว เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ไม่สามารถมองข้ามไปได้เลยในการผลิตข่าวภัยพิบัติสื่อนามิที่ฝ่ายข่าวสามารถนำเสนอออกอากาศ ในครั้งนี้ก็คือ กลยุทธ์การปรับผังรายการที่มีความสอดคล้องเชื้อต่อการผลิตข่าวและนำไปสู่เป้าหมายได้ตามนโยบายที่วางเอาไว้ คุณนิมะ ราชิตี ผู้อำนวยการฝ่ายรายการ กล่าวว่า

...คิดว่าเป็นที่ยอมรับกันหมดว่า ไอทีวีทำได้ดีที่สุดเกินทุกช่องเลย เพราะว่าไอทีวีเป็นสถานีข่าว เพราะฉะนั้นความตื่นตัวของเรื่องข่าว ไอทีวีจะเก่งกว่าช่องอื่นๆ ค่อนข้างจะเก่งเรื่องข่าวไอทีวีจะรู้ พอจะเดาเหตุการณ์ ก็เลยติดตามโดยส่งทีมก็ส่งเร็วมากไปอยู่ที่เกิดเหตุเร็วกว่าช่องอื่นๆ เพราะว่าฉะนั้นการรายงานเข้ามาจะประสานงานกันตลอดเวลากับเหตุการณ์ว่ามันสำคัญจริงๆ เรื่องใหญ่จริงๆ จะต้องยกเลิกรายการออกให้หมด ถือว่าเป็นความสำเร็จ ทุกคนก็ชม หนังสือพิมพ์ทุกฉบับก็ชมไอทีวี เพราะว่าไอทีวียอมค้ายอมเสียสละหน้าจอ รายได้จากเงินรายการบ้านเทิงมาเป็นการทำข่าวอันนี้ให้คนรับรู้ เป็นประโยชน์ต่อประชาชน... สามารถสรุปได้เลยว่าระบบการจัดผังรายการไอทีวี เกื้อหนุนหรือสนับสนุนรายการข่าวเป็นหลักโดยเฉพาะข่าวด่วน ข่าวในภาวะวิกฤติ ...เพราะถ้าเป็นข่าวธรรมดาก็ไม่ยอมเหมือนกัน อยู่ๆ มาบอกว่าให้ออกให้ก็ออกให้เลยไม่ได้ เพราะว่าถ้าเป็นเหตุการณ์ปกติต้องออกตามเวลาข่าวตามผังที่ตกลงกันไว้ ในเหตุการณ์ด่วน ข่าวด่วน

¹⁷⁵สัมภาษณ์ อำไพ โพธิ์ชัยรัตน์, ผู้จัดการแผนกประสานงานออกอากาศและบรรณาธิการข่าวประจำวัน, 30 มกราคม 2549.

¹⁷⁶สัมภาษณ์ จิรายุ ห่วงทรัพย์, บรรณาธิการข่าวสกายนิวส์, 8 กุมภาพันธ์ 2549.

สามารถเข้าไปได้ในรายการต่างๆ ได้แต่ไม่เกิน 3 นาที อันนี้ตกลงกันได้ เช่น ชาว
เกิดไฟไหม้เกิดขึ้นที่ไหนก็เข้าได้ แต่เหตุการณ์ร้ายแรงหรือวิกฤติมากๆ ก็
จำเป็นต้องยกรายการอันนี้ก็คุย มีการเจรจากันระหว่างฝ่ายรายการกับฝ่ายข่าว
โดยดูสถานการณ์ว่ามั่นคงขนาดไหน...¹⁷⁷

2.8 ปัจจัยด้านบุคลากร ได้แก่ ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในการทำงาน
ข่าว ความทุ่มเท และเรื่องกำลังคนของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี คุณนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล
ประธานกรรมการบริหาร กล่าวว่า

เป็นเรื่องของประสบการณ์ในการทำงานของทีมข่าวกว่า 300 คน ที่แข่งแกร่งมี
ประสบการณ์ลงพื้นที่ในทุกจุดที่เกิดเหตุการณ์และไม่ใช่ประสบการณ์อย่างเดียว
มันยังเป็นเรื่องของใจ การทำงานด้วยใจทั้งช่างภาพ ทีมงาน (OB) ฝ่ายผลิต
รายการและฝ่ายวิศวกรรมที่ไปในชุดแรกที่ไปอยู่เป็นเดือนหรือเดือนครึ่ง ตอนช่วง
กลางๆ ได้ลงไปคุยกับพวกเขา เขาบอกว่าอย่าเอาผมกลับนะ ผมต้องการอยู่ที่นี้
ผมต้องช่วยเขา ผมมาตั้งแต่รุ่นแรก ผมต้องการที่จะอยู่จนจบงานอันนี้ไม่ใช่
ประสบการณ์ ความแข็งแกร่งเพียงอย่างเดียวมันเป็นเรื่องของใจที่ต้องการลงไป
ทำ ต้องการให้งานประสบความสำเร็จต้องการความช่วยเหลือคน และอะไรอีก
มากมายเป็นข้อหนึ่งซึ่งเป็นปัจจัยหลัก จำนวนกำลังคนที่มีมาก ประสบการณ์ที่
พร้อมอยู่แล้ว พร้อมที่จะทำอยู่แล้ว ใจและการทำงานเป็นทีมของไอทีวีนี้ชั้นเลิศ¹⁷⁸

คุณนุกูล อนุโต ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหารและบรรณาธิการข่าวภูมิภาค กล่าวว่า
“การทุ่มเทในการทำงานของทีมข่าวไอทีวีทุกส่วนที่ร่วมแรงร่วมใจกันทำงานอย่างจริงจัง คิด ทำ
แล้วก็ทุ่มเทให้กับตรงนี้...”¹⁷⁹

¹⁷⁷ สัมภาษณ์ นิมะ ราษีดี, ผู้อำนวยการฝ่ายรายการ สถานีโทรทัศน์ไอทีวี,
30 ธันวาคม 2548.

¹⁷⁸ สัมภาษณ์ นิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล, ประธานกรรมการบริหาร บริษัท ไอทีวี
จำกัด (มหาชน), 20 กุมภาพันธ์ 2549.

¹⁷⁹ สัมภาษณ์ นุกูล อนุโต, ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหารและบรรณาธิการข่าวภูมิภาค,
9 กุมภาพันธ์ 2549.

คุณศศิวรรณ เลิศวิริยะประภา ผู้ประกาศข่าวสถานีโทรทัศน์ไอทีวี กล่าวถึงบุคลากรว่า ...ความทุ่มเท จะเห็นภาพตั้งแต่ตอนที่คุณกิตติไปหาที่แบบบอรรคคิด จนต์ 2 คือ ตอนนั้นกลับบ้านไปแล้ว ก็คิดว่าคงไม่มีใครทำอะไรแล้ว... ก็คิดว่าสักพักหนึ่งก็คง ปิดสถานีแล้วละ แต่ก็ไม่น่าเชื่อว่าแบบตี 2 ตี 3 คือ เปิดทีวีไว้ตลอด แต่ว่าตัวเอง หลับไปแล้ว ก็จะได้ยินเสียงผ่านจอทีวี ก็อย่างที่ยกบอกว่า ความรู้สึกของมาเอง ทำ ให้เราตั้งใจที่จะช่วยเหลือเขาจริงๆ ทุกคนผู้สื่อข่าวทุกคน... มีการให้เวลามากขึ้น และความดีต่อเนื่องมันมีผลมากเลย เหมือนคนซื้อใจกัน ...¹⁸⁰

คุณกิตติ สิงหาปัด รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี กล่าวเสริมใน ประเด็นนี้ว่า "...นักข่าวในพื้นที่เป็นปัจจัยหนึ่งเหมือนกัน บางทีจุดในการรายงานข่าวเท่าๆ กัน แต่ ว่านักข่าวที่ไม่ได้มีความเชี่ยวชาญก็อาจจะไม่ดี คือ นักข่าวของไอทีวีเป็นทีมข่าวที่มีนักข่าวรายงาน สดจากพื้นที่ได้ดีมากที่สุด..."¹⁸¹

สรุป ปัจจัยด้านบุคลากรที่สำคัญในการผลิตข่าวในเหตุการณ์สึนามิครั้งนี้ทำให้ไอทีวี ประสบความสำเร็จในความคิดเห็นของ คุณอนันต์ อัศวนนท์ ผู้อำนวยการฝ่ายข่าว กล่าวว่า "จุดเด่นเกิดจากความเป็นเอกภาพ ความสามัคคีของคนฝ่ายข่าว คือ ถ้าทุกคน ทำงานแล้วมี เอกภาพในการทำงานแล้ว ทำให้เกิดความสำเร็จได้ เอกภาพตรงนี้เกิดยากนะไม่ว่าจะเป็นที่ไหนก็ ตาม จะทำให้เกิดเอกภาพได้ยากมาก..."¹⁸²

2.9 ปัจจัยด้านเครื่องมือและอุปกรณ์ สำหรับใช้ในการสนับสนุนการผลิตรายการ ข่าวของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี คุณนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล ประธานกรรมการบริหาร กล่าวว่า อุปกรณ์ที่ไอทีวีมี ไอทีวีเป็นสถานี ที่มีอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องมือที่มีมากที่สุด สถานี มีรถ OB 4-5 คัน และมีสกายนิวส์ เฮลิคอปเตอร์ และยังไปขอกำลังพวก ทหารเอาเฮลิคอปเตอร์ทหารเข้ามาช่วยอีก เรายังมีโมบาย แซทเทลไลท์ของชิน วัตรแซทเทลไลท์ มาช่วยทำข่าวสำหรับบนเกาะในเรื่องของการรับส่งภาพเสียง

¹⁸⁰ สัมภาษณ์ ศศิวรรณ เลิศวิริยะประภา, ผู้ประกาศข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี,

1 กุมภาพันธ์ 2549.

¹⁸¹ สัมภาษณ์ กิตติ สิงหาปัด, รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี,

9 กุมภาพันธ์ 2549.

¹⁸² สัมภาษณ์ อนันต์ อัศวนนท์, ผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี,

30 ธันวาคม 2548.

เพราะฉะนั้นในเรื่องของอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องมือนั้นไอทีวีเป็นเลิศพอไอทีวีมีเหตุ แล้วไอทีวีระดมลงไปเลย ซึ่งแน่นอนก็ต้องใช้ค่าใช้จ่ายพอสมควร ซึ่งบางสถานีเขาอาจจะไม่เห็นความจำเป็น แต่ไอทีวีนี่ลงเต็มที่ เรื่องคน เรื่องอุปกรณ์¹⁸³

3. ความพอใจของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน

จากการประเมินผลการทำงานของการผลิตข่าวภัยพิบัติสึนามิครั้งนี้ ในความรู้สึกพึงพอใจของผู้บริหารนั้น คุณนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล ประธานกรรมการบริหาร กล่าวว่า พอใจมาก ในหลายๆ ด้าน พอใจที่หนึ่ง คือ ไอทีวีสามารถทำข่าวได้ดีที่สุด อันนี้ เป็นที่ยอมรับนะในสื่อมวลชน ใครต่อใคร เจอใครเขาก็ชมอันนี้ไอทีวีภูมิใจในผลงานของไอทีวี สอง ไอทีวีภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือพี่น้องประชาชนที่เดือดร้อนอย่างดี คือ ไอทีวีสามารถที่จะเป็นตัวกลางที่จะประสานงานให้คนที่มีความสนใจบุญ ต้องการที่จะบริจาคทำบุญเพื่อคนที่เดือดร้อน เป็นตัวกลางและไอทีวีก็เอาเงินนี้ไปช่วยชาวบ้าน ได้เห็นได้เจอชาวบ้านได้ไปช่วยจริงๆ โดยตรงเป็นบุญของไอทีวีที่ได้ทำงานนี้ ก็เลยเป็นความภูมิใจ คือทำงานมา 30 กว่าปี ได้งานทำนี้ ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่เป็นบุญ เป็นสิ่งที่ดีเลิศ เป็นโอกาสที่ดีเลิศของชีวิต คือ ทั่วไปจะมีโอกาสทำอย่างนี้หรือเปล่านั้น ก็เป็นความภูมิใจสูงสุดในชีวิตครั้งหนึ่ง...สำหรับบุคลากรภายในก็ภูมิใจมากทั้งฝ่ายข่าวและทุกฝ่ายของไอทีวีที่ร่วมมือร่วมใจกันอย่างเต็มที่¹⁸⁴

คุณกิตติ สิงหาปัด รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี กล่าวว่า

...พอใจระดับหนึ่ง คือ พอใจในสถานะข้อจำกัดของไอทีวี หนึ่ง เป็นครั้งแรกในชีวิต สอง เกิดเหตุการณ์ในวันหยุด เพราะฉะนั้นไอทีวีทำได้ขนาดนี้ ก็ถือว่าไม่ธรรมดา แต่ว่าควรจะดีกว่านี้ หนึ่งถ้าไอทีวีตัดสินใจรายการต่างๆ เร็วกว่านี้ในวันนั้น แต่ว่าอย่างที่บอกว่ามีข้อจำกัดอย่างอื่น แล้วก็เรื่องของการทำงานข่าวก่อนหน้าต่างหากที่ผมรู้สึกว่าจะต้องทำให้ดี คือ อย่างที่บอกถ้าไอทีวีสนใจและให้ความสำคัญกับข่าวลักษณะนี้มาก่อน ให้คนได้รู้ถึงแม้ว่าไอทีวีจะไม่รู้ว่าภัยพิบัติจากสึนามิจะมา แต่ถ้าไอทีวีมีการให้ข่าวหรือให้ความรู้ในเชิงที่เป็นลักษณะแบบนี้

¹⁸³ สัมภาษณ์ นิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล, ประธานกรรมการบริหาร บริษัท ไอทีวี จำกัด (มหาชน), 20 กุมภาพันธ์ 2549.

¹⁸⁴ เรื่องเดียวกัน.

เข้าไปมากๆ ก่อนหน้านี้ อาจจะดีขึ้นมีค่าเดือนมีอะไร แต่ว่าได้มาขนาดนี้ ก็ถือว่าพอใจ ไอทีวีได้ทำงานหนัก มุมเทเดิมที่...¹⁸⁵

คุณนุกล อนุโต ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร และบรรณาธิการข่าวภูมิภาค กล่าวว่าพอใจมาก ในแง่ของผลที่ออกไปและผลที่ได้รับในทางตรงและทางอ้อม ทางตรงก็เรตติ้งโฆษณา โฆษณาจะได้มากหลังจากช่วงนั้น แล้วก็ความยอมรับนับถือของประชาชนทั่วประเทศ ความชื่นชมจากชาวบ้านที่ไอทีวีไปช่วยเหลือสังคม ทำข่าวให้เห็นสภาพความเป็นจริง แล้วก็ผู้บริจาคทั่วประเทศด้วย ส่วนทางอ้อม ก็คือความภาคภูมิใจที่ไอทีวีได้สัมผัสงานชิ้นสำคัญในประวัติศาสตร์ของประเทศ ในประวัติศาสตร์ของแคว้นข่าว แล้วก็ได้เรียนรู้ว่า นอกจากหน้าที่สื่อในการทำข่าวผลิตข่าวออกมาแล้ว ยังได้มีส่วนในการช่วยเหลือสังคม ช่วยชาวบ้าน ซึ่งคือหน้าที่ที่แท้จริงของสื่อในการช่วยเหลือสังคมแล้วยังมีผลต่อเนื่องอีกมาก เช่น ความภาคภูมิใจในองค์กร ไปไหนทุกคนยิ้ม ทุกคนยกนิ้ว ทุกคนทักทาย คนจำนวนมากเอาอาหารมาให้เอาผลไม้มาให้ เชิญไปทานข้าว ไปไหนก็ยิ้มแย้มแจ่มใส ไอทีวีเหมือนคนที่อยู่ในความสนใจของพวกเขา อยู่ในใจของพวกเขา บางช่วงทั้งเมืองดูไอทีวีหมด เช่น ช่วงที่คุณกิตติไปล้นช่วยบ้านที่พึ่งว่าจะมีผู้รอดชีวิตหรือไม่ ับรกดดูในเมือง จอทีวีแดงทั้งเมืองทั้งตลาด ก็ลุ้นดูไอทีวี...¹⁸⁶

คุณจิรายุ ห่วงทรัพย์ บรรณาธิการข่าวสกายนิวส์ กล่าวว่า

พอใจและก็ค่อนข้างประทับใจแม้ว่าอาจจะมียุกตะกุกบ้าง ดิดขัดบ้าง แสบปีกันบ้าง ไม่แสบปีกันบ้างระหว่างทีมงาน แต่ภาพรวมที่ประเมินออกมา ก็ดีนะ ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ ไอทีวีทำงานกันด้วยกลไกที่ไม่เยอะมากมายนัก ตั้งแต่วันอาทิตย์เข้าไปทำข่าวกัน ทุกทีมมุมเทที่จะลงไปช่วยกันทำงาน มีเวลาในการบริหารงานข่าวที่แบบอยากทำอะไรก็ได้ทำมากขึ้น ทุกคนคิดมุมต่างๆ ได้มากขึ้น... เพราะฉะนั้นการบริหารงานข่าวในช่วงนั้นถือว่าน่าพอใจ แล้วก็สนุก ได้ปริพ

¹⁸⁵ สัมภาษณ์ กิตติ สิงหาปัด, รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี,

9 กุมภาพันธ์ 2549.

¹⁸⁶ สัมภาษณ์ นุกล อนุโต, ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหารและบรรณาธิการข่าวภูมิภาค,

9 กุมภาพันธ์ 2549.

ประเด็น ได้ใช้ทฤษฎีในการคิด ในการทำข่าว ในปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ที่ไอทีวีไม่สามารถทำอะไรได้มาก...¹⁸⁷

คุณสายสวรรค์ ขยันยิ่ง ผู้จัดการแผนกผู้ประกาศข่าว กล่าวว่า

พอใจมาก แต่ยังไม่ถึงขั้นพอใจมากที่สุด เพราะว่า ถ้ามากที่สุดก็ คือ ต้องแปลว่า ไอทีวีต้องไม่มีเรื่องที่เกิดพลาดหรือมีอะไรหลุดๆ หน้าจอเลย แต่ว่าบางทีก็ควบคุมได้ยาก เพราะไอทีวีเน้นเนื้อหา ล้มเหลวบ้าง ผิดพลาดบ้าง ก็มีทั้งในเรื่องของการสื่อสาร ทั้งในเรื่องของเชิงเทคนิค...¹⁸⁸

คุณศศิวรรณ เลิศวิริยะประภา ผู้ประกาศข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี กล่าวว่า

“พอใจ แต่อยากช่วยให้ได้มากกว่านี้ หลายๆ กรณีไอทีวีไม่สามารถจะช่วยให้ได้มาก คือ บางคนเขามาหาพหามาแม่ หาอะไรที่หาย แล้วเขาก็อยากจะให้ไอทีวีประกาศบ่อยๆ จริงๆ ก็อยากให้ทุกคนหาให้ได้หมด แต่ก็มีข้อจำกัดอยู่บ้างว่า ก็ดูตามสมควรว่าสามารถช่วยได้มากน้อยขนาดไหน หรือว่าบางทีเป็นคนตาย เป็นรูปคนตายส่งมา แล้วก็บอกว่าคนนี้ตาย แล้วก็บอกว่าใครเป็นญาติ กับอีกคนหนึ่งเป็นคน เป็น รอดแล้วมาตามหาญาติ ไอทีวีก็ต้องช่วยคนเป็นไว้ก่อน ...”¹⁸⁹

คุณชัยวัฒน์ บุญยาภิวัฒน์ ผู้อำนวยการฝ่ายวิศวกรรม เป็นผู้บริหารท่านหนึ่งที่คอยดูแลสนับสนุนงานทางด้านเทคโนโลยีเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ในกระบวนการผลิตข่าวกล่าวว่า ...ถ้าจะประเมินเฉพาะงานสืบามิจากที่เข้าไปทำงานรู้สึกพอใจ ผมว่าเกินร้อย คนของผมไม่ได้หลับได้นอนทั้งนั้น อยู่กลางคืน กินกลางทราย บ้านช่องไม่ได้กลับเป็นเดือน ตั้งแต่เกิดสืบามิมาจนกระทั่ง คือ ผมยอมรับว่าลูกน้องผมและอีกหลายๆ แผนก หุ่บเห่แล้วก็ไม่มีใครบ่น นั่นคือ สปิริตที่มีและก็ร่วมมือร่วมใจกัน¹⁹⁰

¹⁸⁷ สัมภาษณ์ จิรายุ ห่วงทรัพย์, บรรณาธิการข่าว SKY NEWS และผู้ประกาศข่าว, 8 กุมภาพันธ์ 2549.

¹⁸⁸ สัมภาษณ์ สายสวรรค์ ขยันยิ่ง, ผู้จัดการแผนกผู้ประกาศข่าว, 31 มกราคม 2549.

¹⁸⁹ สัมภาษณ์ ศศิวรรณ เลิศวิริยะประภา, ผู้ประกาศข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี, 1 กุมภาพันธ์ 2549.

¹⁹⁰ สัมภาษณ์ ชัยวัฒน์ บุญยาภิวัฒน์, ผู้อำนวยการฝ่ายวิศวกรรม, 29 ธันวาคม 2548.

4. ผลของการผลิตข้าวภัยพิบัติสึนามิ

จากปัจจัยและอิทธิพลต่างๆ ที่ทำให้กระบวนการผลิตข้าวภัยพิบัติสึนามิของไอทีวี ประสบความสำเร็จจนเป็นที่พอใจของทั้งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน จึงทำให้การผลิตข้าวภัยพิบัติสึนามิในครั้งนี้เกิดผลต่างๆ ตามมา ได้แก่ ผลด้านการยอมรับจากประชาชนคนดูและสื่อมวลชนแขนงต่างๆ ผลด้านการตลาดการโฆษณา ผลด้านรางวัลในการผลิตข่าวจากสถาบันต่างๆ ด้านสื่อโทรทัศน์ ทั้งหมดเป็นผลที่เกิดขึ้นภายหลังจากเหตุการณ์นั้นจบสิ้นลง

4.1 ผลด้านการยอมรับจากประชาชนคนดู และสื่อมวลชนแขนงต่างๆ ผลมาจากเหตุการณ์สึนามิที่ไอทีวีได้สละเวลาให้กับการรายงานข่าวสึนามิอย่างเต็มที่นั้นหลังจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่นานผลตอบรับหรือผลตอบกลับจากคนดู รวมทั้งภาพลักษณ์ของไอทีวีดีขึ้นจนเห็นได้ชัดเจน คุณกิตติ สิงหาปัด รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี กล่าวว่า

...ก็ดีมากทีเดียวทุกรูปแบบ แม้วันแรกๆ จะมีปัญหาอยู่บ้าง ที่วีทุกช่องก็ถูกวิพากษ์วิจารณ์เพราะตัดเข้ารายงานซ้ำเกินไป แต่หลังจากนั้นแล้ว ไอทีวีไม่ได้มีผลลบเลย ได้รับเสียงชื่นชมมากมายทุกรูปแบบ ซึ่งก็ไม่สามารถตีค่าเป็นเงินได้ เพราะว่าเป็นเรื่องของความชื่นชมแล้วก็บางอันคนไม่ต้องชื่นชม แต่เรารู้สึกว่าเรามีความสุขที่ได้ นี่ก็ถือว่าสุดยอดของการทำงานแล้ว ไอทีวีถือว่าเราได้ทำ เหมือนกับว่าไม่ได้แค่ไปทำข่าวอย่างเดียว คือ ประสบการณ์ในการทำข่าวแบบนี้ไอทีวีได้ช่วยคน ก็ยังเป็นผลที่มองไม่เห็นอยู่ลึกๆ ในใจเรา ทำให้ทำงานด้วยความสนุกทุ่มเทมาก...¹⁹¹

4.2 ผลงานด้านรางวัลในการผลิตรายการข่าวต่างๆ จากการทำงานอย่างทุ่มเทต่อเนื่องยาวนาน ส่งผลทำให้สถานีโทรทัศน์ไอทีวีได้รับรางวัลในการทำงานด้านสื่อโทรทัศน์¹⁹² ดังนี้

เดือน เมษายน 2548 รางวัลโทรทัศน์ทองคำ 2547

- รางวัลสถานีดีเด่นด้านรายการข่าวและสถานการณ์ปัจจุบัน

เดือน กุมภาพันธ์ 2549 รางวัล แสงชัย สุนทรวัฒน์

- ข่าวเหตุการณ์ยอเยียม เรื่อง “ธรณีพิบัติสึนามิ”

¹⁹¹สัมภาษณ์ กิตติ สิงหาปัด, รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี, 9 กุมภาพันธ์ 2549.

¹⁹²“รางวัลที่สถานีโทรทัศน์ไอทีวีได้รับจากสถาบันและองค์กรต่างๆ.”

<<http://www.itv.co.th>>, 19 เมษายน 2549.

เดือน เมษายน 2549 รางวัล โทรทัศน์ทองคำ 2548

- รางวัลสถานีดีเด่นด้านรายการข่าวและสถานการณ์ปัจจุบัน

- ผู้ดำเนินรายการข่าวดีเด่น คุณกิตติ สิงหาปัด

รางวัล Star Entertainment Awards 2005 (ครั้งที่ 4)

- ผู้ประกาศข่าวชายยอดเยี่ยม คุณกิตติ สิงหาปัด

- รายการสร้างสรรค์สังคมยอดเยี่ยม รายการถอดรหัส

- รายการส่งเสริมอาชีพและการเกษตรยอดเยี่ยม รายการสู้แล้วรวย

รางวัลแสงชัย สุนทรวัฒน์ ครั้งที่ 10 ประจำปี 2548

- ประเภทข่าวโทรทัศน์ยอดเยี่ยม

- รางวัลชมเชย สาขาข่าวเชิงสืบสวน จากสภูป่าขามทุจริตลำไย

- รางวัลยอดเยี่ยม สาขาสารคดีเชิงข่าว จากรายการถอดรหัส

- รางวัลชมเชย สาขาข่าวเหตุการณ์ จากสภูป่าขาม ผ่านดินไหวปากีสถาน

คุณนิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล ประธานกรรมการบริหาร แสดงความเห็นเกี่ยวกับการผลิตข่าวภัยพิบัติสึนามิ กับรางวัลต่างๆ ที่ได้รับว่า "...ไอทีวีเป็นสถานีข่าว ผลงานที่ผ่านมาของไอทีวีเป็นตัวชี้ชัดต่างๆ ที่ในช่วงหลังนี้ มีการแข่งขันกันมากในการทำรายการข่าวในทุกๆ สถานีโทรทัศน์ไอทีวี ก็ยังได้รับรางวัลในสภาวะอย่างนี้ดีที่สุด เป็นสิ่งที่ไอทีวีภาคภูมิใจ"¹⁹³

4.3 ผลด้านการตลาดการโฆษณา ธุรกิจจะดำรงอยู่รอดได้ ก็เพราะมีรายได้จากค่าโฆษณาเป็นรายได้หลัก จากการผลิตข่าวและรายงานข่าวภัยพิบัติอย่างต่อเนื่องนั้นจึงส่งผลทางด้านการค้าตามมาด้วย คุณอำไพ โพธิ์ชัยรัตน์ ผู้จัดการแผนกประสานงานออกอากาศและบรรณาธิการข่าวประจำวัน กล่าวว่า

...ถ้าไม่เกิดสึนามิขึ้น ปีที่ผ่านมาไอทีวีคงไม่สามารถขายโฆษณาได้มากขนาดนี้ ไม่มีเงินเข้าบริษัทมากขนาดนี้เท่าที่เคยเป็นมา เป็นผลสะท้อนกลับที่เห็นผลเร็วมากเลย แค่เดือนมิถุนายนก็เห็นผลแล้วว่า โฆษณามันเข้ามามากกว่าทุกปี เฉพาะช่วงนั้นเกือบ 300% ที่เพิ่มขึ้น แต่ว่าช่วงเดือนแรกก็ไม่มีอย่างนี้ คือ ช่วงนั้น ไอทีวีก็เล่นข่าวสึนามิอยู่ แต่ไอทีวีก็ใช้จ่ายไปเยอะพอสมควร โดยเฉพาะกับฝ่ายข่าว โดยเฉพาะสถานการณ์ได้เองที่มันไม่เงียบ ไอทีวีก็ต้องใช้คนเพิ่มขึ้นๆ ในส่วนของ

¹⁹³ สัมภาษณ์ นิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล, ประธานกรรมการบริหาร บริษัท ไอทีวี จำกัด(มหาชน), 20 กุมภาพันธ์ 2549.

สินามิ อันนี้เป็นการตัดสินใจไม่ใช่ของคนเพียงคนเดียว แต่เป็นการตัดสินใจร่วมกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องไปในทิศทางเดียวกัน...¹⁹⁴

คุณชิบ จิตนิยม บรรณาธิการข่าวต่างประเทศ กล่าวว่า

...ผลตอบกลับในด้านการโฆษณาดีมาก เกินกว่าที่คิด หลังจากเกิดเหตุแล้ว ก็อย่างที่บอกว่าคนคาดหวังกับไอทีวีมาก สปอนเซอร์จากที่ไม่มี พอที่นี่ทุกช่วงข่าวเบรกข่าวสำคัญ จะมีสปอนเซอร์อย่างน้อย 2 ตัวผูกขาดเลย อันนี้ถือเป็นสิ่งตอบกลับที่ดี ผมเชื่อว่าสื่อมวลชนแขนงอื่นๆ ที่จะอยู่ได้ ควรจับมุ่มมองของนักวิเคราะห์ นักเขียนมาปรับปรุงตัว ผมเชื่อว่าเป็นผลตอบกลับที่ดี ผมจะเก็บรวบรวมข่าวเกี่ยวกับสินามิไว้ค่อนข้างมาก หนังสือพิมพ์เขียนถึงไอทีวีอย่างไร นักวิจารณ์มีข้อสรุปมาอย่างไร ผมมั่นใจว่าไอทีวีก็มีการทำเรตติ้ง อย่างโพลเขาก็ทำ โพลเขาก็บอกว่าไอทีวีเรตติ้งมาอันดับหนึ่ง พอภาพออกมาอย่างนี้ เรื่องของโฆษณาก็ดีขึ้นแน่นอน... เพราะฉะนั้นเรื่องนี้ถือเป็นปัจจัยหนึ่ง เป็นทั้งผลดีและผลกระทบ ผลดีคือ โฆษณาเข้ามามาก...¹⁹⁵

ส่วนที่ 4

แนวทางในการพัฒนากระบวนการผลิตข่าวภัยพิบัติของสถานีโทรทัศน์ไอทีวี

1. การพัฒนากระบวนการผลิตข่าวตามแนวทางของผู้บริหารงาน

1.1 การเตรียมพัฒนาแผนปฏิบัติงานในภาวะวิกฤติ ในระดับผู้บริหารบางท่านยังเห็นว่า แผนการทำงานในสถานการณ์ฉุกเฉินยังมีความสำคัญ ควรมีการจัดทำขึ้นถึงแม้ว่าจะเป็นไปได้ยาก เพราะผู้บริหารในระดับสูงมีความเห็นว่า ควรใช้นโยบายเป็นตัวตั้งในการทำงานเป็นหลัก แล้วพัฒนาระบบอื่นๆ ให้สอดคล้องเป็นไปตามนโยบายหลัก และมองว่าการทำงานที่ผ่านมาเป็นบทพิสูจน์ว่า เลย์ชั้นตอนในการทำแผนปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินไปแล้ว แนวทางในการบริหารงานหลังจากที่ประเมินผลการทำงานของตัวเองไปแล้ว เพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการผลิตข่าวหลังจากที่เหตุการณ์สินามิจบลง คุณกิตติ สิงหาปัด รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี และผู้ดำเนินรายการ กล่าวว่า

¹⁹⁴สัมภาษณ์ อำไพ โพธิ์ชัยรัตน์, ผู้จัดการแผนกประสานงานออกอากาศและบรรณาธิการข่าวประจำวัน, 30 มกราคม 2549.

¹⁹⁵สัมภาษณ์ ชิบ จิตนิยม, บรรณาธิการข่าวต่างประเทศ, 2 กุมภาพันธ์ 2549.

สิ่งที่จะพัฒนา อันที่หนึ่งที่ผมคิดว่าควรจะต้องมี แต่ทำค่อนข้างยาก คิดว่าภายในปีนี้จะพยายามให้มีขึ้นมา เรียกว่า แผนฉุกเฉิน แผนรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉิน แผนรายงานข่าวในสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งหมายความว่าแผนในการรายงานของไอทีวีเอง ซึ่งสถานีใหญ่ๆ ทั่วโลกและสถานีในประเทศซึ่งเขามีภัยพิบัติใหญ่ๆ มีแผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด มีเฮอริเคน มีทอร์นาโด เขาก็จะมีแผนฉุกเฉินของเขา เวลาเมื่อเครื่องบินตก ทุกคนในฝ่ายข่าวจะมีหน้าที่ยังงี้ ใครทำอะไร รถเชื่อมโยงสัญญาณ (SNG) จะไปไหน ยังงี้ เบอร์ดิตตหรือว่าในวันฉุกเฉินจะต้องมีการเตรียมทีมซึ่งเป็นทีมฉุกเฉินไว้ Stand by ยังงี้ อันนี้ต้องมีควรจะมีการพัฒนาขึ้นมาไว้ให้เป็นประจำ (Routine) เลย พอเกิดเหตุการณ์ขึ้น รดรายงานต้องออกจากสถานีได้ ชั่วที่สุดต้องกินาทีหลังจากได้รับแจ้ง ทุกคนต้องได้รับ คือ อยู่ไหนต้องรีบมาเหมือนกับทหารออกรบ ทุกคนต้องรู้หน้าที่เองเป็นที่ตั้ง พอเกิดเหตุการณ์ต้องพร้อมต้องไปเลย ใครอยู่ไหนไปก่อน... แล้วก็เรื่องข้อมูลเสริมเป็น Back up อันนี้ไอทีวีก็ต้องทำให้ดี¹⁹⁶

1.2 การเตรียมพัฒนาบุคลากรเพื่อภาวะวิกฤติ ควรมีการพัฒนาเพิ่มเติมในเรื่องความรู้ คือ พัฒนาในเชิงให้ความเข้าใจต่อประเด็นความรู้เกี่ยวกับภัยพิบัติให้มากขึ้น ส่วนความสามารถของบุคลากรในการทำงานข่าวสืบามีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน คุณกิตติ สิงหาปัด รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี และผู้ดำเนินรายการ กล่าวว่า

...สิ่งที่ควรที่จะพัฒนาเพิ่มเติมเป็นเรื่องความรู้ คือ พัฒนาในเชิงให้เข้าใจประเด็นความรู้พวกนี้มากขึ้น นักข่าวแต่ละคนต้องเข้าใจ... คือ มีภัยพิบัติหลายอย่างที่เสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในเมืองไทย พวกอุบัติเหตุ อุบัติภัย สารเคมีอะไรทั้งหลาย เครื่องบินตก ...ต้องรู้วาคืออะไร มันก็ต้องปรับในเรื่องความรู้ขึ้นมา เวลาถูกส่งไปจุดเกิดเหตุจะได้รายงานได้...¹⁹⁷

1.3 การเตรียมพัฒนาสร้างทีมข่าวที่เล็กลง ที่ผ่านมาจากเดิมใช้คนประมาณ 8-9

¹⁹⁶ สัมภาษณ์ กิตติ สิงหาปัด, รองผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี,

9 กุมภาพันธ์ 2549.

¹⁹⁷ เรื่องเดียวกัน.

คนให้ลดลงเหลือเพียง 4 คน ก็สามารถรายงานข่าวได้ เป็นสิ่งที่ได้พัฒนาไปแล้วนั้นในปัจจุบัน คุณชัยวัฒน์ บุญยาภิวัฒน์ ผู้อำนวยการฝ่ายวิศวกรรม กล่าวถึงเรื่องการสนับสนุนการผลิตกับฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ว่า

...การจัดทีมข่าวขึ้นมาให้เป็นทีมเล็ก คือ ถ้าทำงานทีมใหญ่ จะอึดอัด ไม่คล่องตัว ทางผู้บริหารเห็นว่าอยากทำไอทีวีก็สามารถรับนโยบายและทดลองทำมา 2-3 เดือน ที่ผ่านมาก็เป็นที่น่าพอใจได้ผลดี ทีมงานเล็กลงทำงานได้คล่องตัว ลดลงมาจากเดิมได้ จาก 8-9 คน ลดลงเหลือ 4 คน... งานแบบนี้ต้องการความคล่องตัว ... และไม่มีปัญหาเรื่องงบประมาณของฝ่ายฯ¹⁹⁸

1.4 การเตรียมพัฒนาศูนย์ข่าวภูมิภาคและสตริงเกอร์ พื้นที่รับผิดชอบส่วนใหญ่ของประเทศอยู่ในการควบคุมดูแลของทีมข่าวภูมิภาคซึ่งต้องหาข่าวเพื่อนำเสนอและตอบสนองต่อประชาชนให้ทันต่อเหตุการณ์ เพราะฉะนั้นโอกาสที่จะเกิดภัยพิบัติในพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของทีมข่าวภูมิภาคจึงมีโอกาสสูงจึงควรให้ความสำคัญในการพัฒนาทีมข่าวภูมิภาค ศูนย์ข่าวและสตริงเกอร์อย่างต่อเนื่อง คุณอนันต์ อัครนนท์ ผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวีแสดงความคิดเห็นว่า

...ไอทีวีก็คุยกันตลอดว่าต่อไป ถ้าเกิดเหตุใหม่ ไอทีวีอยู่ระดับล่างไม่ได้ไอทีวีต้องทำให้ดีกว่าที่ไอทีวีเคยทำงานนี้มันเป็นความท้าทายทุกคนรู้พื้นที่จริงๆ เป็นของภูมิภาค ภูมิภาคเป็นหลักเลย เพราะว่าพื้นที่จะกว้างทั่วประเทศ ไอทีวีจะมีศูนย์ข่าวภูมิภาคเป็นหลัก ไอทีวีมี Stringer พนักงานประจำที่อยู่ตามศูนย์ข่าวอีก¹⁹⁹

1.5 การเตรียมพัฒนาเครื่องมือ และอุปกรณ์ ควรพัฒนาอุปกรณ์สนับสนุนในการผลิตรายการข่าวดังนี้ เพิ่มรถ SNG ให้สามารถรายงานสดได้จากทุกจุดในพื้นที่ เมื่อมีเหตุการณ์ภัยพิบัติ รถถ่ายทอดสดขนาดเล็ก (ไฟรวิลล์) ติดตั้งไมโครเวฟที่สามารถทำงานได้ดีในทุกพื้นที่การพัฒนารถถ่ายทอดสดคันเล็กๆ 4 wheel นั้น คุณชัยวัฒน์ บุญยาภิวัฒน์ ผู้อำนวยการฝ่ายวิศวกรรม กล่าวว่า

...ในอนาคตจะนำไปไว้ตามศูนย์ใหญ่ๆ รถไฟรวิลล์ ธรรมดาติดตั้งอุปกรณ์ มีทั้งไมโครเวฟ มีทั้งจานดาวเทียมทั้งไว้ที่ศูนย์ ถ้าที่หัดใหญ่มีอะไรที่ส่งလာทำตรงนั้น

¹⁹⁸ สัมภาษณ์ ชัยวัฒน์ บุญยาภิวัฒน์, ผู้อำนวยการฝ่ายวิศวกรรม, 29 ธันวาคม 2548.

¹⁹⁹ สัมภาษณ์ อนันต์ อัครนนท์, ผู้อำนวยการฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี,

ได้โดยทันที ถ้ามีที่สุราษฎร์ธานี ยิ่งได้ทันที เอาไว้ที่เชียงใหม่มีอะไรที่เชียงรายมีน้ำท่วมแถวนั้นไอทีวีทำได้ พอมีปัญหาเฮลิคอปเตอร์ไอทีวีขึ้นก่อน พอเฮลิคอปเตอร์ไปที่ศูนย์มีรถอยู่ก็เอารถวิ่งไปรอมีจานรับส่งสัญญาณไมโครเวฟ (Microwave) รับจากเฮลิคอปเตอร์มาออกสวดมาที่รถ Up Link ขึ้นส่งมาสถานีออกอากาศ...²⁰⁰

1.6 การเตรียมพัฒนาเทคโนโลยี ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยต่างๆ ทำให้การทำงานข่าวได้เปรียบกว่าถ้าพัฒนานำมาใช้ในงานข่าวให้มากขึ้น เช่น IP-STAR และพัฒนาสัญญาณในการรับส่งภาพจากเฮลิคอปเตอร์ให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น อีกระบบหนึ่งคือ การรายงานข่าวพัฒนาให้สามารถส่งข่าวผ่านทางโทรศัพท์มือถือ ระบบ 3 จี ให้เร็วที่สุด คุณฉัตรศรีม ปิยทัศน์ศิริ ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร (สายสนับสนุน) กล่าวว่า "...น่าจะพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเข้าถึงที่เกิดเหตุให้สามารถกระจายข่าวออกมาได้จะต้องมีความรู้เบื้องต้น มีการเตรียมพร้อม..."²⁰¹

คุณนุกูล อนุโต ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร และบรรณาธิการข่าวภูมิภาค กล่าวว่า "...ตัวเทคโนโลยีไอทีวีอาจจะต้องเสริม เช่น สามารถสดได้จากทุกจุดในพื้นที่ ให้ได้มากจุดมากขึ้น แต่ว่าอาจจะไม่ใช่รถ SNG ตัวใหญ่ อาจจะเป็น Fly-away คือ สามารถสดได้เลย ได้ตามชายหาด หรือหมู่บ้านที่ได้รับความเดือดร้อน ซึ่งมันสามารถพัฒนาได้..."²⁰²

แนวทางในการพัฒนาเทคโนโลยีของไอทีวี เกี่ยวข้องโดยตรงกับฝ่ายวิศวกรรม ซึ่งมีคุณชัยวัฒน์ บุญยาภิวัฒน์ เป็นผู้อำนวยการฝ่ายในขณะนั้น กล่าวว่า

เมื่อเกิดเหตุการณ์สึนามิ ไอทีวีก็เลยมาคิดกันว่าต่อไปไอทีวีจะทำอะไรหนึ่ง ให้เร็วที่สุด สอง ให้พร้อมที่สุด เพราะว่างานของไอทีวีคิดว่าทำอะไรที่ไอทีวีจะชนะคนอื่น ต้องไปก่อน ต้องไวกว่าเขา มีแนวทางในการพัฒนาดังนี้ คือพัฒนาเทคโนโลยี IP-STAR พอเปิด IP-STAR เราแทบจะไม่ต้องเอาอะไรไปเลยไปยังสัญญาณได้เลยทุกที่หรือใช้กับเฮลิคอปเตอร์ เราคิดว่าจะพัฒนา พื้นที่บอร์ดแบนด์ ส่งข่าวผ่านบอร์ดแบนด์ด้วยไอพีสตาร์ ช่วยในการส่งในกรณีที่ว่าระบบพื้นฐานไม่ดี เราสามารถจะทำตอนนั้นได้รวดเร็วกว่า ระบบส่งข่าวผ่านทาง

²⁰⁰ สัมภาษณ์ ชัยวัฒน์ บุญยาภิวัฒน์, ผู้อำนวยการฝ่ายวิศวกรรม, 29 ธันวาคม 2548.

²⁰¹ สัมภาษณ์ ฉัตรศรีม ปิยทัศน์ศิริ, ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร (สนับสนุน), 1 กุมภาพันธ์ 2549.

²⁰² สัมภาษณ์ นุกูล อนุโต, ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหารและบรรณาธิการข่าวภูมิภาค, 9 กุมภาพันธ์ 2549.

อินเทอร์เน็ต ไอทีวีสามารถส่งข่าวที่ได้ เข้ามาสถานีฯทางอินเทอร์เน็ตเป็นอีก ระบบหนึ่งที่ยังไม่มีใครคิด โทรศัพท์มือถือระบบ 3 จี ซึ่งไอทีวีจะได้ประมาณ 2 เมกกะไบต์ เราจะได้คุณภาพของสัญญาณดีขึ้น ปัจจุบันเราดูว่ายังไม่ดีเท่าที่ควร เรามีเอไอเอส ระบบที่มีเครือข่ายมากที่สุดและมีส่วนการตลาดที่สูงสุด²⁰³

1.7 การเตรียมพัฒนาข้อมูลและแหล่งข้อมูล ควรพัฒนาเรื่องของการเสริมข้อมูล พื้นฐานเกี่ยวกับภัยพิบัติต่างๆ เพื่อรองรับสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

1.8 การเตรียมพัฒนาดังทีมเฉพาะกิจ เพื่อจัดกิจกรรมเพื่อสังคม สำหรับการให้ความช่วยเหลือประชาชน โดยเฉพาะเมื่อเกิดเหตุการณ์สามารถทำงานได้ทันทีทั้งการให้ความรู้ การให้ความช่วยเหลือ การป้องกันภัยพิบัติและการเตือนภัยอย่างถูกวิธี คุณนุกูล อนุโต ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหารและบรรณาธิการข่าวภูมิภาค กล่าวว่า "...ในอนาคตควรตั้งทีมเฉพาะกิจให้มัน ชัดเจนในเรื่องช่วยเหลือ คือ ไอทีวีเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงนี้ พอเกิดเหตุการณ์นอกจากทำข่าว ไอทีวีก็จะคิดช่วยเหลือสังคมด้วย..."²⁰⁴

1.9 การเตรียมพัฒนางานกองอำนวยการ เพื่ออำนวยความสะดวกในเรื่องธุรการ หรือการเงินในพื้นที่ และดูแลเรื่องต่างๆ โดยตรงให้กับทีมงาน คุณนุกูล อนุโต ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหารและบรรณาธิการข่าวภูมิภาค กล่าวว่า

...เรื่องการอำนวยความสะดวกในบางเรื่อง เช่น การตั้งทีมธุรการหรือการเงินในพื้นที่ที่ดูแลเรื่องพวกนี้โดยตรง คือ ส่วน Support แต่ที่ผ่านมาก็ได้เสียหายอะไร แต่ถ้าเสริมเข้าไปก็จะดีขึ้น จะคล่องตัวขึ้น ส่วนคนไม่ต้องเพิ่ม เพราะในช่วงนั้นถือว่าคนเยอะมาก ไอทีวีใช้การสับเปลี่ยน คนนี้อยู่สิบวัน คนนี้อยู่สองอาทิตย์แล้วก็เปลี่ยนขึ้นมา คนนั้นก็ไปอยู่แทน²⁰⁵

²⁰³ สัมภาษณ์ ชัยวัฒน์ บุญยาภิวัฒน์, ผู้อำนวยการฝ่ายวิศวกรรม, 29 ธันวาคม 2548.

²⁰⁴ สัมภาษณ์ นุกูล อนุโต, ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร และบรรณาธิการข่าวภูมิภาค, 9 กุมภาพันธ์ 2549.

²⁰⁵ เรื่องเดียวกัน.

1.10 การเตรียมพัฒนาด้านการประสานงานระหว่างกันภายใน คุณนิมะ ราชีดี
ผู้อำนวยการฝ่ายรายการ สถานีโทรทัศน์ไอทีวี กล่าวว่า

...การประสานงานเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด ระหว่างฝ่ายข่าวกับฝ่ายรายการ และฝ่าย
วิศวกรรมด้วยและฝ่ายข่าวเองบางทีก็ยังไม่พร้อม ทั้ง 3 ฝ่าย คือ เทคนิค รายการและข่าว จะต้อง
ประสานงานกันอย่างดีเมื่อเกิดเหตุภัยพิบัติจะได้ดำเนินการได้อย่างถูกต้องให้รู้ทันไหล...²⁰⁶

จากประสบการณ์และความสำเร็จที่ผ่านมาทางด้านการบริหารงานข่าว แนวทางใน
การพัฒนาเกี่ยวกับกระบวนการผลิตรายการข่าวภัยพิบัติในภาวะวิกฤติอย่างนี้ ถ้าเกิดเหตุการณ์
ภัยพิบัติขึ้นอีกในอนาคตสื่อโทรทัศน์จำเป็นต้องพัฒนาระบบการบริหารงานต่อไป คุณนิวัฒน์ธำรง
บุญทรงไพศาล ประธานกรรมการบริหาร สรุปปิดท้ายว่า

...เป็นเรื่องจิตสำนึกในการเป็นสื่อ... ในช่วงเหตุการณ์หรือมีความจำเป็นจะต้อง
กลับความคิด วิธีบริหารการจัดการให้มาเป็นสื่อและสามารถที่จะตอบสนององความ
ต้องการต่อเหตุการณ์นั้นๆ และความต้องการของประชาชนที่ต้องบริโภคข่าวสาร
ต่างๆ ให้ได้โดยไม่ไปห่วงกับประโยชน์ สำหรับไอทีวีในอนาคตข้างหน้าสิ่งที่
อยากจะพัฒนา คือ "...ไอทีวีต้องเตรียมความพร้อมไอทีวีจะต้องเป็นอย่างที่ผมว่า
นโยบายชัดเจน ก็คือ ต้องการให้เป็นสถาบันข่าว เป็นสถาบันข่าวที่ทุกคนจะต้อง
มาหาไอทีวี ด้วยแค่นี้คุณก็ต้องเตรียมความพร้อมเยอะมาก ทั้งเรื่องกำลังคน
อุปกรณ์ ความรู้ ความสามารถ ที่คุณจะทำอย่างไรที่จะทำข่าวให้เป็นที่เชื่อถือ
รวดเร็ว ถูกต้อง แม่นยำ ไม่เข้าข้างใคร ตรงนี้สำคัญ"²⁰⁷

2. การพัฒนากระบวนการผลิตข่าว ตามแนวทางของผู้ปฏิบัติงาน

การพัฒนากระบวนการผลิตข่าวจากประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติงานโดยตรงนั้น เพื่อ
ให้ประสิทธิภาพในการทำงานงานออกมาดีขึ้น "...ถ้าเกิดในลักษณะภัยพิบัติที่คล้ายๆ กันเกิดขึ้นไม่

²⁰⁶ สัมภาษณ์ นิมะ ราชีดี, ผู้อำนวยการฝ่ายรายการ สถานีโทรทัศน์ไอทีวี ,
30 ธันวาคม 2548.

²⁰⁷ สัมภาษณ์ นิวัฒน์ธำรง บุญทรงไพศาล, ประธานกรรมการบริหาร บริษัท ไอทีวี
จำกัด (มหาชน), 20 กุมภาพันธ์ 2549.

ว่าจะเป็นน้ำท่วมหรืออย่างอื่น แต่สิ่งที่ต้องพัฒนาจากครั้งนี้ ก็คือ ต้องตรวจสอบให้รวดเร็วที่สุด ต้องให้เห็นภาพรวมที่กว้างกว่านี้ ภาพที่เราเห็นในครั้งนี้เป็นภาพที่เกิดขึ้นตั้งแต่เบื้องต้น..."²⁰⁸

นอกจากนี้ยังมีสิ่งอื่นๆ ที่ควรพัฒนาต่อไปในอนาคต มีดังนี้

2.1 บุคลากร ซึ่งมีความเห็นตรงกันกับผู้บริหาร คือ การเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการให้กับบุคลากร อีกทั้งต้องพัฒนาในการมองมุมข่าวที่แตกต่าง คิดประเด็นข่าวให้มีความหลากหลายในมุมมองของนักข่าว ต้องมีการตรวจสอบให้รวดเร็วที่สุด ต้องให้เห็นภาพรวมของเหตุการณ์ที่กว้างกว่านี้

คุณมนตรี อุดมพงษ์ ผู้สื่อข่าวภูมิภาค สถานีโทรทัศน์ไอทีวี กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการผลิตข่าวภัยพิบัติ กรณีเหตุการณ์สึนามิที่เกิดขึ้นในครั้งนี้ ว่า

...ผมมองว่าในความเป็นสื่อเอง ในวิชาชีพเอง ความพร้อมของอุปกรณ์ ความพร้อมด้วยใจของทีมงาน การทำงานร่วมกันโดยที่มีความไวเนื้อเชื้อใจกัน เป็นสิ่งสำคัญที่องค์กรหนึ่งๆ ควรจะสร้างขึ้น ถ้าอยู่ในทีมเดียวกัน แต่ไม่ได้มีความเห็นที่ตรงกัน ในเชิงของการผลิตงานให้มีคุณภาพจะเป็นปัญหา สิ่งที่ผมเห็น และสามารถจะประสบความสำเร็จได้ในระหว่างการปฏิบัติงาน ก็คือ ทุกคนพร้อมที่จะเห็นดีเห็นชอบ ทุกคนพร้อมที่จะลุยงานทันทีที่มีเนื้องานออกมาโดยไม่ต้องรอคำสั่ง ผมเห็นพัฒนาการที่เปลี่ยนไปเมื่อก่อนคนจะอยู่ได้ก็ด้วยองค์กร แต่เดี๋ยวนี้ไม่ใช่แล้ว องค์กรจะอยู่ได้จะมีกำไรหรือขาดทุนอยู่ที่คน องค์กรจะต้องพึ่งคน เพราะฉะนั้นถ้าคนล้มเหลว ทีมข่าวล้มเหลว คุณเห็นข่าวแต่ไม่อยากจะนำเสนอ คุณไม่พยายามจะแนะนำทีมงานให้ทีมงานนั้นรู้ข่าวเช่นเดียวกับคุณเพื่อที่จะนำเสนอ สิ่งนี้จะนำไปสู่ความล้มเหลว เพราะฉะนั้นผมมองว่า องค์กรควรจะพัฒนาเรื่องนี้ให้กับตัวคน รวมไปถึงบุคลากร ให้เขามีวัตถุประสงค์แบบเดียวกับไอทีวี ให้มีความคิดที่ต้องการจะนำเสนอหรือความคิดที่ต้องการจะเอาชนะต่ออุปสรรค ซึ่งมันอาจจะหมายถึงเอาชนะต่อคู่แข่งหรือชนะตัวเองก็แล้วแต่ ควรจะอย่างไรบ้าง แต่ในขณะเดียวกันก็ไม่ควรจะทำจริยธรรมของตัวเองนักข่าวเอง เพราะว่าการทำข่าวภัยพิบัติ การมุ่งที่จะเอาชนะหรือมุ่งที่จะนำเสนอภาพความเสียหาย ความเจ็บปวด ความเดือดร้อนของเขา โดยที่ไม่คำนึงถึงจริยธรรม ถือเป็นเรื่องที่น่ากลัว

²⁰⁸ สัมภาษณ์ อำไพ โพธิ์ชัยรัตน์, ผู้จัดการแผนกประสานงานออกอากาศและบรรณาธิการข่าวประจำวัน, 30 มกราคม 2549.

อยู่มากพอสมควร เพราะมันหมิ่นเหม่กันมาก มันมีเส้นบางๆ มากันไว้ระหว่างการ
ชนะด้วยคุณภาพ กับการชนะด้วยการไปยื่นอยู่ไปเหยียบย่ำคนอื่น ๆ หมายถึง ตัว
ชาวบ้านเอง หรือแหล่งข่าว หรืออารมณ์ความเจ็บปวดของชาวบ้าน...²⁰⁹

คุณจิรายุ ห่วงทรัพย์ บรรณาธิการข่าวสกายนิวส์ กล่าวเสริมว่า

“...อยากจะพัฒนาในส่วนของคุณภาพในการมองมุมข่าว คิดประเด็นข่าวมีไอเดียใน
การนำเสนอมากขึ้น แล้วก็ความหลากหลายของแนวคิดจากหลากหลายมุม มองของนักข่าวซึ่งจะ
ให้นักข่าวหรือผู้ประกาศที่ลงพื้นที่จะได้มีคำตอบของข่าวมากกว่า...”²¹⁰

2.2 การเตรียมพัฒนาด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี ควรเพิ่มอุปกรณ์
เช่น กล้อง เทป เครื่องตัดต่อกระเป๋านิ้ว รถถ่ายทอดสดที่มีความคล่องตัวให้มากขึ้นกว่าเดิม ถึงแม้
จะมีเพียงพอแล้วก็ตามจากเหตุการณ์สื่อนามิที่ผ่านมา แต่ในครั้งต่อไปสถานการณ์อาจไม่
เหมือนกันทีมงานที่เล็กลงจะทำให้เพิ่มความสะดวกรวดเร็ว คล่องตัว ในการรายงานข่าวให้มากขึ้น
คุณมนตรี อุดมพงษ์ ผู้สื่อข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี กล่าวว่า

...กล้องมีความสำคัญ ผมให้ความสำคัญกับกล้องเป็นอันดับหนึ่งเลย เหตุผลก็
เพราะว่า ถ้าไม่มีกล้อง ไม่มีภาพ ก็จบ ทีนี้ถามว่ากล้องแล้วยังไง ผมแนะนำว่า ใน
เหตุการณ์ที่จำเป็นต้องใช้กล้องผมไม่อยากจะมองข้ามคุณภาพของงานไป บาง
เหตุการณ์จำเป็นต้องใช้กล้องเล็กเพราะว่า กล้องใหญ่มันไม่สะดวกที่จะถือไปทำ
ข่าว หรือแม้กระทั่งขึ้นเฮลิคอปเตอร์ ในสภาพที่ผมต้องขึ้นไปบนเวทีที่จำกัด... เทป
ก็มีความสำคัญ เพราะบางทีระบบเทปที่ไอทีวีมีอยู่มันก็ใช้มานานเกินไป ไอทีวีไม่
สามารถไว้ใจได้ในบางครั้ง ถ้าอะไรบางครั้งคุณภาพมันหายไป เพราะว่าเทปมัน
ติดหรือว่าพอเอามา Play แล้วปรากฏว่า Play ไม่ได้ เพราะว่าหัวเทปสกปรก หรือ
บางทีอาจจะเป็นเรื่องของการไม่ได้ทำความสะอาด ก็ว่ากันไปตามระบบ แต่ว่า
มันควรจะขจัดปัญหานี้ออกไปให้หมด... การทำงานของผมในชุดนั้นอุปกรณ์
ทุกตัวมีสำรองแค่ตัวเดียว นี่เป็นสิ่งที่น่ากลัว แม้ว่าปัญหามันจะยังไม่เกิด แต่ว่าก็
น่ากลัว คือ ถ้าเกิดปัญหาขึ้นมา อุปกรณ์บางอย่างสำรองได้ เช่น กล้อง ซึ่งมีหลาย
ตัว ตัวหนึ่งติด อีกตัวหนึ่งก็พร้อมที่จะช่วยงานได้ แต่ถ้าเกิดว่า Laptop หรือเครื่อง

²⁰⁹ สัมภาษณ์ มนตรี อุดมพงษ์, ผู้สื่อข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี, 1 กุมภาพันธ์ 2549.

²¹⁰ สัมภาษณ์ จิรายุ ห่วงทรัพย์, บรรณาธิการข่าวสกายนิวส์ และผู้ประกาศข่าว,
8 กุมภาพันธ์ 2549.

ติดต่อเสียก็ถือว่าน่ากลัวอยู่เหมือนกัน เพราะฉะนั้นรถดาวเทียมหนึ่งคันถ้าเป็นไปได้ ผมเห็นว่าในตัวของดาวเทียมควรมีระบบติดต่อหนึ่งตัวที่สามารถติดต่อได้ และมีตัว Laptop อีกหนึ่งตัวเพื่อติดต่อข้างนอก ไอทีวีจะใช้งานหลัก คือ ตัวข้างนอกเพราะสะดวกกว่าแน่นอน แต่ถ้าตัวนี้ มีปัญหาติดขัดเมื่อไหร่ ไอทีวีก็จะสามารถใช้งานในได้ ที่ทำมายังไม่เคยมีปัญหา แต่ผมคิดว่าถ้าไอทีวีกำลังจะมองถึงวิธีการป้องกัน นี่เป็นจุดหนึ่ง ส่วนเรื่องระบบอื่นๆ ไม่มีปัญหา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องระบบเสียงหรือระบบดาวเทียมเอง เพราะว่าตรงนั้นเขาก็สามารถที่จะเชื่อมโยงกันได้ ถ้ามีสัญญาณก็สามารถใช้ระบบโทรศัพท์ได้²¹¹

คุณสายสวรรค์ ขยันยิ่ง ผู้จัดการแผนกผู้ประกาศข่าว กล่าวว่า

...ถ้ามีรถ OB เยอะๆ ก็จะมีคนๆ เลย ถ้ามีระบบส่งผ่านอินเทอร์เน็ตที่มีคุณภาพกว่านี้ คงชัดกว่าทุกวันนี้ อย่างปัจจุบันนี้อุปกรณ์ก็จะมีเฉพาะทีมแคณิดหน่อย ก็จะมีเฉพาะไม่ถึงทีมกรณีที่เดินทางไปต่างประเทศ ก็มีแล้วส่งข่าวทางอินเทอร์เน็ตกัน แต่ว่าถ้าสมมุติเกิดอะไรขึ้นมาที่กินบริเวณกว้าง แล้วก็รถ OB มีไม่พอก็ต้องไปแบบนี้ ก็ต้องมีทีมที่แบบสามารถเป็นทีม Micro Team ที่สามารถหิ้วกระเป๋าไปคนเดียวได้ รายงานคนเดียวได้ ก็ต้องเพิ่มพวก Hi-Technology ให้กับทีมข่าวด้วย ส่วนเรื่องคนไม่มีปัญหา เรื่องใจคนไม่มีปัญหา แต่เรื่องความรู้ของคนต้องเพิ่ม เพราะว่าคราวที่แล้วไอทีวีไม่มีประสบการณ์ก็พูดผิดพูดถูก ให้ข้อมูลผิดๆ ถูกๆ แล้วบางทีฟังชาวบ้าน แล้วก็บอกตามชาวบ้าน ซึ่งจริงๆ ถ้าไอทีวีมีความรู้ ไอทีวีฟังจากชาวบ้าน ชาวบ้านพูดภาษาชาวบ้าน ไอทีวีก็อาจจะกรอง และ Re-write ให้เป็นภาษาที่เป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้วก็เป็มาตรฐานได้... ก็จะสามารถกลั่นกรองข้อมูลได้ว่า อันนี้ใช่ อันนี้ไม่ใช่ ชาวบ้านบอกอย่างนี้ แต่ไอทีวีเองมีข้อสังเกตอย่างนี้ และความรู้ในเชิงวิชาการที่ไอทีวีมีอยู่เป็นอย่างนี้ คือ ใจไม่มีปัญหา มีแต่เพียงปัญหาเรื่องที่จะต้องเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ²¹²

2.3 การสื่อสาร ควรพัฒนาจัดหาระบบการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพที่ดีมากกว่านี้เพื่อใช้ในการประสานงาน การรายงานข่าวทางโทรศัพท์ คุณมนตรี อุดมพงษ์ ผู้สื่อข่าวสถานีโทรทัศน์ไอทีวี กล่าวว่า

²¹¹ สัมภาษณ์ มนตรี อุดมพงษ์, ผู้สื่อข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี, 1 กุมภาพันธ์ 2549.

²¹² สัมภาษณ์ สายสวรรค์ ขยันยิ่ง, ผู้จัดการแผนกผู้ประกาศข่าว, 31 มกราคม 2549.

ถ้ามีโทรศัพท์ผ่านดาวเทียม จะช่วยได้มากๆ เลยนะ ในเรื่องของการวางแผนงาน เพราะวางแผนบางส่วนเกิดการปรับเปลี่ยนอย่างกะทันหัน เมื่อใช้ระบบวัดใจซึ่งจริงๆ มันก็ไม่ควรใช้ ในระบบที่ Hi-Technology ขนาดนี้ แต่ว่ามันก็มีข้อจำกัด อยู่ดีเวลาขึ้นเฮลิคอปเตอร์หรือเวลาที่จำเป็นต้องปิดเครื่อง เพราะฉะนั้นถ้ามีระบบ ดาวเทียมนะ อยู่เกาะพีพีก็สามารถพกพาไปได้ หรือระบบที่ใช้สัญญาณโดยไม่ ต้องให้เสาส่งสัญญาณในพื้นที่ ผมว่ามันจะช่วยได้มากในการติดต่อสื่อ...²¹³

คุณจิรายุ ห่วงทรัพย์ บรรณาธิการข่าวสกายนิวส์ กล่าวเสริมเรื่องการติดต่อสื่อสารใน การทำงานว่า

...อยากพัฒนาระบบการสื่อสาร ไอทีวีไม่มีการสื่อสารสำรอง ไม่ค่อยคิดว่า เหตุการณ์แบบนี้จะเกิดขึ้น ไอทีวีพึ่งเทคโนโลยี แต่ในขณะเดียวกันไม่เคยเผื่อใจว่า ในกรณีที่เทคโนโลยีมันเกิดขัดข้องหรือมีปัญหาแล้วไอทีวีจะทำอย่างไร อันนี้ก็มี การนำเสนอในที่ประชุมเหมือนกันว่า วันหนึ่งถ้าเกิดภัยพิบัติแบบนี้ขึ้น รถ OB ไม่ สามารถอัปลิงค์ตามนี้ได้ หรือไอทีวีไม่สามารถสื่อสารได้จะทำอย่างไร ก็จบ ซึ่งถ้า ปรับปรุงได้ก็อยากจะให้ปรับปรุงระบบการติดต่อสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นระบบสื่อสาร โทรศัพท์ผ่านดาวเทียม แผนหนึ่ง แผนสอง เพื่อป้องกันกรณีที่ระบบล่ม จะทำยังไง เวลาที่ส่งข้อมูลขึ้นรถดาวเทียมแล้วไฟไม่มี ทำยังไงถึงจะมีระบบฉุกเฉิน...²¹⁴

สรุปได้ว่า แนวทางในการพัฒนาด้านการบริหารงานข่าวและกระบวนการผลิตข่าวภัย พิบัติที่สำคัญ ในระดับผู้บริหารของไอทีวี เห็นว่า ควรมีแผนฉุกเฉิน แผนรับมือกับสถานการณ์ ฉุกเฉิน แผนรายงานข่าวในสถานการณ์ฉุกเฉิน พัฒนาเพิ่มเติมเรื่องความรู้ คือ พัฒนาในเชิง วิชาการให้เข้าใจถึงประเด็นความรู้ เน้นการให้ความสำคัญมากขึ้นกับทีมภูมิภาคเป็นหลักเลย พัฒนาการทำงานของศูนย์ข่าวภูมิภาคและสตริงเกอร์ พนักงานประจำที่อยู่ตามศูนย์ข่าว สำหรับ ผู้ปฏิบัติงานอยากให้พัฒนาเรื่องเครื่องมือและอุปกรณ์ เช่น OB, SNG และทีมผลิตขนาดเล็ก มี ระบบการตรวจสอบให้รวดเร็วที่สุดต้องให้เห็นภาพรวมที่กว้างกว่านี้ และอยากพัฒนาระบบการ สื่อสาร เพราะไอทีวีไม่มีระบบการสื่อสารสำรอง รวมทั้งต้องการพัฒนาศักยภาพในการมองมุมข่าว แนวคิดประเด็นข่าว มีการสร้างสรรค์รูปแบบในผลิตรายการข่าวและการนำเสนอข่าวมากขึ้น

²¹³ สัมภาษณ์ มนตรี อุดมพงษ์, ผู้สื่อข่าว สถานีโทรทัศน์ไอทีวี, 1 กุมภาพันธ์ 2549.

²¹⁴ สัมภาษณ์ จิรายุ ห่วงทรัพย์, บรรณาธิการข่าวสกายนิวส์, 8 กุมภาพันธ์ 2549.